

អង្គការជា ព្រះសុត្តន្តបិដក

សារគ្គប្បកាសិនី

អង្គបកាគ

ភាគ ៣៦

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៦

អង្គកថា ព្រះសុត្តន្តបិដក

សំយត្តនិកាយ

ឈ្មោះ

សារត្ថប្បកាសិនី

ភាគ ៣៦

សង្ខាយតនវគ្គ អដ្ឋមភាគ

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៦

អធិប្បាយ

៩ សំយត្ត

ព្រះអង្គកថា កែសេចក្តី ៦៤ សូត្រ

សង្ឃាយតនវគ្គ

អដ្ឋមភាគ មាណ ៩ សំយុត្ត

- ១-វេទនាសំយុត្ត មាណ ១៩ អដ្ឋកថា
- ២-មាតុក្រាមសំយុត្ត មាណ ០៧ អដ្ឋកថា
- ៣-ជម្ពុខាទកសំយុត្ត មាណ ០៦ អដ្ឋកថា
- ៤-សាមណ្ឌកសំយុត្ត មាណ ០១ អដ្ឋកថា
- ៥-មោក្កល្លានសំយុត្ត មាណ ០៤ អដ្ឋកថា
- ៦-ចិត្តកហបតិប្បាសំយុត្តមាណ ១០ អដ្ឋកថា
- ៧-កាមណីសំយុត្ត មាណ ១១ អដ្ឋកថា
- ៨-អសង្កតសំយុត្ត មាណ ០១ អដ្ឋកថា
- ៩-អព្យាកតសំយុត្ត មាណ ០៥ អដ្ឋកថា

រួមក្នុងអដ្ឋមភាគនេះ មាណ

៩ សំយុត្ត ព្រះអដ្ឋកថាបានកែសេចក្តីដែល

លំទាក់សរុបមាណចំនួន ៦៤ សូត្រ

ស្រៈនិស្ស័យ

Signes et accents:

ខ្មែរ Cambodgien	}		ᳵ	᳆	᳇	᳈	᳉	᳊	᳋
		1	2	3	4	5	6	7	

ឡាតាំង Romain	}		a	ā	i	ī	u	ū	e	o
		1	2	3	4	5	6	7	8	

សៀម Siamois	}		ᳵ	᳆	᳇	᳈	᳉	᳊	᳋
		1	2	3	4	5	6	7	

លាវ Laotien	}		ᳵ	᳆	᳇	᳈	᳉	᳊	᳋
		1	2	3	4	5	6	7	

សិង្ហបុរី Cinghalais	}		ᳵ	᳆	᳇	᳈	᳉	᳊	᳋
		1	2	3	4	5	6	7	

ភូមា Birman	}		ᳵ	᳆	᳇	᳈	᳉	᳊	᳋
		1	2	3	4	5	6	7	

ស្រៈពេញក្នុង
Voyelles.

ខ្មែរ
Cambodgien { អ អា ក ក្ល ខ ខ្ល ឃ ឃ្ល

ឡាវ
Romain { ឧ . ឧ ិ ិ ុ ុ េ េ ូ ូ

ស៊ាម
Siamois { ឧ ឧា ឌ ឌី ឌ ឌុ ឌេ ឌៃ

លាវ
Laotien { ខ ខា ខ ខី ខ ខុ ខេ ខៃ

សិង្ហបុរី
Cinghalais { ឧ ឧា ឌ ឌ ឌ ឌ ឌ ឌ

ប៊ែរម៉ា
Birman { ឧ ឧា ឌ ឌី ឌ ឌ ឌ

ព្យាង្គៈ
Consonnes.

កម្ពុជា Cambodgien	ក ក	ខ ខ	គ គ	ឃ ឃ	ង ង
រ៉ូម៉ាំង Romain	k	kh	g	gl	n
ស៊ីយ៉ាម Siamois	ក	ខ	គ	ឃ	ង
លាវ Laotien	ក	ខ	គ	ឃ	ង
ឥណ្ឌូ-ចិន Cinghalais	ក	ខ	គ	ឃ	ង
ក្រមួន Kirman	ក	ខ	គ	ឃ	ង

ក្រុង Cambodgien	}	គ	ឆ	ឡ	ឃ	ញ
---------------------	---	---	---	---	---	---

ភូមិ Burmja	}	c	ch	j	jh	k
----------------	---	---	----	---	----	---

សៀម Siamois	}	q	d	r	m	n
----------------	---	---	---	---	---	---

លាវ Laotien	}	o	w	k	x	z
----------------	---	---	---	---	---	---

លង់ Cinghalais	}	o	t	r	m	d
-------------------	---	---	---	---	---	---

ភូមិ Birman	}	o	m	r	q	p
----------------	---	---	---	---	---	---

កម្ពុជា Cambodjan	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>គ</td> <td>ឆ</td> <td>ជ</td> <td>ឃ</td> <td>ញ</td> </tr> </table>	គ	ឆ	ជ	ឃ	ញ
គ	ឆ	ជ	ឃ	ញ		

ភូមា Burman	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>c</td> <td>ch</td> <td>i</td> <td>jh</td> <td>က</td> </tr> </table>	c	ch	i	jh	က
c	ch	i	jh	က		

សៀម Siamois	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>จ</td> <td>ฉ</td> <td>ช</td> <td>ญ</td> <td>ณ</td> </tr> </table>	จ	ฉ	ช	ญ	ณ
จ	ฉ	ช	ญ	ณ		

လာဝီ Laotien	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>ด</td> <td>ฉ</td> <td>จ</td> <td>ญ</td> <td>ณ</td> </tr> </table>	ด	ฉ	จ	ญ	ณ
ด	ฉ	จ	ญ	ณ		

မန္တလေး Cinghalais	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>ච</td> <td>ඡ</td> <td>ඣ</td> <td>ඤ</td> <td>ඞ</td> </tr> </table>	ච	ඡ	ඣ	ඤ	ඞ
ච	ඡ	ඣ	ඤ	ඞ		

မြန်မာ Birman	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>ဝ</td> <td>ဆ</td> <td>ဇ</td> <td>ဈ</td> <td>ည</td> </tr> </table>	ဝ	ဆ	ဇ	ဈ	ည
ဝ	ဆ	ဇ	ဈ	ည		

កម្ពុជា Cambodjan	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>គ</td> <td>ឆ</td> <td>ជ</td> <td>ឃ</td> <td>ញ</td> </tr> </table>	គ	ឆ	ជ	ឃ	ញ
គ	ឆ	ជ	ឃ	ញ		

ភូមា Burmese	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>c</td> <td>ch</td> <td>i</td> <td>jh</td> <td>က</td> </tr> </table>	c	ch	i	jh	က
c	ch	i	jh	က		

សៀម Siamois	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>จ</td> <td>ฉ</td> <td>ช</td> <td>ญ</td> <td>ณ</td> </tr> </table>	จ	ฉ	ช	ญ	ณ
จ	ฉ	ช	ญ	ณ		

လာဝီ Laotien	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>ວ</td> <td>ຸ</td> <td>ກ</td> <td>ຊ</td> <td>ຮ</td> </tr> </table>	ວ	ຸ	ກ	ຊ	ຮ
ວ	ຸ	ກ	ຊ	ຮ		

မန္တလေး Cinghalais	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>ඉ</td> <td>ඊ</td> <td>ඊ</td> <td>ඊ</td> <td>ඊ</td> </tr> </table>	ඉ	ඊ	ඊ	ඊ	ඊ
ඉ	ඊ	ඊ	ඊ	ඊ		

မြန်မာ Birman	{ <table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>ဝ</td> <td>ဆ</td> <td>ဂ</td> <td>ဂ</td> <td>ဗ</td> </tr> </table>	ဝ	ဆ	ဂ	ဂ	ဗ
ဝ	ဆ	ဂ	ဂ	ဗ		

ក្រុង
 Cambodjien } ក ខ គ ឃ ង

ភូមិ
 Cochins } c ch j jh k

សៀម
 Siamois } ក ខ គ ង ឃ

លាវ
 Laotien } ខ ឃ ង ឃ ង

លង់
 Cinghalais } ខ ឃ ង ឃ ង

ភូមិ
 Birman } ខ ឃ ង ឃ ង

កម្ពុជា
Cambodgien } ក ខ គ ឃ ង

ភូមា
Burmese } c ch j jh k

សៀម
Siamois } ក ខ គ ង ឃ

លាវ
Laotien } ខ ឃ ង ឃ ង

ស្កុត
Cinghalais } ខ ឃ ង ឃ ង

ភូមា
Birman } ខ ឃ ង ឃ ង

ក្រ Cambodgim	{ <table border="0"> <tr> <td>ក</td> <td>ខ</td> <td>គ</td> <td>ឃ</td> <td>ង</td> </tr> </table>	ក	ខ	គ	ឃ	ង
ក	ខ	គ	ឃ	ង		

ភូ Roemja	{ <table border="0"> <tr> <td>c</td> <td>ch</td> <td>i</td> <td>jh</td> <td>က</td> </tr> </table>	c	ch	i	jh	က
c	ch	i	jh	က		

សៀម Siamois	{ <table border="0"> <tr> <td>จ</td> <td>ฉ</td> <td>ช</td> <td>ณ</td> <td>น</td> </tr> </table>	จ	ฉ	ช	ณ	น
จ	ฉ	ช	ณ	น		

လာ Laotien	{ <table border="0"> <tr> <td>ဝ</td> <td>စ</td> <td>တ</td> <td>ဆ</td> <td>ဗ</td> </tr> </table>	ဝ	စ	တ	ဆ	ဗ
ဝ	စ	တ	ဆ	ဗ		

လန် Cinghalais	{ <table border="0"> <tr> <td>ඉ</td> <td>ඊ</td> <td>ඊ</td> <td>ක</td> <td>ඔ</td> </tr> </table>	ඉ	ඊ	ඊ	ක	ඔ
ඉ	ඊ	ඊ	ක	ඔ		

ဣ Birman	{ <table border="0"> <tr> <td>ဝ</td> <td>ဆ</td> <td>တ</td> <td>ဗ</td> <td>ဗ</td> </tr> </table>	ဝ	ဆ	တ	ဗ	ဗ
ဝ	ဆ	တ	ဗ	ဗ		

ពាក្យឆ្លើយ

ព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺ ព្រះត្រៃបិដក ជាសាសនធម៌ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់
ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់មានអង្គ ៩ គឺ ៖

សុត្ត បានដល់ ឧកតោវិក្កន្ត និទ្ទេសៈ ខន្ធកៈ បរិវារៈ ព្រះសូត្រផ្សេង ៗ
មានមន្តលសូត្រជាដើម ។

គេយ្យ បានដល់ ព្រះសូត្រដែលប្រកបដោយគាថាទាំងអស់ ។

វេយ្យាករណ គឺ ព្រះអភិធម្មបិដកទាំងអស់ ព្រះសូត្រដែលមិនមានគាថា និង
ពុទ្ធវចនៈដែលមិនបានចាត់ចូលក្នុងអង្គ ៨ ឈ្មោះថា វេយ្យាករណៈទាំងអស់ ។

គាថា គឺ ព្រះធម្មបទ ថេរគាថា ថេរីគាថា និងគាថាសុទ្ធ ៗ ដែលមិន
មានឈ្មោះ ពោលដល់ ព្រះសូត្រក្នុងសុត្តនិបាត ។

ឧទាន គឺ ព្រះសូត្រ ៨២ សូត្រ ដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់សម្តែងដោយ
សោមនស្សញ្ញាណ ។

ឥតិវុត្តក គឺ ព្រះសូត្រ ១១០ សូត្រ ដែលផ្តើមឡើងដោយពាក្យថា សេចក្តី
នេះ សមដូចពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុក ។

ជាតក គឺ ជាការសម្តែងរឿងក្នុងអតីតជាតិរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ មាន
អបណ្ណជាតកជាដើម មានទាំងអស់ ៥៥០ រឿង ។

អព្ពតធម៌ គឺ ព្រះសូត្រដែលបដិសំយុត្តដោយអច្ឆរិយព្ពតធម៌ទាំងអស់ ។

វេទលូ គឺ លំដាប់ពាក្យដែលអ្នកសួរបានយល់ច្បាស់ ព្រមទាំងបាននូវសេចក្តី

រីករាយ និងសួរជាបន្ត ៗ ទៅ ។

ព្រះពុទ្ធវចនៈទាំងឡាយនេះ ដោយសភាវធម៌ គឺ ជាសច្ចធម៌ដែលទ្រង់
ត្រាស់សម្តែងថា ៖

ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដឹងបានដោយលំបាក ដឹងតាម
ឃើញតាមបានដោយលំបាក ស្ងប់ ប្រណីត ល្អិត
មិនអាចដឹងបានដោយការត្រិះរិះ ប៉ុន្តែជាធម៌ដែល
បណ្ឌិតគប្បីដឹងបាន ។

ព្រោះសភាវៈនៃធម៌មានលក្ខណៈដូចពោលមកហើយនេះ ទើបត្រូវធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ ឲ្យកើតការយល់ចូលចិត្តទាំងអត្ត និងព្យញ្ជនៈ ដើម្បីញ៉ាំងការយល់
ដឹងនូវធម៌ទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិតក្នុងរឿងនោះ ។ ។

ស្របតាមអធ្យាស្រ័យផ្សេងគ្នា របស់មនុស្សផ្សេងគ្នា ក្នុងទឹកនៃផ្សេង ៗ
ដែលទ្រង់ឧបមាទុកដូចជាផ្កាល្អក ៤ ពួក ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ព្រះអង្គឈ្លាសក្នុងវិធី
សម្តែងព្រះធម៌ តាមការបង្រៀនព្រះធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគមាន ៣ ប្រការ
គឺ ៖

១ ទ្រង់បង្រៀនឲ្យយល់ដឹងដ៏ក្រៃលែង ឃើញពិតក្នុងវត្ថុដែលគួរដឹង គួរ
ឃើញ ។

២ ទ្រង់សម្តែងធម៌មានហេតុផល ដែលអ្នកស្តាប់អាចពិចារណាឃើញតាម
សេចក្តីពិតបាន ។

៣ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏អស្ចារ្យ គឺ អ្នកប្រតិបត្តិតាមនឹងបានទទួលនូវប្រយោជន៍ សមគួរដល់ការប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិ ។

ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ប្រកបដោយបាដិហារ្យ ទ្រង់ឆ្ងាតក្នុងវោហារ ព្រោះទ្រង់ជាម្ចាស់នៃព្រះធម៌ មុននឹងទ្រង់សម្តែងនូវព្រះធម៌ដល់បុគ្គលណា ទ្រង់ បានពិចារណាមើលនូវឧបនិស្ស័យរបស់បុគ្គលនោះ ដោយព្រះញាណ ទ្រង់ជ្រាប ថា ការបានស្តាប់នូវពុទ្ធាវាទ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍ ទើបទ្រង់សម្តែង ។

ក្រោយពីព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ទ្រង់បានតាំងព្រះធម៌- វិន័យទុកជាសាស្ត្រាជំនួសព្រះអង្គ ។ តែការមិនមានសតិបញ្ញាបារមី ការយល់ខុស ក្នុងធម៌របស់បុគ្គលនោះ បានធ្វើការអធិប្បាយសេចក្តីនៃព្រះធម៌វិន័យ តាមការយល់ ឃើញរបស់ខ្លួនឯង ជាហេតុធ្វើឲ្យមានការបដិបត្តិផ្សេង ៗ គ្នា មានសីល និងទិដ្ឋិ ផ្សេង ៗ គ្នា រហូតមាននិកាយដល់ទៅ ១៨ ។

ព្រះអង្គកថាចារ្យ ជ្រាបពុទ្ធធិប្បាយទាំងដោយអត្ត និងព្យញ្ជនៈនៃព្រះពុទ្ធ- វចនៈ ព្រោះការសិក្សាចាំស្ងាត់តគ្នាមកតាមលំដាប់ មានឆន្ទៈ និងឧស្សាហៈដ៏ ខ្លាំងក្លា បានអធិប្បាយព្រះពុទ្ធវចនៈក្នុងព្រះត្រៃបិដក នូវសេចក្តីដែលលំបាកយល់ ឲ្យកើតការនិយាយយល់សម្រាប់អ្នកសិក្សា និងបដិបត្តិ ទើបសេចក្តីសំខាន់នៃគម្ពីរ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ខាងក្រោយតគ្នារហូតមក មាន ៖

១ ព្រះសូត្រ គឺ ព្រះពុទ្ធវចនៈ ដែលហៅថា ព្រះត្រៃបិដក ទាំងព្រះវិន័យ- បិដក ព្រះសុត្តន្តបិដក និងព្រះអភិធម្មបិដក ។

២ សុត្តានុលោម គឺ គម្ពីរដែលព្រះអង្គកថាចារ្យរចនាឡើង អធិប្បាយ

សេចក្តីដែលលំបាកក្នុងព្រះត្រៃបិដក ។

៣ អាចរិយវាទ វាទៈរបស់អាចារ្យផ្សេង ៗ តាំងអំពីថ្នាក់ដឹកា អនុដឹកា និង បុព្វាចារ្យជំនាន់ក្រោយ ៗ ។

៤ អត្តនោមតិ ការគិតឃើញរបស់អ្នកនិយាយ អ្នកសម្តែងធម៌ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ក្នុងកាលតមក មានការអធិប្បាយធម៌ប្រភេទអាចរិយវាទ គឺ កាន់តាម អាចារ្យរបស់ខ្លួន ទូន្មានទុកជាមួយអត្តនោមតិ ទៅតាមមតិរបស់ខ្លួនឯង ដោយ ច្រើនទាំងនេះអាចនឹងមាន ព្រោះគម្ពីរព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលមានគោលសំខាន់ គឺ ព្រះត្រៃបិដក និងអង្គកថាមិនទាន់បានប្រែ អង្គកថាចំណែកច្រើននៅជាភាសាបាលី បុគ្គលដែលមានឆន្ទៈក្នុងភាសាបាលីតិចតួច សំនួនភាសាបាលីដែលប្រែចេញមក ហើយ លំបាកដល់ការយល់របស់អ្នកដែលមិនបានសិក្សាភាសាបាលីជាមុន ព្រោះ ខ្វះកល្យាណមិត្ត ខ្វះសប្បុរស ដែលមានការចេះដឹង ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាជាដើម ។

ការអធិប្បាយធម៌ ដែលជាផលនៃការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់មានអន្តរាយច្រើន ព្រោះនឹងមានឱកាសដែលយល់ខុស និយាយ ខុស បដិបត្តិខុស ។ ព្រះត្រៃបិដកប្រៀបដូចជារដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ទូទៅនឹងជំទាស់ ដល់ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញមិនបាន យ៉ាងណា ការអធិប្បាយធម៌ជំទាស់នឹងព្រះត្រៃបិដក ពុទ្ធសាសនិកជនដែលល្អប្រកាន់ថាធ្វើមិនបានដូចគ្នា ដូច្នោះ ។

សូមអានុភាពនៃព្រះរតនត្រ័យ ប្រតិស្តានក្នុងហឫទ័យ

របស់ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយ សូមបានជួបប្រសព្វ
សេចក្តីចម្រើនក្នុងព្រះធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ប្រកាសទុកល្អហើយបរិបូណ៌ដោយអត្ត និងព្យញ្ជនៈ ។

ក្រុមវៀបវៀងព្រះអង្គកថា

និទានកថា

សេចក្តីសង្ខេបថា ក្នុងទីបំផុតនៃការសម្តែងយមកប្បវាទិហារ្យ ព្រះមានព្រះ-
 ភាគជាម្ចាស់ ស្តេចចូលចាំវិស្សានៅលើផ្ទាំងបណ្តុកម្តុលសិលាសនៈ ក្រោមដើម
 បារិវត្តក្រីក្រក្នុងទេវនគរ ទ្រង់ធ្វើព្រះមាតាឲ្យជាអង្គសាក្សី ត្រាស់ព្រះអភិធម្ម-
 កថាដល់ទេវបរិស័ទ លុះទ្រង់សម្តែងបករណ៍ធម្មសង្គណីបាន ១០០ ឆ្នាំកន្លងទៅ
 ពួកភិក្ខុវ័ជ្ជបុត្រសម្តែងវត្ថុ ១០ ប្រការ ដែលប្រាសចាកព្រះធម៌វិន័យ គឺ ៖

- ១ ភិក្ខុទុកដាក់អំបិលក្នុងភ្នាក់សម្រាប់ធាន់ជាមួយអាហារថា គួរ ។
- ២ ភិក្ខុធាន់អាហារពេលព្រះអាទិត្យជ្រៅទៅ ២ ឆ្នាប់ គួរ ។
- ៣ ភិក្ខុហាមកត្តហើយ ចូលទៅក្នុងចន្លោះស្រុក ហើយធាន់កត្តដែលមិនបាន
 ធ្វើវិនយកម្មមុន ឬ មិនជាដែនរបស់ភិក្ខុឈឺ គួរ ។
- ៤ ភិក្ខុនៅក្នុងអាវាសជាមួយគ្នា បំបែកគ្នាធ្វើសង្ឃឹកម្ម គួរ ។
- ៥ ភិក្ខុធ្វើឧបាសថកម្មមិនរង់ចាំឆ្នាំនុមតិ គួរ ។
- ៦ ប្រការបដិបត្តិដែលឧបជ្ឈរាយ៍ អាចារ្យធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកខុសត្រូវ យ៉ាងណា
 ប្រព្រឹត្តតាម គួរ ។
- ៧ ភិក្ខុហាមកត្តហើយ ធាន់ទឹកដោះស្រស់ដែលមិនទាន់ប្រែជាទឹកដោះជូរ
 គួរ ។
- ៨ ភិក្ខុផឹកស្រាខ្សោយ ៗ គួរ ។

៨ ភិក្ខុក្រាលសំពត់និសីទនៈដែលមិនមានជាយ គួរ ។

១០ ភិក្ខុទទួល ឬត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ ដែលគេទុកដាក់ដើម្បី
ខ្លួន គួរ ។

ព្រះយសត្ថេរដែលជាបុត្ររបស់ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះថា កាកណ្ណកៈ បានស្តាប់
វត្ថុ ១០ ប្រការនោះហើយបានកាន់យកព្រះចៅអសោករាជដែលជា ព្រះឱវាស
របស់ ព្រះចៅសុសុនាគៈធ្វើជាសម្ងាញ់ ហើយជ្រើសរើសព្រះថេរៈ ៧០០ អង្គ
ក្នុងចំណោម ភិក្ខុ ១.២០០.០០០ អង្គ គឺ (ដប់ពីរសែន) ញ៉ាំងញ៉ាំងវត្ថុ ១០
ប្រការទាំងនោះ ហើយលើកសរីរៈ គឺ ព្រះធម៌វិន័យឡើងសង្គាយនា ។

ភិក្ខុវដ្តីបុត្រមានប្រមាណ ១០.០០០ អង្គ ត្រូវព្រះធម្មសង្ឃាហកត្ថេរទាំងឡាយ
គ្របសង្កត់ហើយ គឺ ទិតៀនហើយ ទើបស្វែងរកពួកគណៈ គ្រាបានពួកដែល
ជាទុព្វលវៈដ៏សមគួរដល់ខ្លួន ក៏ចាត់តាំងសម្លាក់ត្រកូលអាចារ្យថ្មី ឈ្មោះថា មហា
សង្ឃិកៈ និងឯកព្យាហារិកៈ ដែលបែកចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យសង្ឃិកៈនោះ ។
ត្រកូលអាចារ្យពីរពួកដទៃទៀត គឺ បញ្ញត្តិវាទៈ និងពហុលិយៈ ដែលមានឈ្មោះ
ម្យ៉ាងទៀតថា ពហុសុតិកៈ ដែលបែកចេញមកពីនិកាយគោកុលិកៈ ។ អាចរិយ-
វាទដទៃទៀតឈ្មោះថា ចេតិយវាទ កើតឡើងហើយក្នុងវាទនិកាយពហុលិយៈ
នោះ នោះឯង ។ ក្នុងរយៈពេលនៃឆ្នាំទីពីរ គឺ ក្នុងព្រះពុទ្ធសករាជ ២០០ ត្រកូលអាចារ្យ
ទាំងប្រាំ បានកើតឡើងពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឃិកៈដោយប្រការ ដូច្នោះ ។

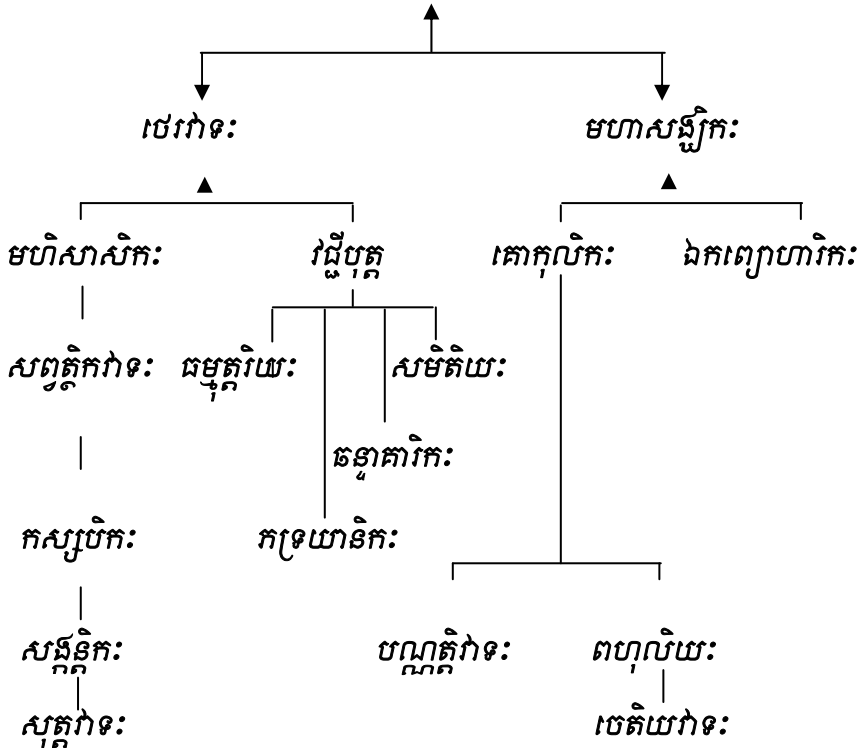
ត្រកូលអាចារ្យទាំងប្រាំនោះ រួមជាមួយមហាសង្ឃិកៈដើមមួយ ក៏បានជា

ប្រាំមួយត្រកូល ។ ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ ឆ្នាំ អាចរិយវាទទាំងពីរ គឺ មហិ-
 សាសកៈ និងវជ្ជីបុត្តកៈកើតឡើង ដែលបែកចេញមកពីថេរវាទ ។ ក្នុងបណ្ណ
 អាចរិយវាទទាំងពីរនោះ អាចរិយវាទទាំងបួន គឺ ធម្មត្ថចរិយៈ ១ កទ្រយានិកៈ ១
 ឆន្ទាគារិកៈ ១ សម្មតិយៈ ១ កើតឡើង ព្រោះបែកចេញមកពីនិកាយវជ្ជីបុត្តកៈ
 ។ ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ ឆ្នាំ នោះឯង អាចរិយវាទពីរពួក គឺ សព្វត្ថិកវាទ និង
 ធម្មត្ថិកៈកើតឡើង ព្រោះការបែកចេញពីត្រកូល អាចារ្យមហិសាសកៈទៀត ។
 កាលនិកាយកស្សបិកៈទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ ក៏ជាហេតុឲ្យនិកាយឈ្មោះថា
 សង្កនិកៈផ្សេងទៀតកើតឡើង កាលនិកាយសង្កនិកៈទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ និ-
 កាយឈ្មោះថា សុត្តវាទក៏កើតឡើង ។ អាចរិយវាទ ១១ និកាយនេះកើតឡើង
 ហើយ ព្រោះបែកចេញមកពីថេរវាទ យ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ អាចរិយ-
 វាទ ១១ និកាយនេះ រួមនឹងថេរវាទដើម ក៏ជា ១២ និកាយ ។

ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ អាចរិយវាទ គឺ លទ្ធិនៃអាចារ្យទាំងអស់ រួម ១៨
 និកាយ គឺ ១២ និកាយបែកចេញពីថេរវាទនេះ និងនិកាយអាចរិយវាទ ៦ បែក
 ចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឃិកៈទាំងឡាយ ដូច្នោះឯង ។

ពាក្យថា និកាយ ១៨ ក្តី ត្រកូលអាចារ្យ ១៨ ក្តី ជាឈ្មោះ របស់និកាយ
 ដែលពោលមកហើយទាំងនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត បណ្ណនិកាយទាំង ១៨ នោះ
 បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជានិកាយដែលបែកចេញពីគ្នា , ចំណែកថេរវាទ បណ្ឌិតគប្បី
 ជ្រាបថា ជានិកាយដែលមិនបែកគ្នា គឺ តាំងនៅដូចដើម ។

តារាងសម្ព័ន្ធនិកាយសង្ឃក្នុងសតវត្ស ទី ៣

កិក្ខុដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលជាពួកវជ្ជបុត្តជាអធម្មវ៉ាទី ត្រូវព្រះថេរៈជា ធម្មវ៉ាទីទាំងឡាយបានបណ្តេញចេញហើយ បានពួកដទៃទៀត ទើបផ្ដើមតាំងជា គណាចារ្យថ្មី ។

(ស្រង់ចេញពីអង្គកថា បរមត្ថទីបទី អង្គកថាអភិធម្មបិដក កថាវត្ថុ)

ប្រវត្តិអ្នកតែងព្រះអង្គកថា

ព្រះពុទ្ធហោសត្ថេរ ដែលយើងនិយមហៅថា ព្រះពុទ្ធហោសាចារ្យ បានប្រាប់ទុកខាងក្រោយនៃអារម្ភកថា ព្រះគម្ពីរអង្គកថាអង្គសាលិនីថា ព្រះភិក្ខុមាននាមថា ពុទ្ធហោសៈដូចគ្នា បានអារាធនាលោកឱ្យតែងព្រះគម្ពីរនេះឡើង (គម្ពីរអង្គសាលិនី) ។ ទាំងនេះឃើញថា នាមព្រះពុទ្ធហោសៈមានច្រើន ដូចក្នុងសម័យនោះ ក៏នៅមានព្រះពុទ្ធហោសៈអារាធនាឱ្យព្រះ ពុទ្ធហោសៈតែងគម្ពីរនេះជាដើម ។

កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះពុទ្ធហោសៈ ជាមន្ត្រីលដ៍អង្គធិបតី ព្រោះលោកបានធ្វើការកសាងព្រះគម្ពីរទុកយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។ ព្រះពុទ្ធហោសាចារ្យជាអ្នកស្រុកជម្ពូទ្វីប គឺ ប្រទេសឥណ្ឌាប៉ែកខាងត្បូង មានជីវិតរស់នៅក្នុងរវាងពុទ្ធសករាជ ៩៤៥ ដល់ ១.០០០ ឆ្នាំ កើតក្នុងគ្រកូលព្រាហ្មណ៍នាតំបន់ ពុទ្ធគយាដែនមគធៈ ជិតស្ថានទីត្រាស់ដីនី ។ មុនចូលមកបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានសិក្សាសិល្ប៍សាស្ត្រទាំងពួង រៀនចប់ត្រៃវេទ បានត្រាច់ទៅ កាន់ទីផ្សេង ៗ ក្នុងជម្ពូទ្វីប បានឆ្លើយបញ្ញាជាមួយសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ប្រាកដជាអ្នកមានសតិបញ្ញាច្រើន ។ សមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតដទៃ ៗ មិនអាចឆ្លើយដោះស្រាយបញ្ហាព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះបាន ។ តែព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះ អាចដោះស្រាយបញ្ហា ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតសួរបាន ដូច្នោះ ព្រាហ្មណ៍កំលោះ ទើបមានឈ្មោះបោះសំឡេងខ្លួនខ្លា គ្របសង្កត់រហូតសកលជម្ពូទ្វីប ។

គ្រាមួយ ព្រាហ្មណ៍កំលោះដើរផ្លូវ មកដល់វត្តមួយដែលជាស្ថានទីពុទ្ធភ័យ បានជួបជាមួយព្រះវេរតត្រូវ ដែលជាព្រះមហាទ័ណស្រពសម្រេចបដិសម្ពិទា ៤ ។

ថ្ងៃមួយព្រាហ្មណ៍កំលោះ បានស្វាធារយមន្តក្នុងគម្ពីរធាតុលី យ៉ាងត្រឹមត្រូវ ពីរោះគួរចាប់ចិត្តរហូតដល់យប់ ព្រះថេរៈបានឮសំឡេងព្រាហ្មណ៍នោះ ស្វាធារយហើយ ក៏ដឹងថាជាអ្នកមានសតិបញ្ញាច្រើន ទើបហៅព្រាហ្មណ៍នោះមក ដើម្បីបានសន្ទនាគ្នា ព្រាហ្មណ៍កំលោះបានសួរឃ្លាផ្សេងៗ ក្នុងគម្ពីរត្រៃវេទ ដែលខ្លួននៅមានការសង្ស័យមិនយល់ ចំពោះព្រះថេរៈ ព្រះថេរៈក៏ឆ្លើយអធិប្បាយ បានទាំងអស់ ក្រោយមកព្រះថេរៈទើបសួរឃ្លាផ្សេងៗព្រះអភិធម្មខ្លះ ។ ព្រាហ្មណ៍ កំលោះឆ្លើយមិនបាន ទើបសួរថា នេះឈ្មោះថាអ្វី ព្រះថេរៈឆ្លើយថា ឈ្មោះថា ពុទ្ធមន្ត ទើបសួររៀនពុទ្ធមន្ត ហើយក៏បានបញ្ចេញឧបសម្បទាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានរៀនព្រះពុទ្ធវិចារ គឺ ព្រះត្រៃបិដក បានប្រាកដឈ្មោះថា ព្រះពុទ្ធហោសៈ ។

កាលព្រះពុទ្ធហោសៈ គង់នៅក្នុងវត្ត នាតំបន់ពុទ្ធភ័យនោះ បានរចនា បករណ៍ឈ្មោះ ញាណោទ័យ ទុកក្នុងវត្ត ហើយផ្ដើមរចនាគម្ពីរអដ្ឋកថា ឈ្មោះ អដ្ឋសាលិនី ដែលជាអដ្ឋកថាព្រះគម្ពីរធម្មសង្គណីបករណ៍ និងគម្ពីរបរិត្តដ្ឋកថា គឺ អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកច្បាប់សន្លេប ព្រះវេរតមហាថេរៈ បានឃើញអដ្ឋកថា ដែលលោកបានរចនាហើយ ទើបណែនាំលោកថា ក្នុងជម្ពូទ្វីបមានតែព្រះបាលី ព្រះត្រៃបិដកប៉ុណ្ណោះ មិនមានអដ្ឋកថាបាលីព្រះត្រៃបិដកនៅឡើយ តែក្នុងលង្កា- ទ្វីបនៅមាន ដោយព្រះថេរៈទាំងឡាយ មានព្រះសារីបុត្ត (ឈ្មោះដូចអគ្គសារីក)

ជាដើម បានរចនាទុក និងតមកព្រះមហិនុត្តរៈបានត្រួតពិនិត្យ ហើយរចនាទុក
 ជាភាសាសីហឡៈ សូមឲ្យព្រះពុទ្ធហោសៈទៅលង្កាទ្វីប ត្រួតពិនិត្យមើលអង្គកថា
 ទាំងនេះ ហើយប្រែមកជាភាសាមគធៈវិញ នឹងបានជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តី
 ចម្រើនដល់មនុស្សលោកទាំងពួង កាលព្រះថេរៈបានណែនាំយ៉ាងនេះ ហើយព្រះ
 ពុទ្ធហោសៈ ក៏មានបីតិសោមនស្ស ក្រាបបង្គំលាព្រះឧបជ្ឈាយ័ និងព្រះភិក្ខុសង្ឃ
 ហើយធ្វើដំណើរទៅកាន់លង្កាទ្វីបតាមទូក បានជួបព្រះពុទ្ធទេត្តត្តរៈ ដែលបាន
 និមន្តជ្រួសជ្រុវគ្នានៅកណ្តាលសមុទ្រ បានសន្ទនាគ្នា និងប្រាស្រ័យទាក់ទងរឿង
 ប្រែគម្ពីរជាភាសាមគធៈ ហើយធ្វើដំណើរតទៅរហូតដល់ កំពង់ផែក្រុងលង្កា
 សម័យនោះ គឺ ជាកាលរបស់ក្សត្រលង្កាទ្រង់ព្រះនាមថា **មហានាម** មាននាម
 ដទៃទៀតថា (សិរិនិវាស) ខ្លះ (សិរិកុថៈ) ខ្លះ (សិរិកុដ្ឋៈ) ខ្លះ ពុទ្ធសករាជ
 (៧៥២-៧៧៤) ។

កាលដែលព្រះពុទ្ធហោសៈទៅដល់លង្កា បានទៅជួបព្រះភិក្ខុសង្ឃក្នុង
 មហាវិហារនាក្រុងអនុរាជបុរៈ ហើយបានទៅកាន់សម្លាក់របស់ព្រះសង្ឃបាលត្តរៈ
 ដែលជាព្រះសង្ឃរាជនៅក្នុងក្រុងអនុរាជបុរៈ នៃសម្លាក់មហាបធាន បានស្តាប់
 អង្គកថាជាភាសាសីហឡៈ និងថេរវាទទាំងអស់ហើយ បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា
 ជាពុទ្ធាធិប្បាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគពិត ទើបបានសុំការអនុម័តិអំពីសង្ឃ
 ដើម្បីបានឱកាសរចនា អង្គកថាព្រះត្រៃបិដក ជាភាសាមគធៈ ។ ដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់
 ការចេះដឹង និងសមត្ថភាពរបស់ព្រះពុទ្ធហោសៈ គណៈសង្ឃលង្កា ដែលមាន
 ព្រះសង្ឃបាលត្តរៈជាប្រធាន បានប្រគល់ព្រះគាថា ២ ព្រះគាថាឲ្យលោករចនា

សិន ទើបអនុញ្ញាតឱ្យលោកត្រួតពិនិត្យគម្ពីរទាំងអស់ ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាបាន
 រចនាបករណ៍ឈ្មោះ វិសុទ្ធិមគ្គឡើង មានសេចក្តីយ៉ាងល្អប្រសើរ រហូតដល់
 ព្រះសង្ឃលាងទទួលស្តាប់នូវសេចក្តីជំនាញរបស់លោក តាមប្រវត្តិបាននិយាយ
 ថា ដើម្បីនឹងប្រកាសនូវភាពជំនាញរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនានោះឱ្យប្រាកដ ទេវតា
 បានបណ្តាលឱ្យគម្ពីរដែលរចនាស្រេចហើយ បាត់ទៅ ព្រះពុទ្ធសាសនាក៏បាន
 រចនាជាថ្មីម្តងទៀត ទេវតាក៏បណ្តាលឱ្យបាត់ទៀត លោកក៏បានរចនាឡើងម្តង
 ទៀតគម្រប់ ៣ ដង បន្ទាប់មក ក៏ថ្វាយគម្ពីរដែលបានរចនាទាំងពីរគម្ពីរនោះវិញ
 វេលានោះ ទើបបានគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ជា ៣ ចប់ ព្រះពុទ្ធសាសនាក៏បាននាំគម្ពីរ
 ទាំង ៣ ចប់នោះ ថ្វាយដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ ព្រះភិក្ខុសង្ឃបានអានទាំងបីគម្ពីរ
 ប្រៀបធៀបគ្នាហើយមិនមានការខុសគ្នាទាំងដោយព្រះគម្ពីរ ឬអក្ខរៈ ឬដោយបទ
 ឬដោយព្យញ្ជនៈ ឬដោយអត្ថ ឬដោយបទដើម បទចុង ឬដោយថេរវាទ ឬ
 ដោយព្រះបាលី ទាំងឡាយក្នុងកន្លែងណានីមួយឡើយ ទាំងបីច្បាប់ដូចគ្នា ដើម្បី
 សម្តែងសេចក្តីអង្វរយ៉ាងក្រៃលែងរបស់លោក ទេវតាទាំងឡាយបានសាធុការ
 ព្រះសង្ឃប្រមាណ ១.០០០ អង្គ ប្រជុំគ្នាក្នុងមហាវិហារបានឃើញសេចក្តីអស្ចារ្យ
 នាំគ្នាត្រេកអរ កោតសរសើរ សោមនស្ស សាធុការបានប្រកាសថា លោកអង្គ
 នេះ ជាព្រះមេត្តយ្យពោធិសត្វ ពិតប្រាកដ និងបានអនុម័តឱ្យលោកប្រែគម្ពីរ
 ពីភាសាសីហឡៈមកជាភាសាមគធៈ ។

ក្នុងគ្រានោះ ព្រះចៅមហានាមក្សត្រនៃលង្កា ទ្រង់បានស្តាប់កិត្តិគុណរបស់
 លោក ស្តេចបានចេញចាកពីព្រះនគរទៅដល់មហាវិហារ ទ្រង់នមស្តារព្រះសង្ឃ

ហើយនមស្ការព្រះពុទ្ធហោសៈ និមន្តឲ្យគង់នៅក្នុងប្រាសាទមួយ ឈ្មោះ បធា-
នយរ នាទិសទក្សិណររបស់មហាវិហារ បានប្រែអង្គកថាភាសាសីហឡៈ ជាអង្គ-
កថាព្រះត្រៃបិដកភាសាមគធៈ ។

អង្គកថាក្នុងភាសាសីហឡៈពីបុរាណនោះមាន ៣ យ៉ាង គឺ ៖

១ មហាអង្គកថា

២ បច្ចុរិយអង្គកថា

៣ កុរុន្តីអង្គកថា អង្គកថាដែលបានលើកឡើងកាន់សង្ហាយនា

ព្រះមហិន្ទត្ថរៈនាំមកពីជម្ពូទ្វីប ហើយរចនាទុកជាភាសាសីហឡៈឈ្មោះ

មហាអង្គកថា ។

អង្គកថា ដែលព្រះភិក្ខុទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនានៅក្នុងដែ (ផ្ទះទឹក)

ដែលក្នុងភាសាសីហឡៈហៅថា បច្ចុរិយៈ ឈ្មោះថា បច្ចុរិយអង្គកថា ។

អង្គកថា ដែលព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនា ក្នុងកុរុន្តីវេទ្យវិហារ

ឈ្មោះថា កុរុន្តីអង្គកថា ។

វាទៈដែលអាចារ្យទាំងឡាយក្នុងកាលមុន មានព្រះអាចារ្យថ្នាក់ព្រះថេរៈ

ជាដើម បានរចនាទុកដោយកាន់យកន័យព្រះបាលីឈ្មោះថា ថេរវាទ ។

គម្ពីរអង្គកថាភាសាសីហឡៈ ដែលព្រះពុទ្ធហោសៈបានប្រែមកជាអង្គ-

កថាព្រះត្រៃបិដកភាសាមគធៈ មានច្រើនជាងពាក់កណ្តាលនៃគម្ពីរអង្គកថា

ទាំងអស់ មានរាយនាមព្រះគម្ពីរដូច្នោះ ៖

១ សមន្តប្បាសាទិកា អង្គកថាព្រះវិន័យបិដក

- ២ កង្ខារិតរណី ឬមាតិកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះបាតិមោក្ខ
- ៣ សុមន្តលវិលាសនី អដ្ឋកថាទីយនិកាយ
- ៤ បបព្ភសូទនី អដ្ឋកថាមជ្ឈិមនិកាយ
- ៥ សារត្ថប្បកាសិនី អដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ
- ៦ មនោរថបុរណី អដ្ឋកថាអង្គត្រនិកាយ
- ៧ បរមត្ថជាតិកា អដ្ឋកថាខុទ្ទកបាវៈ និងសុត្តនិបាត
- ៨ ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាធម្មបទ
- ៩ ជាតកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាជាតក
- ១០ អដ្ឋសាលិនី អដ្ឋកថាធម្មសន្តណីបករណ៍
- ១១ សម្មោហវិនោទនី អដ្ឋកថាវិកង្គិបករណ៍
- ១២ បញ្ចករណដ្ឋកថា ឈ្មោះបរមត្ថទីបនី ជាព្រះអដ្ឋកថាព្រះអភិធម្មទាំង ប្រាំគម្ពីរ គឺ ធាតុកថា កថាវត្ថុ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ យមក និងបដ្ឋាន ។
- ១៣ វិសុទ្ធិមគ្គ បករណ៍វិសេសពោលដោយ សីល សមាធិ បញ្ញា ។
- ១៤ ញ្ញាណោទ័យ តែងមុនកាលនៅឥណ្ឌា ច្បាប់ដើមអន្តរធានហើយ ។
- ១៥ បរិត្តដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកច្បាប់សន្លឹប ច្បាប់ដើមអន្តរធាន ហើយ ។

ព្រះគម្ពីរទាំងនេះ បានជាប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ចំពោះមនុស្សក្នុងប្រទេស ផ្សេងៗ លោកពោលទុកថា គម្ពីរទាំងអស់ប្រើពេលវេលាត្រឹមតែ ១ ឆ្នាំ ក៏បាន សម្រេច បានកើតសេចក្តីអស្ចារ្យ សូម្បីផែនដីក៏កម្រើកញាប់ញ័រ ។

លទ្ធផលការងារ វណ្ណកម្មរបស់ព្រះពុទ្ធឃ្លាយសៈ អ្នកសិក្សាភាសាបាលី
ទូទៅ បានសរសើរ និងរាប់អានលោកថា ជាបុរាណាចារ្យយ៉ាងសំខាន់ក្រែង
របស់លោក ។

រាយនាមលោកអ្នកមានឧបការៈ

លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មាចារ្យ ប៊ុត សាវង្ស

លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុផាត

លោកគ្រូវិនិយាចារ្យ គាំ អ៊ុវ

ឧបាសក ក្កាត ហ៊ិន

ឧបាសក នាក់ ម៉ៅ

ឧបាសក ទុំ ទួន

ឧបាសក ហុក សឹងហួត

ឧបាសក ជឹម ជំនិត

ឧបាសក កើត ទិត្យ

ឧបាសក សន ម៉ារឌី

ឧបាសក ហាយ ចំរើន

ឧបាសក អ៊ឹម វៃយ៉ា

ឧបាសក សុក្រ ហិត

ឧបាសក សោម រតនៈ

ឧបាសក សំ ឆាយ

ឧបាសក ម៉ៅ ផុន

ឧបាសក ជា ស៊ីបាន

ឧបាសិកា ថាបំ លឿម

ឧបាសិកា ហាយ សារ៉ាត់

ឧបាសិកា ប៊ុត សុម៉ាលី

ឧបាសិកា យស សម្បត្តិ

ឧបាសិកា ពូ ហ៊ាង

ឧបាសិកា ប៊ុត សេដាដូង

ឧបាសិកា ប៉ែន រមណី

ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទក្នុង និងក្រៅប្រទេស

រាយនាមអ្នកប្រៃសម្រួល

ព្រះសង្ឃអាស្រមព្រះគន្ធកុដិ

ព្រះភិក្ខុអគ្គមិណ្ឌោ	នូវ បូរ៉ា	ប្រធានអាស្រម
ព្រះភិក្ខុចិត្តវត្តិកោ	សំ សម្បត្តិ	ធម្មាចារ្យ
ព្រះភិក្ខុធម្មប្បញ្ញោ	អុំ សារឿន	ធម្មាចារ្យ
ព្រះភិក្ខុវរធម្មោ	ផុត ពៅ	ធម្មាចារ្យ

សាមណេរ កោវិនោ ឡោះ សូរៀត សមណសិស្ស សាសាសតិប្បដ្ឋាន

ស្នែកឧទាសក

ឧបាសក ក្អាត ហិន ឧបាសក ហាយ ចំរើន

បត្តិទានកថា

ការរៀបរៀង ប្រែសម្រួលអង្គកថាព្រះត្រៃបិដកជាខេមរភាសា ដើម្បី
បូជាចំពោះព្រះរតនត្រៃ ម្យ៉ាងទៀតដើម្បីតម្កល់ទុកជាសម្បត្តិវប្បធម៌ជាតិ និងជា
ចំណែកចូលរួមក្នុងការតាំងនៅនៃព្រះសទ្ធម្មតម្រប់ ៥.០០០ ព្រះវស្សា ។

យើងខ្ញុំជាក្រុមប្រែសម្រួលអង្គកថា សូមលើកនូវបុណ្យកុសលដែលកើត
ឡើងអំពីការងារនេះ ៖-

ឧទ្ទិសថ្វាយ និងគោរពជូន :

- ព្រះមហាវរក្សត្រ និងមហាវរក្សត្រិយានី
- ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- សម្តេចព្រះសង្ឃរាជទាំងពីរគណៈ
- មាតាបិតានៃយើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា
- លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មចារ្យ ប៊ុត សាវង្ស
- លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុផាត
- សព្វមុខមន្ត្រីរាជការ និងប្រជានុរាស្ត្រនៃកម្ពុជរដ្ឋ
- សព្វសត្វទាំងអស់ក្នុងត្រីយភព

សូមលោកព្រេកអរ អនុមោទនានូវចំណែកបុណ្យនេះ

សូមអនុមោទនា !.....

ក្រុមរៀបរៀង និងប្រែសម្រួល

បាតិកាធម៌

លេខ្លះធម៌

ទំព័រ

ចេតនាសំយុត្តិទី ១

អដ្ឋកថា សមាធិសូត្រ	ទំ ១	១
អដ្ឋកថា សុខសូត្រ	ទំ ២	៣
អដ្ឋកថា បហានសូត្រ	ទំ ៣	៥
អដ្ឋកថា ចានាលសូត្រ	ទំ ៤	៧
អដ្ឋកថា ទុដ្ឋព្វសូត្រ	ទំ ៥	៩
អដ្ឋកថា សល្លត្តសូត្រ	ទំ ៦	១០
អដ្ឋកថា បឋមគេល្លញ្ញសូត្រ	ទំ ៧	១២
អដ្ឋកថា ទុតិយគេល្លញ្ញសូត្រ	ទំ ៨	១៤
អដ្ឋកថា អនិច្ចសូត្រ	ទំ ៩	១៥
អដ្ឋកថា ជស្សម្យលកៈសូត្រ	ទំ ១០	១៦

រហោគតវគ្គទី ២

អដ្ឋកថា រហោគតសូត្រ	ទំ ១	១៧
អដ្ឋកថា បឋមវាតសូត្រ	ទំ ២	១៩
អដ្ឋកថា ទុតិយវាតសូត្រ	ទំ ៣	២០
អដ្ឋកថា អការសូត្រ	ទំ ៤	២១
អដ្ឋកថា បញ្ចកន្ត្រៈសូត្រ	ទំ ៥	២៣
អដ្ឋកថា ភិក្ខុសូត្រ	ទំ ១០	២៦

អង្គសតបរិយាយវគ្គទី ៣

អង្គកថា សិវកស្វត្រ	ទំ ១	២៧
អង្គកថា អង្គសតបរិ...ស្វត្រ	ទំ ២	៣១
អង្គកថា ធិរាមិសស្វត្រ	ទំ ១១	៣៧

មាតុក្រាមសំយុត្តទី ២

អង្គកថា អមនាបស្វត្រ	ទំ ១	៣៧
អង្គកថា អវេណិកស្វត្រ	ទំ ៣	៤១
អង្គកថា មាតុក្រាមស្វត្រ	ទំ ៤	៤២

មាតុក្រាមពលវគ្គ

អង្គកថា វិសារទស្វត្រ	ទំ ១	៤៥
អង្គកថា បសយ្ហស្វត្រ	ទំ ២	៤៦
អង្គកថា អភិកុយ្យស្វត្រ	ទំ ៣	៤៧
អង្គកថា ធាសយិត្តស្វត្រ	ទំ ៥	៤៨

ជំនួញនកសំយុត្តទី ៣

អង្គកថា ធិញ្ចនបញ្ញាស្វត្រ	ទំ ១	៤៩
អង្គកថា អរហត្តបញ្ញាស្វត្រ	ទំ ២	៥២
អង្គកថា ធម្មវាទីបញ្ញាស្វត្រ	ទំ ៣	៥៣
អង្គកថា កិមត្តិយស្វត្រ	ទំ ៤	៥៤
អង្គកថា ទុក្ខបញ្ញាស្វត្រ	ទំ ១៤	៥៥
អង្គកថា ទុក្ខបញ្ញាស្វត្រ	ទំ ១៦	៥៦

សាមណ្ណកសំយុត្តនិ ៤

អដ្ឋកថា សាមណ្ណកសំយុត្តសូត្រ ៥៧

មោក្ខវិទ្យាសំយុត្តនិ ៥

អដ្ឋកថា សិរិកក្កបញ្ញាសូត្រ ទី១ ៥៨

អដ្ឋកថា អរិកក្កបញ្ញាសូត្រ ទី២ ៥៩

អដ្ឋកថា អនិមិត្តបញ្ញាសូត្រ ទី៣ ៦០

អដ្ឋកថា សក្កសូត្រ ទី១០ ៦២

ចិត្តកហបតិបុច្ឆាសំយុត្តនិ ៦

អដ្ឋកថា សំយោជនសូត្រ ទី១ ៦៣

អដ្ឋកថា បឋមសិទ្ធិសូត្រ ទី២ ៦៥

អដ្ឋកថា ទុតិយសិទ្ធិសូត្រ ទី៣ ៦៧

អដ្ឋកថា មហាកសូត្រ ទី៤ ៦៨

អដ្ឋកថា បឋមកាមភូសូត្រ ទី៥ ៧០

អដ្ឋកថា ទុតិយកាមភូសូត្រ ទី៦ ៧១

អដ្ឋកថា គោទត្តសូត្រ ទី៧ ៨២

អដ្ឋកថា និកណ្ឌសូត្រ ទី៨ ៨៧

អដ្ឋកថា អបេលសូត្រ ទី៩ ៩០

អដ្ឋកថា កិលានសូត្រ ទី១០ ៩១

គាមណីសំយុត្តនិ ៧

អដ្ឋកថា ចណ្ណសូត្រ ទី១ ៩៣

អដ្ឋកថា តាលបុត្តសូត្រ ទី២ ៩៤

អដ្ឋកថា យោធាជីវសូត្រ ទី៣ ៩៧

អង្គកថា អសិពន្ធកបុត្តសូត្រ	ទី ៦	៩៩
អង្គកថា ទេសនាសូត្រ	ទី ៧	១០១
អង្គកថា សង្ខេបដ្ឋសូត្រ	ទី ៨	១០៤
អង្គកថា កុលសូត្រ	ទី ៩	១០៧
អង្គកថា មណីច្រឡកសូត្រ	ទី ១០	១១០
អង្គកថា កន្ទុកកសូត្រ	ទី ១១	១១៣
អង្គកថា វាសិយសូត្រ	ទី ១២	១១៤
អង្គកថា ចាជលិយសូត្រ	ទី ១៣	១១៨

អសច្ចុតសំយុត្តទី ៨

អង្គកថា វគ្គទី ១ និងវគ្គទី ២	១២២
------------------------------	-----

អព្យាករតសំយុត្តទី ៩

អង្គកថា ខេមាហើសូត្រ	ទី ១	១២៨
អង្គកថា បឋមសារីបុត្ត...សូត្រ	ទី ៣	១៣១
អង្គកថា កុត្តហាលសាលាសូត្រ	ទី ៥	១៣២
អង្គកថា អានន្ទសូត្រ	ទី ១០	១៣៣
អង្គកថា សភិយសូត្រ	ទី ១១	១៣៤

អដ្ឋកថា វេទនាសំយុត្ត

បឋមកសកាថវគ្គទី ១

អ ដ្ឋ ក ថា

សមាធិសូត្រទី ១

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង សមាធិសូត្រទី ១ នៃ សហគាថាវគ្គ១ ក្នុង
វេទនាសំយុត្ត ដូចតទៅនេះ ។

[២] បទថា មានចិត្តតាំងមាំល្អហើយ (សមាហិតោ) សេចក្តីថា មាន
ចិត្តតាំងមាំដោយឧបចារៈ ឬដោយអប្បនា ។ បទថា រមែងដឹងច្បាស់នូវវេទនា
(វេទនា ច បជានាតិ) សេចក្តីថា សាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ រមែងដឹង
ច្បាស់នូវវេទនាដោយអំណាចជាទុក្ខសច្ចៈ ។ បទថា នឹងហេតុកើតនៃវេទនា
(វេទនានព្វ សម្ពុរ) សេចក្តីថា រមែងដឹងច្បាស់ហេតុកើតនៃវេទនាទាំងនោះ
ឯង ដោយអំណាចជាសមុទេយសច្ចៈ ។ បទថា វេទនាទាំងនេះ...ក្នុងទីណា
(យត្ត ចេតា) សេចក្តីថា វេទនាទាំងនេះ នឹងរលត់ក្នុងនិព្វានណា រមែង
ដឹងច្បាស់នូវនិព្វាននោះ ដោយជានិរោធសច្ចៈ ។ បទថា ឲ្យដល់ការអស់ទៅ

(ខយតាមិនំ) សេចក្តីថា រមែងដឹងច្បាស់នូវផ្លូវឲ្យដល់ការអស់ទៅនៃវេទនា
ទាំងនោះឯង ដោយអំណាចនៃមគ្គសច្ចៈ ។ បទថា ជាអ្នកអស់សេចក្តី
ស្រេកឃ្មាន (និច្ចាតោ បរិនិព្វតោ) សេចក្តីថា ភិក្ខុដែលអស់តណ្ហា បរិនិព្វាន
ហើយដោយការរលត់កិលេស ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
វេទនាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងការពិចារណាដោយប្រការដូច្នោះ ។ ទ្រង់ត្រាស់សមថៈ
និងវិបស្សនា ដោយបទទាំងពីរក្នុងគាថាទាំងឡាយ ។ ត្រាស់សច្ចៈ ៤ ដោយ
បទដ៏សេស ការកំណត់ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៤ ដែលរូបរួមធម៌ទុកទាំង
អស់ ក៏បានត្រាស់ទុកក្នុងព្រះសូត្រនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់អដ្ឋកថា សមាធិសូត្រទី ១

អដ្ឋកថា

សុខសូត្រទី ២

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង សុខសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ ៖

[៤] បទថា មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក៏ដោយ (អទក្ខមសុខំ សហ)

បានដល់ មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខ ព្រមដោយសុខ និងទុក្ខ បទថា ទាំងជា
ខាងក្នុង និងខាងក្រៅ (អជ្ឈត្តញ្ច ពហិទ្ធា ច) សេចក្តីថា របស់ខ្លួន និង
របស់អ្នកដទៃ ។

បទថា មានសេចក្តីវិនាសជាធម្មតា (មោសធម្មំ) គឺ មានសេចក្តី
វិនាសជាសកាត ។

បទថា មានសេចក្តីបែកបាក់ជាធម្មតា (បលោកិនំ) គឺ មានសេចក្តី
បែកជាសកាត ។ បទថា ពាល់ត្រូវសេចក្តីវិនាស (ដោយញាណ) ហើយ
(ផុស្ស ផុស្ស វយំ ផុស្សំ) សេចក្តីថា ពាល់ត្រូវសេចក្តីវិនាស ព្រោះពាល់
ត្រូវដោយញាណ ។ បទថា រមែងប្រាសចាកតម្រេកក្នុងវេទនាទាំងនោះដោយ
ប្រការរដ្ឋច្នេះ (ឯវំ តត្ថ វិវជ្ជតិ) សេចក្តីថា រមែងប្រាសចាកសេចក្តីត្រេកអរ

-៤- សារត្ថប្បកាសិដ្ឋិ អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ សង្ឃាយតនវគ្គ

ក្នុងវេទនាទាំងនោះ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ក្នុងព្រះសូត្រសូម្បីនេះ ត្រាស់
វេទនាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងការពិចារណា ត្រាស់ការពាល់ត្រូវដោយញ្ញាណ
ក្នុងគាថាទាំងឡាយ ។

ចប់អដ្ឋកថា សុខសូត្រទី ២

អ ដ្ឋ ក ថា

បហានសូត្រទី ៣

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង បហានសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ ៖

[៥] បទថា ផ្តាច់បង្ខំតណ្ហាបានហើយ (អរច្ឆដ្ឋី តណ្ហំ) សេចក្តីថា កាត់តណ្ហាសូម្បីទាំងពួងបានដាច់ហើយ ។ បទថា គាសរំលើងសំយោជនៈ បានហើយ (វិរត្តយិ សញ្ញោជនំ) សេចក្តីថា គាសរំលើងសញ្ញោជនៈទាំង ១០ យ៉ាង បានហើយ គឺ បានធ្វើឲ្យអស់បួសគល់ ។ បទថា ដោយល្អ (សម្មា) គឺ ដោយហេតុ គឺ ដោយការណ៍ ។ បទថា ព្រោះលះបង់មានៈ បាន (មាណាភិសមយា) សេចក្តីថា ព្រោះឃើញ និងដឹងច្បាស់ ដល់ការលះ មានៈចេញបាន ព្រោះថា អរហត្តមគ្គ រមែងឃើញមានៈ ដោយអំណាច នៃកិច្ច ។ នេះចាត់ជាការលះបង់មានៈនោះដោយទេស្យនៈ ។ ចំណែកមានៈ ដែលអរហត្តមគ្គនោះឃើញហើយ រមែងលះបានទាន់ពេល ដូចជីវិតរបស់ សត្វដែលបុគ្គលឃើញហើយ លះបានដោយអំណាចទិដ្ឋិដូច្នោះ ។ នេះចាត់ ជាការលះបង់មានៈនោះ ដោយបហានៈ ។ បទថា បានធ្វើទីបំផុតនៃទុក្ខ ហើយ (អន្តមកាសិ ទុក្ខស្ស) លោកអធិប្បាយថា ទីបំផុតទាំង ៤ នេះណា

គឺ ទីបំផុតមានដែនខេត្តជាទីបំផុត តាមដែលលោកពោលយ៉ាងនេះថា គ្រឿង
ចងកាយ រមែងគ្រាំគ្រាជាទីបំផុត ឬមានសេចក្តីស្អាតជាទីបំផុតដូច្នោះ ១
ទីបំផុតនៃលាមក ព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះថា នេះជាទីបំផុតនៃជីវិត ណា
ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច្នោះ ១ ចំណែកបំផុតតាមដែលលោកពោលយ៉ាងនេះថា
កាយរបស់ខ្លួនមានទីបំផុតម្យ៉ាង ដូច្នោះ ១ ចំណែកបំផុតតាមដែលលោក
ពោលយ៉ាងនេះថា នុ៎ះឯង ជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះអស់បច្ច័យ ដូច្នោះ ១ ក្នុង
ទីបំផុតទាំង ៤ នោះ ភិក្ខុបានធ្វើទីបំផុត ពោលគឺ ចំណែកទី ៤ នៃវដ្ត-
ទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះឯង គឺ បានធ្វើការកំណត់ ការដែលកំណត់ទុក គឺ បាន
ធ្វើទុក្ខនៅសល់ត្រឹមតែរាងកាយជាទីបំផុត ព្រោះអរហត្តមគ្គឃើញ និងលះ
មានៈបាន ។

[៦] បទថា មិនលះបង់សម្បជញ្ញៈ (សម្បជញ្ញេន វិញ្ញតិ) បានដល់
រមែងលះបង់សម្បជញ្ញៈ ។ បទថា រមែងមិនចូលដល់ការរាប់ (សំខ្សំ នូបេតិ)
សេចក្តីថា រមែងមិនចូលដល់ការបញ្ញត្តថា ជាអ្នកពេញចិត្ត ទាស់ចិត្ត ជាអ្នក
វង្វេង ដូច្នោះ លោកលះបង់បញ្ញត្តនោះបានហើយ បានឈ្មោះថា មហា-
វិណាស្រព ។ អារម្មណានុស័យត្រាស់ទុកហើយ ក្នុងព្រះសូត្រនេះឯង ។

អ ដ្ឋ ក ថា

ធាតាលសូត្រទី ៤

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង ធាតាលសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ ៖

[៧] បទថា ធាតាលោ ឈ្មោះថា ធាតាល ព្រោះអត្ថថា គួរ គឺ កាលបើធ្លាក់ទៅក្នុងធាតាល រមែងមិនមានទីអាស្រ័យ ។ បទថា ដែល មិនមាន ដែលមិនប្រាកដ (អសន្តំ អសំវិជ្ជមានំ) បានដល់ វាចាមិនមាន មិនប្រាកដ ។ បទថា រមែងនិយាយវាចាយ៉ាងនេះ (ឯវំ វាចំ ភាសតិ) សេចក្តីថា បុប្ផជួន រមែងនិយាយយ៉ាងនេះថា ក្នុងមហាសមុទ្រមានធាតាល ។ ក៏ធាតាលនោះ ស្រដៀងរណ្តៅក្នុងមហានរក រមែងមានក្នុងទីធ្លាក់នៃទឹក ដែល មានមាត់ទឹកខ្លាំងរបស់មហាសមុទ្រ ហូរទៅលឿនរហ័សទល់ចក្រវាឡ ឬក្តី សិនេរុ ហើយក៏បាញ់ឡើង សូម្បីប្រមាណមួយយោជន៍ ពីរយោជន៍ ឬ ១០ យោជន៍ ហើយក៏ធ្លាក់ចុះក្នុងមហាសមុទ្រទៀត ។ ទឹកណាគេសន្មត គ្នាក្នុងលោកថា មាត់ទឹកខ្លាំង បុប្ផជួន រមែងនិយាយយ៉ាងនេះ សំដៅដល់ ទឹកនោះ ។ ក៏ព្រោះក្នុងទឹកនៃមហាសមុទ្រនោះ ជាទីអាស្រ័យយ៉ាងសប្បាយ របស់ត្រី អណ្តើក ទេវតា និងយក្ខ ។ ឈ្មោះថា រមែងនិយាយវាចានោះ។

ដែលមិនមាន ដែលមិនប្រាកដ ។ ក៏ព្រោះពួកបុប្ផជួនទាំងពួង រមែងមិន
អាចនឹងតាំងនៅដោយទុក្ខវេទនាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសរីរៈបាន ។ ដូច្នោះ
ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងថា នេះឯង បាតាល ដូច្នោះ ដោយន័យថា គួរដើម្បី
ធ្លាក់ទៅ ទើបត្រាស់ពាក្យជាដើមថា សារីរិកានំ ខោ ឯតំ ភិក្ខុវេ ។
បទថា មិនប្រាកដក្នុងបាតាល (បាតាលេ ន បច្ចុដ្ឋាតិ) គឺ មិនតាំងនៅក្នុង
បាតាល ។ បទថា រមែងដល់ (គាធំ) គឺ ទីនៅអាស្រ័យ ។ បទថា
រមែងទ្រហោយំ (កន្ទតិ) សេចក្តីថា រមែងទ្រញយំរៀបរាប់ កន្ទក់កន្ទេញ
រហូតកាល ។

[៨] បទថា ជាអ្នកទុព្វល (ទុព្វលោ) គឺ មានប្រាជ្ញាថយ ។ បទថា
កម្លាំងតិច (អប្បថាមកោ) សេចក្តីថា ឈ្មោះថា មានកម្លាំងតិច ព្រោះ
កម្លាំងនៃប្រាជ្ញាតិច ។ ព្រះអរិយសាវកក្នុងសូត្រនេះជាសោតាបន្ន ការពិត
អរិយសាវកជាសោតាបន្ន មាននាទីក្នុងសេចក្តីនេះ ។ ចំណែកយោគាវចរ
អ្នកមានវិបស្សនាចាស់ក្លា គឺ ប្រាជ្ញាវាងវៃ ជាអ្នកអាចតាំងនៅបាន មិនក្តៅ
ក្រហាយទៅតាមវេទនាដែលកើតឡើងហើយ បានដូចគ្នា ។

អ ដ្ឋ ក ថា

ទដ្ឋព្វសូត្រទី ៥

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង ទដ្ឋព្វសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ ៖

[៧] បទថា គប្បីឃើញសុខវេទនា ដោយសេចក្តីជាទុក្ខ (ទុក្ខតោ ទដ្ឋព្វ) សេចក្តីថា គប្បីឃើញទុក្ខ ដោយអំណាចសេចក្តីប្រែប្រួល ។ បទថា ដូចជាកូនសរ (សលូតោ) សេចក្តីថា ចំណែកទុក្ខ គប្បីឃើញដូចជាកូនសរ ដោយអត្តថា ជាគ្រឿងចាក់ ។ បទថា ដោយជារបស់មិនទៀង (អនិច្ចតោ) សេចក្តីថា គប្បីឃើញអទុក្ខមសុខ ដោយជារបស់មិនទៀង ដោយអាការ មានហើយក៏មិនមាន ។ បទថា ឃើញ (អទុ) គឺ បានឃើញហើយ ។ បទថា ដែលមានហើយ (សន្តំ) គឺ មានជាសកាវៈ ។

ចប់អដ្ឋកថា ទដ្ឋព្វសូត្រទី ៥

អដ្ឋកថា

សល្លត្តសូត្រទី ៦

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង សល្លត្តសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ ៖

[១១] បទថា តត្រ គឺ ក្នុងជនទាំងពីរពួកនោះ ។

[១២] បទថា ចាក់ម្ជុំទៀត (អនុវេធំ វិជ្ឈយ្យំ) សេចក្តីថា ចាក់
ឆ្ងាយពីមាត់ដំបៅនោះប្រមាណ ១ ឬ ២ ម្រាមដៃ ប៉ុណ្ណោះ ។ ទុក្ខវេទនា
ក៏ប្រាកដដល់បុរសដែលត្រូវចាក់នោះ រមែងមានកម្លាំងខ្លាំងក្លាជាងវេទនា
លើកដំបូង ។ សូម្បីទោមនស្សវេទនា កាលកើតឡើងពេលក្រោយ រមែង
មានកម្លាំងខ្លាំងជាងវេទនាគ្រាដំបូង ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ បទថា ឧបាយ
ជាគ្រឿងរលាស់ចេញពីទុក្ខវេទនា (ទុក្ខាយ វេទនាយ និស្សរណំ) សេចក្តីថា
សមាធិ មគ្គ និងផល ជាគ្រឿងរលាស់ចេញសូម្បីទុក្ខវេទនា គេរមែងមិន
ដឹងគ្រឿងរលាស់ចេញនោះ រមែងដឹងថា កាមសុខប៉ុណ្ណោះ ជាគ្រឿងរលាស់
ចេញ ។ បទថា នៃវេទនាទាំងនោះ (តាសំ វេទនាទំ) បានដល់ សុខទុក្ខ-
វេទនាទាំងនោះ ។ បទថា បុគ្គលប្រកបដោយកិលេស សោយសុខវេទនា
(សញ្ញត្តោ នំ វេទយតិ) សេចក្តីថា គេជាអ្នកប្រកបដោយកិលេស រមែង

សោយវេទនានោះ ។ មិនសោយវេទនានោះក៏ទេ ។ បទថា សញ្ញត្តា ទុក្ខស្នា
ជាបញ្ចមីវិភត្តិចុះក្នុងអត្តនៃតតិយាវិភត្តិ អធិប្បាយថា ប្រកបដោយទុក្ខ ។

[១៥] បទថា អ្នកមានធម៌ដែលដឹងច្បាស់ហើយ (សន្និធាតធម្មស្ស)

សេចក្តីថា អ្នកមានធម៌ដែលដឹងច្បាស់ហើយ គឺ អ្នកមានធម៌ដែលថ្វីងបាន
ហើយ ។ បទថា ជាពហុស្សត (ពហុស្សតស្ស) សេចក្តីថា ជាពហុស្សត
ក្នុងផ្លូវបរិយត្តិ ជាពហុស្សតក្នុងផ្លូវបដិវេធ ។ បទថា រមែងជាអ្នកដល់
ត្រើយនៃកត ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ (សម្មា បជាទាតិ កវស្ស បារគុ)
សេចក្តីថា ដល់ហើយនូវត្រើយនៃកត គឺ ព្រះនិព្វាន រមែងដឹងច្បាស់នូវ
ព្រះនិព្វាននោះឯងដោយប្រពៃ ។ អារម្មណានុស័យ ព្រះអង្គត្រាស់ហើយ
សូម្បីក្នុងព្រះសូត្រនេះ ។ កេចិអាចារ្យពោលថា ក៏បណ្តាព្រះអរិយសាវក
ព្រះខ័ណ្ឌស្រព មាននាទីក្នុងអារម្មណានុស័យនេះ ។ សូម្បីព្រះអនាគាមី
ក៏គួរ ដូច្នោះ ។

អដ្ឋកថា

បឋមគេលញ្ញសូត្រទី ៧

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង បឋមគេលញ្ញសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ ៖

[១៦] បទថា ស្តេចយាងចូលទៅកាន់គិលានសាលា (យេន គិលាន-សាលា តេនុបសន្តិមិ) សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រិះរិះថា ភិក្ខុទាំងឡាយគិតថា សូម្បីតថាគត ដែលជាបុគ្គលកំពូលក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោក ស្តេចនៅទៅកាន់ទីឧបដ្ឋាកអ្នកជម្ងឺ ពួកភិក្ខុឈឺ ឈ្មោះថា គួរដល់ភិក្ខុដែលគប្បីរក្សា គួរកាន់យកហើយ នឹងសម្គាល់ពួកភិក្ខុឈឺ ដែលភិក្ខុគួរទំនុកបម្រុង ដូច្នោះ ។ មួយទៀត ភិក្ខុពួកណា ជាអ្នកមានកម្មដ្ឋានជាទីសប្បាយ ក្នុងទីនោះ តថាគតនឹងប្រាប់កម្មដ្ឋានដល់ភិក្ខុពួកនោះ ដូច្នោះ ទើបស្តេចយាងចូលទៅរក ។

[១៧] ខ្ញុំនឹងពោលបទ ដែលលោកពោលទុកក្នុងបទដើមថា រមែងជាអ្នកមានប្រក្រតីឃើញកាយក្នុងកាយ (កាយេ កាយានុបស្សី) នោះ ខាងមុខ ។

[១៨] បទថា អនិច្ចានុបស្សី គឺ ពិចារណាឃើញការមិនទៀង ។ បទថា វយានុបស្សី គឺ ពិចារណាឃើញសេចក្តីវិនាស ។ បទថា វិរាគា-

នុបស្សី គឺ ពិចារណាលើញ្ញាការប្រាសចាកតម្រេក ។ បទថា និរោធិនុបស្សី គឺ ពិចារណាលើញ្ញាសេចក្តីរលត់ ។ បទថា បដិនិស្សក្តានុបស្សី គឺ ពិចារណាលើញ្ញានូវការលះបង់ ។

សួរថា ហេតុអ្វី ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយពាក្យមាន ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ? ។

ឆ្លើយថា វត្ថុបដិបត្តិជាគ្រឿងសម្រេចរបស់ភិក្ខុនេះ សូម្បីសតិប្បដ្ឋាន រមែងជាចំណែកខាងដើមតែម្យ៉ាង ។ អនុបស្សនា ៣ ទាំងនេះ គឺ អនិច្ចា- នុបស្សនា វិយានុបស្សនា វិកតានុបស្សនា សូម្បីក្នុងសម្បជញ្ញៈ រមែងជា ចំណែកខាងដើមតែម្យ៉ាង ។ និរោធិនុបស្សនា សូម្បីបដិនិស្សក្តានុបស្សនា ទាំង ២ នេះ រមែងជាមិស្សកៈ (លាយគ្នា) ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែង ដល់វេលាការនាចំពោះភិក្ខុនេះ ដោយហេតុប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ពាក្យដ៏សេស មានន័យដូចពោលហើយទាំងនោះឯង ។

អ ដ្ឋ ក ថា

ទុតិយគេលញ្ញសូត្រទី ៨

[២៤] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុង ទុតិយគេលញ្ញសូត្រទី ៨ ដូចតទៅ

នេះ ៖

[២៧] កាលព្រះអង្គត្រាស់ថា ឥមមេវ ផស្សំ បដិច្ច ដូច្នោះ ព្រះអង្គ
ត្រាស់ដោយអធិក្សស្រ័យសម្រាប់បណ្ឌិតទាំងឡាយ ។ តែពោលដោយអត្ត
នោះ មិនមានហេតុដែលផ្សេងៗ គ្នាទេ ។ ការពិត កាយប៉ុណ្ណោះ ត្រាស់ថា
ផស្សៈ ក្នុងទីនេះ ។

ចប់អដ្ឋកថា ទុតិយគេលញ្ញសូត្រទី ៨

អដ្ឋកថា

អនិច្ចសូត្រទី ៩

[៣០] សូត្រទី ៩ ឆាយទាំងអស់នោះឯង ។

ចប់អដ្ឋកថា អនិច្ចសូត្រទី ៩

អដ្ឋកថា

ផស្ស្មមូលកសូត្រទី ១០

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង ផស្ស្មមូលកសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ ៖

[៣១] បទថា សុខវេទនីយំ បានដល់ ផស្ស្មៈជាបច្ច័យនៃសុខ-
វេទនា ។ សូម្បីក្នុងបទដ៏សេស ក៏ន័យនេះនុ៎ះឯង ចំណែកក្នុងសេចក្តីនេះ
ការពណ៌នាតាមលំដាប់បទ លោកពោលពិស្តារទុកហើយក្នុងខាងក្រោយ ។
ក្នុងពីរសូត្រនេះ ត្រាស់ដល់វេទនាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងការពិចារណា ។

ចប់អដ្ឋកថា ផស្ស្មមូលកសូត្រទី ១០

ចប់បឋមភសកាថវគ្គទី ១

រួមក្នុងវគ្គនេះមាន ១០ អដ្ឋកថា

១-អដ្ឋកថា សមាធិសូត្រ	២-អដ្ឋកថា សុខសូត្រ
៣-អដ្ឋកថា បហានសូត្រ	៤-អដ្ឋកថា ចានានសូត្រ
៥-អដ្ឋកថា ធន្ទញ្ញសូត្រ	៦-អដ្ឋកថា សល្លត្តសូត្រ
៧-អដ្ឋកថា បឋមគេលញ្ញសូត្រ	៨-អដ្ឋកថា ទុតិយគេលញ្ញសូត្រ
៩-មិនមានអដ្ឋកថា អនិច្ចសូត្រ	១០-អដ្ឋកថា ផស្ស្មមូលកសូត្រ

រហោគតវគ្គទី ២

អដ្ឋកថា

រហោគតសូត្រទី ១

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង រហោគតសូត្រទី ១ នៃ រហោគតវគ្គ ដូចតទៅ

នេះ ៖

[៣៣] បទថា ការសោយអាម្មណ៍ណានីមួយជាទុក្ខ (យន្តិញ្ចី វេទយិតំ តំ ទុក្ខស្មិ) សេចក្តីថា ការសោយអាម្មណ៍យ៉ាងណាមួយនោះ ទាំងអស់ ជាទុក្ខ ។ ក្នុងបទថា សន្ធារទាំងឡាយនេះឯង មិនទៀង (សន្ធារានំយេវ អនិច្ចតំ) ជាដើម ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា សភាពនៃសន្ធារទាំងឡាយ មិនទៀង មានការអស់ទៅ សាបសូន្យទៅ ប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា យ៉ាងនេះ តថាគតសំដៅដល់ប្រការនេះ ទើបពោលថា ការសោយអាម្មណ៍ណានីមួយ នោះជាទុក្ខ អធិប្បាយថា វេទនាទាំងពួងជាទុក្ខ ដោយបំណងនេះថា ព្រោះថា សន្ធារទាំងឡាយមិនទៀង សូម្បីវេទនាទាំងឡាយ ក៏មិនទៀងដូចគ្នា ។ ក៏ ឈ្មោះថា សេចក្តីមិនទៀងនេះ ជាមរណៈ ឈ្មោះថា សេចក្តីទុក្ខក្រៃលែង

ជាងមរណៈវែមនមិនមាន ដូច្នោះ ។

[៣៤] បទថា ម្នាលភិក្ខុ លំដាប់នោះឯង តថាគត (អថខោ បន
ភិក្ខុ មយា) នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រារព្ធដើម្បីសម្តែងថា តថាគត
បញ្ញត្តិសេចក្តីរលត់នៃវេទនាតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ក៏មិនមែន តថាគតបញ្ញត្តិ
សេចក្តីរលត់នៃធម៌សូម្បីទាំងនេះផង ។ ត្រាស់សេចក្តីស្ងប់ និងសេចក្តី
រម្ងាប់ តាមអធ្យាស្រ័យរបស់បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដោយទេសនាបែបនេះ ។
គប្បីជ្រាបថា អរូបឈាន ៤ លោកកាន់យកហើយក្នុងទីនេះ ដោយសញ្ញា-
វេទយិតនិរោធ ស័ព្ទ ។

ចប់អដ្ឋកថា រហោគតសូត្រទី ១

អ ដ្ឋ ក ថា

បឋមវាតសូត្រទី ២

[៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង បឋមវាតសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ ៖

[៣៨] បទថា ខ្យល់ច្រើនយ៉ាងបក់ទៅ (បុថុ វាយន្តិ មាលុតា)

បានដល់ ខ្យល់ច្រើនយ៉ាងរមែងបក់ទៅ ។ ពាក្យដ៏សេស មានសេចក្តីងាយ
ទាំងអស់ ។

ចប់អដ្ឋកថា បឋមវាតសូត្រទី ២

អ ដ្ឋ ក ថា

ទុតិយវាតសូត្រទី ៣

[៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង ទុតិយវាតសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ ៖

រឿរគាថាទាំងឡាយចេញ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់តាមអធ្យាស្រ័យ
របស់បុគ្គលដែលជាបណ្ឌិតហើយ ។

ចប់អដ្ឋកថា ទុតិយវាតសូត្រទី ៣

អ ដ្ឋ ក ថា

អការសូត្រទី ៤

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិវាសសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ ៖

[៤០] បទថា បុរត្តិមា គឺ ក្នុងទិសខាងកើត ។ ក្នុងបទទាំងពួង ក៏ដូច្នោះ ។

ក្នុងបទជាដើមថា សុខវេទនាប្រកបដោយអាមិសខ្លះ (សាមិសាបិ សុខា វេទនា) សុខវេទនា ដែលប្រកបដោយអាមិស គឺ កាម ឈ្មោះថា សុខមានអាមិស វេទនា ដែលកើតឡើងដោយអំណាចនៃឈានទាំងឡាយ មានបឋមជ្ឈានជាដើម ដោយអំណាចនៃវិបស្សនា និងដោយអំណាចនៃអនុ-ស្សតិ ឈ្មោះថា សុខមិនមានអាមិស ។ ទុក្ខវេទនាប្រកបដោយអាមិស ដោយអាមិស គឺ កាម ឈ្មោះថា ទុក្ខមានអាមិស ។ ទោមនស្សវេទនា ដែលកើតឡើងដល់ភិក្ខុ ដែលញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យចូលទៅតាំងទុក ក្នុង វិហោក្ខ័ដ៍កំពូល (អនុត្តរវិហោក្ខ័) ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នាជាបច្ច័យ ឈ្មោះថា ទុក្ខមិនមានអាមិស ។ វេទនាមានអាមិស ដោយអំណាចអាមិស គឺ កាម ឈ្មោះថា អទុក្ខមសុខដែលមានអាមិស ។ អទុក្ខមសុខវេទនា ដែលកើត

-២២- សារត្ថប្បកាសិនី អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ សង្ឃាយតនវគ្គ

ឡើងដោយអំណាចបតុត្តជ្ឈាន ឈ្មោះថា អទុក្ខមសុខដែលមិនមានអាមិស ។

៤ សូត្រ មានសូត្រទី ៥ ជាដើមទៅ មានន័យដូចពោលទុកហើយ ក្នុងខាងក្រោយ ។ ចំណែកក្នុងសេចក្តីនេះ ពីរសូត្រដំបូង ប្រកបដោយ បស្សន្ធិបរិបូណ៌ ។ ពីរសូត្រក្រោយ ប្រកបដោយបស្សន្ធិពាក់កណ្តាល ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ តាមអធ្យាស្រ័យរបស់បុគ្គលជាបណ្ឌិតដោយ ទេសនា ។

ចប់អដ្ឋកថា អការសូត្រទី ៤

អ ដ្ឋ ក ថា

បញ្ចកង្គសូត្រទី ៩

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង បញ្ចកង្គសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ ៖

[៥១] បទថា បញ្ចកង្គោ ក្នុងបទថា ជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកង្គៈ
(បញ្ចកង្គោ បឋតិ) ជាឈ្មោះរបស់ជាងឈើនោះ មួយទៀត ជាងឈើនោះ
ប្រាកដឈ្មោះថា បញ្ចកង្គៈ ព្រោះប្រកបដោយអង្គ ៥ ពោលគឺ កាំបិត
ពូថៅ ពន្លាក ញញួរ ប្រអប់ជ្រលក់ខ្សែបន្ទាត់ ។ បទថា បឋតិ គឺ ជាងឈើ
ដែលជាមេជាង ។ បទថា ឧទាយិ គឺ ព្រះឧទាយិត្ថេរដែលបណ្ឌិត ។

[៥២] បទថា បរិយាយំ គឺ ហេតុ ។

[៥៤] បទថា ទ្វេបាទន្ទ^(១) គឺ ម្នាលអានន្ទ វេទនា ២ ក៏មាន ។
បទថា ដោយបរិយាយ (បរិយាយេន) គឺ ដោយហេតុ ។ ចំណែកក្នុងទីនេះ
គប្បីជ្រាប វេទនា ២ ដោយអំណាចផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត ។ សូម្បី វេទនា
៣ ដោយអំណាចសុខជាដើម ។ វេទនា ៤ មានសុខិន្ធិយជាដើម ដោយ
អំណាចឥន្ធិយ ។ វេទនា ៦ មានចក្ខុសម្មស្សជា ជាដើមដោយអំណាចទ្វារ ។

១-បាលីបិដកជា “ ទ្វេបិ មយា អានន្ទ ” ។

វេទនា ១៨ មានជាដើមថា ឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ រមែងគិតនូវរូប ដែល
ជាទីតាំងនៃសោមនស្សដោយអំណាចការគិត ។ គប្បីជ្រាប វេទនា ៣៦ គឺ
សោមនស្សអាស្រ័យផ្ទះ ៦ , អាស្រ័យនេក្ខម្មៈ (ការចេញចាកកាម) ៦ ,
ទោមនស្សអាស្រ័យផ្ទះ ៦ , អាស្រ័យនេក្ខម្មៈ (ការចេញចាកកាម) ៦ ,
ឧបេក្ខាអាស្រ័យផ្ទះ ៦ , អាស្រ័យនេក្ខម្មៈ (ការចេញចាកកាម) ៦ ។ គប្បី
ជ្រាប វេទនា ១០៨ យ៉ាងនេះ គឺ វេទនាទាំងនោះ ក្នុងអតីតមាន ៣៦ ។
ក្នុងអនាគតមាន ៣៦ ។ ក្នុងបច្ចុប្បន្នមាន ៣៦ ។

[៤៥] បទថា អានន្ទ កាមគុណ ៥ ទាំងនេះ (បញ្ចិមេ អានន្ទ
កាមគុណ) នេះ ជាអនុសន្និ (ការសរុប) ចំពោះមួយយ៉ាង ។ ដែលពិត
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើវេទនា ២ ឲ្យជាខាងដើម ទ្រង់បញ្ញត្តិវេទនាតែម្យ៉ាង
ប៉ុណ្ណោះក៏មិនមែន ។ ដោយបរិយាយ ត្រាស់វេទនាតែម្យ៉ាងក៏មាន កាល
នឹងទ្រង់សម្តែងវេទនានោះ ទើបទ្រង់ផ្តើមទេសនានេះ ដើម្បីសរសើរវាទៈ
របស់ជាងឈើ ឈ្មោះបញ្ចកង្គៈ ។

[៤៦] បទថា ដែលគួរប្រាថ្នាដ៏ក្រៃលែង (អភិក្កន្តតរំ) គឺ ល្អជាង ។
បទថា ប្រណីតជាង (បណីតតរំ) គឺ ថ្លៃថ្នាជាង ។ ក្នុងសេចក្តីនេះ អទុក្ខ-
មសុខវេទនា លោកពោលថា សុខ ដោយអត្ថថា ស្ងប់ និងប្រណីត ផ្តើម

តាំងពីបតុត្តជ្ឈាន ។ និរោធ ឈ្មោះថា ជាសុខ ដោយអំណាចសុខមិនបាន
សោយអារម្មណ៍ ។ ព្រោះថា ឈ្មោះថា សុខដែលសោយអារម្មណ៍កើតឡើង
ហើយ ដោយអំណាចកាមគុណ ៥ និងដោយអំណាចសមាបត្តិ ៨ ។ និរោធ
ឈ្មោះថា សុខ ដែលមិនបានសោយអារម្មណ៍ ។ សុខ ដែលសោយអារម្មណ៍
ក៏ដោយ មិនបានសោយអារម្មណ៍ក៏ដោយ ក៏ឈ្មោះថា សុខ ដោយចំណែក
តែមួយ ដោយអត្តថា ជាសុខ ពោលគឺ ការមិនមានទុក្ខ ។

[៦៦] បទថា យត្ត យត្ត គឺ ក្នុងឋានៈណា ។ បទថា រមែងបាន
សុខ (សុខំ ឧបលព្ពតិ) សេចក្តីថា បុគ្គលរមែងបានសុខដោយការសោយ
អារម្មណ៍ ឬសុខដែលមិនបានសោយអារម្មណ៍ ព្រះតថាគតរមែងបញ្ញត្តិសុខ
នោះៗ ចុះក្នុងសុខ ។ ព្រះតថាគតរមែងបញ្ញត្តិសុខទាំងអស់នោះ ដោយការ
មិនមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងសុខប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើនិរោធ-
សមាបត្តិឲ្យជាប្រធានក្នុងទីនេះ ហើយទើបទ្រង់ញ៉ាំងទេសនាឲ្យចប់ស្រេច
ដោយធម៌ដ៏កំពូល គឺ ព្រះអរហត្តតែម្តង ដោយអំណាចនៃបុគ្គលដែលល្មម
ណែនាំបាន ។

-២៦- សារត្ថប្បកាសិដី អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ សឡាយតនវគ្គ

អដ្ឋកថា

ភិក្ខុសូត្រទី ១០

[៦៧] សូត្រទី ១០ មានសេចក្តីនិយាយទាំងអស់នោះឯង ។

ចប់អដ្ឋកថា ភិក្ខុសូត្រទី ១០

ចប់បេរោគតវគ្គទី ២

រួមក្នុងវគ្គនេះមាន ៥ អដ្ឋកថា

១-អដ្ឋកថា រហោគតសូត្រ

២-អដ្ឋកថា បឋមវាតសូត្រ

៣-អដ្ឋកថា ធុតិយវាតសូត្រ

៤-អដ្ឋកថា អគារសូត្រ

៥-អដ្ឋកថា បញ្ចកុដ្ឋសូត្រ

អដ្ឋសតបរិយាយវគ្គទី ៣

អ ដ្ឋ ក ថា

សិវកសូត្រទី ១

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង សិវកសូត្រទី ១ នៃ វគ្គទី ៣ ដូចតទៅនេះ ៖

[៦៧] បទថា សិវកោ ក្នុងបទថា មោឡិយសិវកោ ជាឈ្មោះរបស់ បរិព្វាជកនោះ ។ បរិព្វាជកនោះមានជុកនៅត្រង់សីសៈ ព្រោះដូច្នោះ គេ ទើបហៅថា សិវកៈ បរិព្វាជកមានជុក ។

បទថា បរិព្វាជកោ បានដល់ បរិព្វាជកអ្នកស្លៀកសំពត់ ។ បទថា មានប្រមាត់ជាសមុដ្ឋាន (បិត្តសមុដ្ឋាននិ) បានដល់ មានប្រមាត់ជាបច្ច័យ ។ បទថា វេទយិតានិ គឺ វេទនា ។ វេទនា ៣ វែមនកើតឡើងក្នុងបុគ្គលនោះ ព្រោះប្រមាត់ជាបច្ច័យ ។

សួរថា ដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា ពិតហើយ បុគ្គលខ្លះគិតថា ប្រមាត់របស់យើងកម្រើកហើយ ឯជីវិតយើងដឹងបានលំបាក វែមនឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ។

កុសលវេទនា រមែងកើតឡើងដល់បុគ្គលខ្លះនោះ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។
ចំណែកបុគ្គលខ្លះ គិតថា យើងនឹងធ្វើកេសជ្ជៈព្យាបាលប្រមាត់ រមែងសម្លាប់
សត្វ លួចទ្រព្យ និយាយកុហក រមែងទ្រុស្តសីលកម្ម ១០ ក៏មាន ។ អកុ-
សលវេទនា រមែងកើតឡើងដល់បុគ្គលខ្លះនោះ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។
តែបុគ្គលខ្លះ មានខ្លួនជាកណ្តាលថា ប្រមាត់របស់យើង រមែងមិនស្លាប់ដោយ
ការធ្វើថ្នាំសូម្បីប្រមាណប៉ុណ្ណោះ រឿងថ្នាំនោះល្មមហើយ រមែងដេកអត់ទ្រាំ
នូវវេទនាផ្សំវិកាយ ។ អព្យាកតវេទនា រមែងកើតឡើងដល់បុគ្គលខ្លះនោះ
ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។

បទថា ប្រការដែល...គប្បីជ្រាបបានដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះ (សាមិបិ
ខោ ឯតំ) សេចក្តីថា បុគ្គលឃើញវិការនៃប្រមាត់នោះៗ ហើយ ក៏គប្បីជ្រាប
វេទនានោះបានដោយខ្លួនឯង ។ បទថា លោកសន្មតថាជារបស់ពិត (សច្ច-
សម្មតំ) គឺ សម្មតិថាពិត ចំណែកមនុស្សលោក ឃើញវិការនៃប្រមាត់មាន
វណ្ណៈសៅហ្មងជាដើមត្រង់សរីរៈរបស់គេហើយ រមែងដឹងថា ប្រមាត់របស់
គេកម្រើក ។ បទថា ព្រោះដូច្នោះ (តស្មា) សេចក្តីថា ព្រោះស្តុះទៅកាន់
វត្ថុដែលដឹងដោយខ្លួនឯង និងស្តុះទៅកាន់វត្ថុដែលសន្មតិគ្នាថា ជារបស់ពិត
ក្នុងលោក ។ សូម្បីក្នុងបទ មានសេម្ហៈ (ស្មេស្ម) ជាសម្មជ្ជានជាដើម ក៏ន័យ

នេះដូចគ្នា ។ ចំណែកបទថា រួមគ្នា (សន្និបាតិកានិ) ក្នុងបទថា រួមគ្នាជា
សម្មជ្ជាន (សន្និបាតសម្មជ្ជានិបិ) នេះ កើតឡើងហើយ ព្រោះការកម្រើក
នៃប្រមាត់ជាដើមស្នូម្យីទាំងបី ។ បទថា កើតពីការប្រែប្រួលនៃរដូវ (ឧតុ-
បរិណាមជានិ) គឺ កើតពីការប្រែប្រួលនៃរដូវ រមែងកើតឡើងដល់អ្នកស្រុក
ជន្លងទេស កាលនៅក្នុងអនុប្រទេស ។ សេចក្តីប្រែប្រួលរដូវ រមែងកើត
ឡើងដោយអំណាច មានត្រឹមណីសមុទ្រជាដើមយ៉ាងនេះថា កាលអ្នក
ស្រុកអនុប្រទេសរស់នៅក្នុងជន្លងទេស ។ បទថា តតោ ជាតា បានដល់
កើតពីការប្រែប្រួលនៃរដូវ ។

បទថា កើតពីការរក្សាឥរិយាបថមិនស្មើ (វិសមបរិហារជានិ) សេចក្តី
ថា កើតពីការរក្សាខ្លួនមិនស្មើក្នុងការទទួលការធ្ងន់ ដោយមានការវាយដំ
ជាដើម ។ ឬកាលត្រាច់ទៅខុសវេលា ដោយមានការត្រូវពស់ខាំ និងធ្លាក់
អន្ទង់ជាដើម ។ បទថា កើតពីការប្រទូស្ត (ឱបក្កមិកានិ) សេចក្តីថា កើត
ឡើងព្រោះគិតថា អ្នកនេះជាចោរ ឬជាទារិការរបស់អ្នកដទៃ ហើយទើបប្រទូស-
វ៉ាយ ដោយការយកជន្លង់ កែងដែ និងដំបងជាដើម វាយឲ្យជាបច្ច័យ ។
បុគ្គលខ្លះ ត្រូវប្រទូសវ៉ាយពីខាងក្រៅនោះហើយ រមែងធ្វើកុសល ដោយន័យ
ដែលពោលហើយនោះឯង ។ បុគ្គលខ្លះធ្វើអកុសល ។ បុគ្គលខ្លះរមែងដេក

អត់ទ្រាំ ។ បទថា កើតពីផលរបស់កម្ម (កម្មវិបាកជាតានិ) គឺ កើតពីផល
របស់កម្មតែម្យ៉ាង ។ ក៏កាលកម្មវិបាកទាំងនោះ កើតឡើងហើយ បុគ្គល
ខ្លះរមែងធ្វើកុសល បុគ្គលខ្លះរមែងធ្វើអកុសល បុគ្គលខ្លះរមែងដេកអត់ទ្រាំ ។
ក៏វេទនា ៣ យ៉ាង រមែងមានក្នុងវារៈទាំងពួងយ៉ាងនេះ ។ ក្នុងវេទនាទាំង
នោះ វេទនាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសរីរៈ ដែលកើតឡើងដោយហេតុ ៧ យ៉ាង
ខាងដើម នរណាៗ ក៏អាចដើម្បីនឹងហាមបាន អំពីភេសជ្ជៈទាំងពួងក្តី គ្រឿង
ការពារក្តី តែមិនអាចដើម្បីកម្ចាត់វេទនា ដែលកើតអំពីផលរបស់កម្មបាន
ឡើយ ។ ឈ្មោះថា លោកវោហារ ព្រះអង្គបានត្រាស់ហើយក្នុងព្រះសូត្រ
នេះ ។

ចប់អដ្ឋកថា សិវកសូត្រទី ១

អដ្ឋកថា

អដ្ឋសតបរិយាយសូត្រទី ២

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង អដ្ឋសតបរិយាយសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ ៖

[៧២] បទថា ដែលមានបរិយាយផ្សេងៗ ១០៨ (អដ្ឋសតបរិយាយ) គឺ ជាហេតុ ១០៨ ។ បទថា ធម្មបរិយាយ (ធម្មបរិយាយ) គឺ ហេតុនៃធម៌ ។

[៧៣] ក្នុងបទថា វេទនាផ្លូវកាយ និងវេទនាផ្លូវចិត្ត (កាយិកា ចចតសិកា ច) នេះ វេទនាផ្លូវកាយ រមែងមានក្នុងកាមាវចរវប្បណ្ណោះ ។ វេទនាផ្លូវចិត្ត ក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៤ ។

[៧៤] សុខវេទនា ក្នុងបទជាដើមថា សុខា រមែងមិនមានអរូបាវចរៈ តែរមែងមានក្នុងភូមិ ៣ ដ៏សេស ។ ទុក្ខវេទនា ចាត់ជាកាមាវចរៈ ។ វេទនាក្រៅពីនេះ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៤ ។ ក្នុងពួក ៥ សុខិន្ទ្រិយ ទុក្ខិន្ទ្រិយ ទោមនស្សិន្ទ្រិយ ចាត់ជាកាមាវចរៈ ។ សោមនស្សិន្ទ្រិយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ។ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៤ ។ ក្នុងពួក ៦ វេទនាក្នុងទ្វារ ៥ ចាត់ជាកាមាវចរៈ ។ វេទនាក្នុងមនោទ្វារ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៤ ។ ក្នុង

ពួក ១៨ ក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរប្រាថ្នា ៦ ឈ្មោះថា សោមនស្សបរិចារៈ ព្រោះអត្ថថា រមែងចូលទៅត្រិះរិះរួមជាមួយសោមនស្ស ។ សូម្បីក្នុងពីរបទ ដ៏សេស ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ ទេសនានេះ មកហើយដោយអំណាចនៃ វិចារៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ តែគប្បីជ្រាបវេទនា ១៨ ក្នុងទីនេះ ដោយអំណាច នៃសោមនស្សជាដើម ដែលសម្បយុត្តដោយវិចារៈនោះ ។

[៧៨] គប្បីជ្រាបក្នុងបទជាដើមថា សោមនស្សអាស្រ័យផ្ទះ ៦ (ឆ គេហសិកានិ សោមនស្សានិ) សេចក្តីថា សោមនស្សអាស្រ័យកាមគុណ ដែលលោកពោលហើយក្នុងទ្វារ ៦ យ៉ាងនេះថា “កាលរពួកដល់ការបាន ដោយការបាននៃរូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ដែលគួរប្រាថ្នា គួរស្រឡាញ់ គួរពេញចិត្ត គួររីករាយនៃចិត្ត ដែលប្រកបដោយលោកាមិស ឬកាលបើ រពួកដល់វត្ថុដែលកន្លងទៅហើយ រលត់ទៅហើយ ប្រែប្រួលទៅហើយ ដែល ខ្លួនធ្លាប់បានហើយក្នុងអតីត សោមនស្ស ក៏រមែងកើតឡើង ។ សោមនស្ស បែបនេះ លោកហៅថា គេហសិកសោមនស្ស (សោមនស្សអាស្រ័យផ្ទះ)” ឈ្មោះថា សោមនស្សអាស្រ័យផ្ទះ ៦ ។

កាលញ៉ាំងសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ផ្ដើមវិបស្សនា ដោយអំណាចសេចក្តី មិនទៀងជាដើម កើតសោមនស្សថា វិបស្សនាដែលយើងខ្វល់ខ្វាយហើយ

ដូច្នោះ សោមនស្សកើតឡើងហើយ ក្នុងកាលអារម្មណ៍ដែលគួរប្រាថ្នា ទៅ
ប្រាកដក្នុងទ្វារ ៦ យ៉ាងនេះថា “ក៏កាលដឹងច្បាស់ថា រូបទាំងឡាយមិនទៀង
ក៏ពិចារណាយើញនូវសេចក្តីប្រែប្រួល ប្រាសចាកតម្រេក និងរលត់ បាន
ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមសេចក្តីពិតនោះ យ៉ាងនេះថា រូបទាំងឡាយក្នុងអតីត
ក្តី ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបទាំងពួងនោះ ក៏មិនទៀងជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជា
ធម្មតា ដូច្នោះ សោមនស្សក៏រមែងកើតឡើង ។ សោមនស្សបែបនេះ លោក
ហៅថា **នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស** (សោមនស្សអាស្រ័យការចេញចាកកាម)”
ឈ្មោះថា សោមនស្សអាស្រ័យការចេញចាកកាម ៦ ។

ទោមនស្សអាស្រ័យកាមគុណ ដែលកើតឡើងហើយដល់អ្នកត្រិះរិះ
ថា យើងនឹងមិនសោយ នឹងមិនសោយអារម្មណ៍ ដែលគួរប្រាថ្នាដូច្នោះ ក្នុង
ទ្វារ ៦ យ៉ាងនេះថា “កាលពិចារណាយើញដល់ការមិនបាន ដោយការមិន
បាននៃរូបទាំងឡាយ គប្បីដឹងដោយចក្ខុ ដែលគួរប្រាថ្នា គួរស្រឡាញ់ គួរ
ពេញចិត្ត គួររីករាយនៃចិត្ត ដែលប្រកបដោយលោកាមិស ឬកាលពិចារណា
យើញនូវវត្ថុដែលកន្លងទៅហើយ រលត់ទៅហើយ ប្រែប្រួលទៅហើយ ដែល
ខ្លួនមិនទាន់ធ្លាប់បានហើយក្នុងអតីត ទោមនស្សក៏រមែងកើតឡើង ទោមនស្ស
បែបនេះ លោកហៅថា **គេហសិតទោមនស្ស** (ទោមនស្សអាស្រ័យការនៅគ្រប់

គ្រងផ្ទះ) ឈ្មោះថា ទោមនស្សអាស្រ័យការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ៦ ។

ចំណែកភិក្ខុដែលជឿច្បាស់ថា រូបទាំងឡាយមិនទៀង ឃើញនូវការ
ប្រែប្រួល ប្រាសចាកតម្រេក និងរលត់ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមសេចក្តីពិត
នោះ រូបទាំងឡាយក្នុងអតីតក្តី ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបទាំងអស់នោះក៏មិនទៀង
ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ដូច្នោះ រមែងញ៉ាំងសេចក្តីព្យាយាម
ឲ្យចូលទៅតាំងមាំក្នុងវិមោក្ខដ៏កំពូលថា កាលណាយើងនឹងចូលអាយតនៈ
(ហេតុឲ្យចិត្តរួចផុត) ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយរមែងចូលហើយ ដូច្នោះ ។
ដោយអាការយ៉ាងនេះ កាលលោកញ៉ាំងសេចក្តីព្យាយាម ឲ្យចូលទៅតាំង
នៅក្នុងវិមោក្ខដ៏កំពូល ទោមនស្សក៏រមែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីព្យាយាម
ជាបច្ច័យ ។ ទោមនស្សបែបនេះ លោកហៅថា **នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស**
(ទោមនស្សអាស្រ័យការចេញចាកកាម) កាលបើអារម្មណ៍ដែលគួរប្រាថ្នា
ទៅប្រាកដក្នុងទ្វារ ៦ យ៉ាងនេះ ទោមនស្សក៏កើតឡើងហើយដល់លោក
អ្នកញ៉ាំងសេចក្តីព្យាយាមឲ្យចូលទៅតាំងទុកក្នុងធម៌ គឺ អរិយផល ពោលគឺ
អនុត្តរវិមោក្ខ តែក៏មិនញ៉ាំងសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ផ្ដើមរិបស្សនាដោយអំណាច
នៃសេចក្តីមិនទៀងជាដើម ដើម្បីបានសម្រេចអរិយផលធម៌នោះ ទើបចេញ
ដោយសភាពមិនខ្វល់ថា យើងមិនអាចនឹងខ្វល់ខ្វាយដល់រិបស្សនា ហើយ

សម្រេចអរិយភូមិបាន ទាំងក្នុងបក្ខនេះ ទាំងខែនេះ ទាំងឆ្នាំនេះ ឈ្មោះថា
នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស (ទោមនស្សអាស្រ័យការចេញចាកកាម) ៦ ។

កាលអារម្មណ៍ដែលគួរប្រាថ្នាចូលទៅប្រាកដក្នុងទ្វារ ៦ យ៉ាងនេះថា
ពាលបុប្ផជួនអ្នកឈ្នាក់វង្វែង គឺ បុគ្គលក្រាស់ ដែលមិនទាន់កើតវិបាក មិន
ឃើញទោស មិនបានស្តាប់ ឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ ឧបេក្ខាក៏រមែងកើត
ឡើង ឧបេក្ខាបែបនេះណា ឧបេក្ខានោះ រមែងដឹងរូបមិនបាន ព្រោះដូច្នោះ
ឧបេក្ខានោះ លោកហៅថា **គេហសិតឧបេក្ខា** (ឧបេក្ខាអាស្រ័យផ្ទះ) ដូច្នោះ ។
ឧបេក្ខា អាស្រ័យកាមគុណកើតឡើងហើយ កាលកន្លងរូបជាដើមមិនបាន
ដូចជារុយក្បាលខៀវ កន្លងទឹកអំពៅទៅមិនបាន ដូច្នោះ ក៏ត្រូវជាប់នៅក្នុង
រូបនោះឯង ។ ឈ្មោះថា **គេហសិតឧបេក្ខា** (ឧបេក្ខាអាស្រ័យផ្ទះ ៦) ។

ឧបេក្ខាសម្បយុត្តដោយញាណ ដែលជាវិបស្សនាកើតឡើងហើយ
ដល់អ្នកមិនរីករាយក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរប្រាថ្នា មិនទាន់ក្នុងអារម្មណ៍ដែល
មិនគួរប្រាថ្នា មិនវង្វែងក្នុងការសម្ងំមើលអារម្មណ៍ដែលមិនស្មើ ។ កាល
អារម្មណ៍ដែលគួរប្រាថ្នាជាដើមប្រាកដក្នុងទ្វារ ៦ យ៉ាងនេះ ហើយបានដឹង
ច្បាស់ថា រូបទាំងឡាយមិនទៀង ពិចារណាឃើញនូវការប្រែប្រួល ក៏ប្រាស
ចាកម្រេក ក៏រលត់ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមសេចក្តីពិតនោះ យ៉ាងនេះថា

រូបទាំងឡាយក្នុងអតីតក្តី ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបទាំងអស់នោះ មិនទៀង ជា
ទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដូច្នោះ ។ ឧបេក្ខា ក៏រមែងកើតឡើង ។
ឧបេក្ខាបែបនេះណា ឧបេក្ខានោះ រមែងកន្លងរូបទៅបាន ព្រោះដូច្នោះ ឧបេក្ខា
នោះ លោកហៅថា **នេក្ខម្មសីតឧបេក្ខា** (ឧបេក្ខាអាស្រ័យការចេញចាកកាម)
ដូច្នោះ ឈ្មោះថា **នេក្ខម្មសីតឧបេក្ខា** (ឧបេក្ខាអាស្រ័យការចេញចាកកាម)
៦ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះអង្គត្រាស់ការកំណត់ធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
ភូមិ ៤ ដែលរូបរួមធម៌ទុកទាំងអស់ ។ សូត្រទី ៣ ជាដើមទៅ មានសេចក្តី
និយាយទាំងអស់នោះឯង ។

ចប់អដ្ឋកថា អដ្ឋសតបរិយាយសូត្រទី ២

ឧ ទ្ទ ក ថា

និរាមិសសូត្រទី ១១

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង និរាមិសសូត្រទី ១១ ដូចតទៅនេះ ៖

[៨៨] បទថា មានអាមិស (សាមិសា) គឺ បីតិមានអាមិស ដោយ
អាមិស គឺ កិលេស ។ បទថា ជាងបីតិដែលមិនមានអាមិស (និរាមិសតក)
សេចក្តីថា បីតិមិនប្រកបដោយអាមិស ដ៏លើសជាងបីតិក្នុងឈាន សូម្បី
ដែលមិនមានអាមិស ។

សួរថា ក្នុងឈាន ២ បីតិរមែងជាមហគ្គតៈក៏មាន រមែងជាលោកុត្តរៈ
ក៏មាន ។ បីតិក្នុងបច្ចុវេក្ខណញ្ញាណ រមែងជាលោកិយៈតែម្យ៉ាង មិនមែន
ឬ ព្រោះហេតុអ្វី បីតិនោះ ទើបមិនមានអាមិសដ៏លើសជាង ។

ឆ្លើយថា ព្រោះកើតឡើងហើយ ដោយអំណាចនៃការពិចារណានូវ
ធម៌ដ៏ស្ងប់ និងប្រណីត ។ ដូចអ្នកនៅបម្រើ ជាបុគ្គលប្រោសប្រាណរបស់
ព្រះរាជា ចូលទៅកាន់រាជត្រកូលបានតាមសប្បាយ មិនមានអ្នកណាឃាត់
ឃាំង សូម្បីនឹងយកជើងជាក់សេដ្ឋី និងសេនាបតីជាដើមក៏បាន ព្រោះហេតុ
អ្វី ព្រោះជាអ្នកនៅបម្រើជិតរបស់ព្រះរាជា ។ ដោយហេតុនេះ អ្នកបម្រើនោះ

រមែងជាអ្នកក្រែកលែងជាងសេដ្ឋីជាដើមទាំងនោះ យ៉ាងណា បីតិសូម្បីនេះ គប្បីជ្រាបថា ក្រែកលែងជាងសូម្បីបីតិក្នុងលោកុត្តរៈ ព្រោះកើតឡើងហើយ ដោយអំណាចនៃការពិចារណាធម៌ដ៏ស្ងប់ និងប្រណីត ដូច្នោះ ។ សូម្បីក្នុង វារៈដ៏សេស ក៏មានន័យនេះនោះឯង ។ ចំណែកក្នុងវារៈនៃវិមោក្ខ វិមោក្ខ ដែលប្រកបដោយរូប ឈ្មោះថា មានអាមិស ដោយអំណាចអាមិស គឺ រូប ដែលជាអារម្មណ៍រវល់ខ្លួន ។ ដែលមិនប្រកបដោយរូប ឈ្មោះថា មិនមាន អាមិស ដោយមិនមានអាមិស គឺ រូប ។

ចប់អដ្ឋកថា និរាមិសសូត្រទី ១១

ចប់អដ្ឋសតបរិយាយវគ្គទី ៣

រួមក្នុងវគ្គនេះមាន ៣ អដ្ឋកថា

១-អដ្ឋកថា សិវកសូត្រ

២-អដ្ឋកថា អដ្ឋសតបរិយាយសូត្រ

៣-អដ្ឋកថា និរាមិសសូត្រ សូត្រទី ១១

មាតុក្រាមសំយុត្ត

បេយ្យាលវគ្គទី ១

អ ដ្ឋ ក ថា

អមនាបសូត្រទី ១

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង អមនាបសូត្រទី ១ នៃ មាតុក្រាមសំយុត្ត ដូច
តទៅនេះ ៖

[១០០] បទថា ដោយអង្គ (អង្គហិ) គឺ ដោយអង្គនៃទោស ។
បទថា រូបមិនស្អាត (ន ច រូបវា) សេចក្តីថា មានរូបមិនសមប្រកប ពិការ
រូបរាងគួរស្អប់ ។ បទថា មិនមានកោតសម្បត្តិ (ន ច កោតវា) សេចក្តី
ថា មិនដល់ព្រមដោយកោតៈ គឺ ទ្រព្យមិនមាន ។ បទថា មិនមានមារ-
យាទ (ន ច សីលវា) សេចក្តីថា អ្នកមានសីលវិបត្តិ គឺ ទ្រុស្តសីល ។
បទថា ខ្ជិលច្រអូស (អលសោ ច) សេចក្តីថា រមែងមិនអាចធ្វើការងារ
ទាំងឡាយ មានការកាប់ឧស និងការដាំស្នួរដើម បុគ្គលខ្ជិលច្រអូស ភាព
ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស រមែងដេកអង្គុយក្នុងទីអង្គុយខ្លះ រមែងដេកឈរក្នុងទីឈរ

ខ្លះ ។ បទថា មិនបានបុត្តដើម្បីគេ (បដញ្ចស្ស ៩ លកតិ) សេចក្តីថា រមែង
មិនបានបុត្តជាទីញ៉ាំងវង្សត្រកូលនៃបុរសនោះឲ្យតាំងនៅបាន រមែងឈ្មោះ
ថា ស្រីអារ ។ សុក្កបក្ខ (វ័ជ្ជកល្ក) គប្បីជាបដោយបរិយាយដែលផ្ទុយគ្នា
ជាមួយពាក្យដែលពោលហើយ ។ សូត្រទី ២ គប្បីឲ្យសេចក្តីផ្ទុយគ្នា ដោយ
ន័យដែលពោលហើយក្នុងសូត្រទី ១ នេះ ។

ចប់អដ្ឋកថា អមធាបសូត្រទី ១

អ ដ្ឋ ក ថា

អវេណិកសូត្រទី ៣

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង អវេណិកសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ ៖

[១០៤] បទថា ចំពោះ (អវេណិកានិ) សេចក្តីថា ទុក្ខចំពោះបុគ្គល

គឺ មិនទូទៅដោយពួកបុរស ។

[១០៥] បទថា ភាពជាស្ត្រីបម្រើ (បារិចរិយំ) គឺ មាត្រាម រមែង

ចូលដល់ភាពជាស្ត្រីបម្រើ ។

ចប់អដ្ឋកថា អវេណិកសូត្រទី ៣

ធម្មកថា

មាតុគ្រាមសូត្រទី ៤

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង មាតុគ្រាមសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ ៖

[១០៧] បទថា ដែលមន្ទិល គឺ សេចក្តីកំណាញ់រូបរិត (មច្ឆេរម-
លបរិយុដ្ឋិតេន) សេចក្តីថា ក៏ក្នុងវេលាព្រឹក មាតុគ្រាមប្រារព្ធដើម្បីនឹងធ្វើ
ការងារដែលមានកង្វល់នៅក្នុងទឹកដោះ ទឹកដោះជួរ និងការដាំស្វជាដើម
សូម្បីបុត្រតូចទាំងឡាយស្រែកសូមហើយ រមែងមិនប្រាថ្នាដើម្បីនឹងឲ្យអ្វី ។
ដោយហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគទើបត្រាស់ពាក្យនោះថា វេលាព្រឹក មាន
ចិត្តដែលមន្ទិល គឺ សេចក្តីកំណាញ់រូបរិតហើយ ។ ចំណែកវេលាថ្ងៃត្រង់
មាតុគ្រាម រមែងត្រូវសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ ។ កាលមិនបានឈ្លោះគ្នា
ខាងក្នុងផ្ទះ ក៏រមែងធ្វើការឈ្លោះគ្នាក្នុងផ្ទះរបស់ជនដែលនៅជិតខាងគ្នា និង
រមែងដើរទៅរមិលមើលទីលយរ និងទីអង្គុយរបស់ស្វាមី ។ ដោយហេតុនោះ
ព្រះអង្គទើបត្រាស់ថា វេលាថ្ងៃត្រង់ មានចិត្តត្រូវសេចក្តីបុស្សារូបរិតហើយ ។
ចំណែកក្នុងវេលាល្ងាច ចិត្តរបស់ស្រីនោះរមែងបង្ហោនទៅដើម្បីសេពអសទ្ធម្ម ។
ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអង្គទើបត្រាស់ថា វេលាល្ងាច មានចិត្តដែលកាមរាគៈ

-៤៣- មាតុក្រាមសំយុត្ត បេយ្យាលវគ្គ អដ្ឋកថា មាតុក្រាមសូត្រទី ៤

រូបវិតហើយ ។

ចប់អដ្ឋកថា មាតុក្រាមសូត្រទី ៤

ចប់បេយ្យាលវគ្គទី ១

រូបក្នុងវគ្គនេះមាន ៣ អដ្ឋកថា

- ១-អដ្ឋកថា អមនាបសូត្រ ២-អដ្ឋកថា អាវេណិកសូត្រ សូត្រទី ៣
- ៣-អដ្ឋកថា មាតុក្រាមសូត្រ សូត្រទី ៤

បេយ្យាលវគ្គទី ២

មិនមានអដ្ឋកថាកែសេចក្តីដែលលំបាកទេ ។

មាតុក្រាមសំយុត្ត វិសារទសូត្រទី ៣

អ ដ្ឋ ក ថា

វិសារទសូត្រទី ១

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង វិសារទសូត្រទី ១ ដូចតទៅនេះ ៖

[១២៦] ក្នុងបទជាដើមថា កម្លាំង គឺ រូប (រូបពលំ) សេចក្តីថា សេចក្តីដល់ព្រមនៃរូប ឈ្មោះថា រូបពលៈ ។ សេចក្តីដល់ព្រមនៃកោគៈ ឈ្មោះថា កោគពលៈ ។ សេចក្តីដល់ព្រមនៃញាតិឈ្មោះថា ញាតិពលៈ ។ សេចក្តីដល់ព្រមនៃបុត្រ ឈ្មោះថា បុត្តពលៈ ។ សេចក្តីដល់ព្រមនៃសីល ឈ្មោះថា សីលពលៈ ។ ក៏កាលរក្សាសីល ៥ ឬសីល ១០ មិនដាច់ ឈ្មោះថា សីលពលៈ គឺ សេចក្តីដល់ព្រមនៃសីល ។ បទថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងប្រាំប្រការនេះឯង (ឥមាទិ ខោ ភិក្ខុវេ បព្វហិ ពលេហិ) សេចក្តីថា ពលៈទាំង ៥ នេះ លោកហៅឈ្មោះថា ពលៈ ព្រោះអត្ថថា ជាគ្រឿងគាំទ្រ (ឧបត្ថម្ភ) ។

ចប់អដ្ឋកថា វិសារទសូត្រទី ១

-៤៦- សារតុប្បកាសិនី អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ សង្ឃាយតនវគ្គ

អ ដ្ឋ ក ថា

បសយ្ហសូត្រទី ២

[១២៧] បទថា បន្ត្រីប (បសយ្ហ) គឺ គ្របសង្កត់ហើយ ។

ចប់អដ្ឋកថា បសយ្ហសូត្រទី ២

អ ដ្ឋ ក ថា

អភិកុយ្យសូត្រទី ៣

[១២៨] បទថា រមែងប្រព្រឹត្តគ្របសង្កត់ (អភិកុយ វត្តតិ) បានដល់
រមែងគ្របសង្កត់ គឺ សង្កត់សង្កិន ។ បទថា កម្លាំង គឺ រូប រមែងការពារ
មិនបាន (ទេវ រូបពលំ តាយតិ) សេចក្តីថា កម្លាំង គឺ រូប រមែងមិនអាច
នឹងការពារ គឺ រក្សាបានឡើយ ។

ចប់អដ្ឋកថា អភិកុយ្យសូត្រទី៣

អដ្ឋកថា

នាសយិត្តសូត្រទី ៥

[១៣២] បទថា រមែងញ៉ាំងមាតុគ្រាមនោះឲ្យវិនាស គឺ មិនឲ្យនៅ ក្នុងត្រកូល (នាសេន្តវំ នំ កុលេ ន វាសេន្តិ) សេចក្តីថា ពួកញាតិគិតថា ស្ត្រីទ្រុស្តសីល វិនាសមារយាទ ប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្ត ដូច្នោះ ទើបចាប់.កនាំ ចេញទៅ គឺ មិនឲ្យនៅក្នុងត្រកូលនោះ ។ បទថា រមែងញ៉ាំងមាតុគ្រាម នោះឲ្យនៅក្នុងត្រកូល រមែងមិនឲ្យវិនាស (វាសេន្តវំ នំ កុលេ ន នាសេន្តិ) សេចក្តីថា ពួកញាតិដឹងថា ប្រយោជន៍អ្វីដោយរូប ឬដោយកោគៈជាដើម ស្ត្រីនេះជាអ្នកមានសីលបរិសុទ្ធ មានមារយាទល្អ ទើបឲ្យនៅក្នុងត្រកូលនោះ មិនឲ្យវិនាស ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង មានសេចក្តីងាយទាំងអស់ នោះឯង ។

ចប់អដ្ឋកថា នាសយិត្តសូត្រទី ៥

ចប់មាតុគ្រាមពលវគ្គទី ៣

រួមក្នុងវគ្គនេះមាន ៣ អដ្ឋកថា

- ១-អដ្ឋកថា វិសារទសូត្រ
- ២-អដ្ឋកថា បសយ្ហសូត្រ
- ៣-អដ្ឋកថា អភិកុយ្យសូត្រ
- ៤-អដ្ឋកថា នាសយិត្តសូត្រ

ជម្ពូនាទកសំយុត្ត

អ ដ្ឋ ក ថា

និព្វានបញ្ញាសូត្រទី ១

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង និព្វានបញ្ញាសូត្រទី ១ នៃ ជម្ពូនាទកសំយុត្ត
ដូចតទៅនេះ ៖

[១៣៧] បទថា បរិព្វាជក ឈ្មោះថា ជម្ពូនាទក (ជម្ពូនាទកោ បរិ-
ព្វាជកោ) សេចក្តីថា បរិព្វាជកអ្នកស្លៀកសំពត់ ជាញាតិរបស់ព្រះសារី-
បុត្តត្ថេរ ដែលមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ បទថា អ្នកមានអាយុ ការអស់រាគៈ
(យោ ខោ អារុសោ រាគក្ខយោ) សេចក្តីថា រាគៈ រមែងអស់ទៅព្រោះ
អាស្រ័យនិព្វាន ព្រោះដូច្នោះព្រះសារីបុត្រ ទើបហៅនិព្វានថា ការអស់រាគៈ
ដូច្នោះ ។ សូម្បីក្នុងការអស់ទោសៈ និងមោហៈ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

ចំណែកបុគ្គលណា គប្បីពោលត្រឹមតែការអស់កិលេសថា និព្វាន
ដោយសូត្រនេះ ។ បុគ្គលនោះ គប្បីត្រូវសួរថា ការអស់កិលេសរបស់
បុគ្គលនោះ របស់ខ្លួន ឬរបស់អ្នកដទៃ ។ គេនឹងឆ្លើយថា របស់ខ្លួនឯង ។

គេត្រូវសួរតទៅទៀតថា អ្វីជាអារម្មណ៍របស់គោត្រកុញ្ញាណ កាលដឹងនឹង ឆ្លើយថា និព្វាន ។ សួរថា ក៏កិលេសទាំងឡាយអស់ហើយ កំពុងអស់ នឹង អស់ក្នុងខណៈនៃគោត្រកុញ្ញាណឬ ឆ្លើយថា គេមិនគប្បីឆ្លើយថា អស់ហើយ ឬកំពុងអស់ ។ តែគប្បីឆ្លើយថា នឹងអស់ដូច្នោះ ។ ក៏កាលកិលេសទាំង ឡាយនោះ នៅមិនទាន់អស់ហើយ ។ គោត្រកុញ្ញាណ នឹងធ្វើការអស់នៃ កិលេស ឲ្យជាអារម្មណ៍បានឬ កាលលោកត្រូវសួរយ៉ាងនេះហើយ គេនឹង មិនមានពាក្យឆ្លើយ ។

តែក្នុងសេចក្តីនេះ គប្បីប្រកបការអស់កិលេសសូម្បីដោយមគ្គញ្ញាណ ។ ព្រោះថា កិលេសទាំងឡាយ សូម្បីក្នុងខណៈនៃមគ្គ មិនគួរពោលថា អស់ ហើយ ឬនឹងអស់ មួយទៀត កិលេសទាំងឡាយមិនទាន់អស់ទៅ ការអស់ កិលេស រមែងជាអារម្មណ៍ក៏មិនបាន ។ ព្រោះដូច្នោះ ប្រការនោះគួរទទួល បាន ។ ធម៌ មានរាគៈជាដើម រមែងអស់ទៅ ព្រោះអាស្រ័យធម្មជាតិណា ព្រោះហេតុនោះ ធម្មជាតិ ឈ្មោះថា **និព្វាន** ។ ចំណែកនិព្វាននេះ មិនត្រឹម តែជាការអស់កិលេសប៉ុណ្ណោះ ព្រោះលោកសង្គ្រោះទុកថា ជាអរូបធម៌ ។ ធម៌ទាំងឡាយដែលឈ្មោះថា រូប ក្នុងទុកៈមាតិកា មានជាដើមថា រូបិវោ ធម្មា អរូបវោ ធម្មា ធម៌ទាំងឡាយដែលឈ្មោះថា រូប ធម៌ទាំងឡាយដែល

-៥៧- ធម្មទានកសិយុត្ត អដ្ឋកថា និព្វានបញ្ញាសូត្រទី ៧

មិនឈ្មោះថា រូប ដូច្នោះ ។

ចប់អដ្ឋកថា និព្វានបញ្ញាសូត្រទី ៧

អ ណ្ណ ក ថា

អរហត្តបញ្ញាសូត្រទី ២

[១៤០] ក្នុងការព្យាករណ៍បញ្ញាក្នុងអរហត្ត ព្រោះអរហត្តរមែងកើត
ឡើងក្នុងទីបំផុតនៃការអស់រាគៈ ទោសៈ និងមោហៈ ដូច្នោះ ព្រះសារីបុត្រ
ទើបពោលថា ការអស់រាគៈ ទោសៈ មោហៈ ដូច្នោះ ។

ចប់អដ្ឋកថា អរហត្តបញ្ញាសូត្រទី ២

អ ណ្ណ ក ថា

ធម្មវាទីបញ្ញាសូត្រទី ៣

[១៤១] បទថា បុគ្គលទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានដំណើរល្អក្នុង
លោក (គេ លោកេ សុគតា) សេចក្តីថា លោកទាំងនោះ ឈ្មោះថា ទៅល្អ
ហើយ ព្រោះលះរាគៈជាដើម ទៅហើយ ។

ចប់អដ្ឋកថា ធម្មវាទីបញ្ញាសូត្រទី ៣

-៥៤- សារតូប្បកាសិនី អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ សង្ឃាយតនវគ្គ

អដ្ឋកថា

កិមត្ថិយសូត្រទី ៤

[១៤២] បទថា អ្នកមានអាយុ... ដើម្បីកំណត់ជីវិតទុក្ខ (ទុក្ខស្ស ខេ
អាវុសោ បរិញ្ញត្តំ) សេចក្តីថា ដើម្បីកំណត់ជីវិតដ្ឋទុក្ខ ។

ចប់អដ្ឋកថា កិមត្ថិយសូត្រទី ៤

អ ដ្ឋ ក ថា

ទុក្ខបញ្ញាសូត្រទី ១៤

[១៥២] បទថា សភាវទុក្ខ (ទុក្ខតា) គឺ សភាពនៃទុក្ខ ។ ក្នុងបទ
ជាដើមថា ទុក្ខទុក្ខតា បានដល់ សភាពនៃទុក្ខ ពោលគឺ ទុក្ខ ឈ្មោះថា
ទុក្ខតា ។ សូម្បីក្នុងពីរបទដ៏សេស ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។

ចប់អដ្ឋកថា ទុក្ខបញ្ញាសូត្រទី ១៤

អដ្ឋកថា

ទុក្ខបញ្ហាសូត្រទី ១៦

[១៥៤] បទថា សេចក្តីត្រេកអរក្រៃលែង (អភិរតិ) គឺ សេចក្តីមិន
 អផ្សុកក្នុងការបញ្ចេញ ។ បទថា មិនយូរណាស់ (ន ចិរំ អារុសោ) លោក
 សម្តែងថា បពិត្រលោកដ៏មានអាយុ ភិក្ខុដែលបដិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌
 កាលប្រារព្ធព្យាយាម ព្យាយាមនៅ នឹងគប្បីជាព្រះអរហន្ត គឺ គប្បីតាំងនៅ
 ក្នុងព្រះអរហត្ត បានមិនយូរ គឺ រហ័សនុំៗ ។ ព្រោះលោកពោលថា ភិក្ខុ
 ដែលលោកដាស់តឿនហើយក្នុងវេលាព្រឹក ក៏នឹងសម្រេចគុណវិសេសក្នុង
 វេលាល្ងាច ភិក្ខុដែលលោកដាស់តឿនហើយក្នុងវេលាល្ងាច នឹងសម្រេច
 គុណវិសេសក្នុងវេលាព្រឹក ពាក្យដ៏សេសក្នុងបទទាំងពួង មានសេចក្តីងាយ
 ទាំងអស់នោះឯង ។

ចប់អដ្ឋកថា ទុក្ខបញ្ហាសូត្រទី ១៦

ចប់ជម្ពូខានកថាស្តីទី ៤

រួមក្នុងវគ្គនេះមាន ៣ អដ្ឋកថា

១-អដ្ឋកថា និព្វានបញ្ហាសូត្រ	២-អដ្ឋកថា អរហត្តបញ្ហាសូត្រ
៣-អដ្ឋកថា ធម្មវាទីសូត្រ	៤-អដ្ឋកថា កិមត្តិយសូត្រ
៥-អដ្ឋកថា ទុក្ខបញ្ហាសូត្រ	៦-អដ្ឋកថា ទុក្ខបញ្ហាសូត្រ

សាមណ្ណកសិយុត្ត

អ ដ្ឋ ក ថា

សាមណ្ណកសិយុត្ត

[១៥៥] សូម្បីក្នុង សាមណ្ណកសិយុត្ត គប្បីជ្រាបសេចក្តីដោយន័យ

នេះឯង^(១) ។

រួមព្រះសូត្រក្នុងសិយុត្តនេះ ដូចគ្នានឹងក្នុងសិយុត្តមុន (គឺ ជម្ពុខាទ-
កសិយុត្ត)

ចប់អដ្ឋកថា សាមណ្ណកសិយុត្ត

ចប់សាមណ្ណកសិយុត្ត

មោក្កល្លានសំយុត្ត

អ ដ្ឋ ក ថា

សវិតក្កបញ្ញាសូត្រទី ១

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង មោក្កល្លានសំយុត្ត ដូចតទៅនេះ ៖

[១៥៧] បទថា ដែលប្រកបដោយកាម (កាមសហគតា) គឺ ប្រកប
ដោយនីវរណៈ ៥ ក៏កាលភិក្ខុនោះចេញចាកបឋមឈានហើយ នីវរណៈ ៥
ប្រាកដហើយដោយសេចក្តីស្ងប់ ដោយហេតុនោះ បឋមជ្ឈាននោះ របស់ភិក្ខុ
នោះ រមែងឈ្មោះថា មានចំណែកនៃសេចក្តីសាបសូន្យ ព្រះសាស្តាទ្រង់
ជ្រាបសេចក្តីប្រមាទនោះហើយ ទើបបានប្រទានព្រះឱវាទថា “កុំប្រមាទ” ។

ចប់អដ្ឋកថា សវិតក្កបញ្ញាសូត្រទី ១

អ ណ្ណ ក ថា

អវិភក្កបញ្ញាសូត្រទី ២

[១៥៨] សូម្បីក្នុងទុតិយជ្ឈានជាដើម ក៏គប្បីជ្រាបសេចក្តីដោយន័យ
នេះឯង ។ ក៏ក្នុងសេចក្តីនេះ ឈានដែលប្រកបជាមួយអារម្មណ៍ប៉ុណ្ណោះ
លោកពោលថា សហគតំ ដូច្នោះ ។

ចប់អដ្ឋកថា អវិភក្កបញ្ញាសូត្រទី ២

អដ្ឋកថា

អនិមិត្តបញ្ញាសូត្រទី ៩

[១៦៥] បទថា អនិមិត្តា ចេតោសមាធិ នោះ ព្រះថេរៈពោលសំដៅ ដល់វិបស្សនាសមាធិដែលលះបង់និមិត្តថា ទៀងជាដើមបាន ហើយប្រព្រឹត្ត ទៅ ។ បទថា វិញ្ញាណដែលផ្សាយទៅតាមអនិមិត្តរមែងមាន (អនិមិត្តានុ- សារិវិញ្ញាណំ ហោតិ) សេចក្តីថា កាលខ្ញុំនៅដោយវិបស្សនាសមាធិវិហារ- ធម៌នេះ វិបស្សនាញាណក៏ចាស់ក្លា បរិសុទ្ធ នាំទៅហើយ ។ ដូចកាល បុរសយកពូថៅដីមុតល្អ កាប់ដើមឈើ ហើយសម្លឹងមើលត្រង់មុខកាប់ក្នុង គ្រប់ខណៈ ដោយគិតថា ពូថៅរបស់យើងមុតពិតហ្ន៎ ដូច្នោះ កិច្ចក្នុងការ កាត់ ក៏រមែងមិនសម្រេចយ៉ាងណា សូម្បីព្រះថេរៈប្រារព្ធឱវិបស្សនា ដោយ គិតថា ញាណរបស់យើងចាស់ក្លាពិតហ្ន៎ ដូច្នោះ សេចក្តីប្រាថ្នាក៏រមែងកើត ឡើង ក្នុងកាលនោះ ព្រះថេរៈនោះ ក៏មិនអាចឲ្យវិបស្សនាកិច្ចសម្រេចបាន ដូច្នោះ ។ ព្រះថេរៈសំដៅដល់ប្រការនោះ ទើបពោលថា អនិមិត្តានុសារិ- វិញ្ញាណំ ហោតិ ។ បទថា ខ្ញុំចូលអនិមិត្តចេតោសមាធិហើយ ព្រោះមិនធ្វើ ទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តទាំងពួង (សព្វនិមិត្តានំ អមនសិកាវា អនិមិត្តំ ចេតោ-

-៦១- មោក្កល្លានសំយុត្ត អដ្ឋកថា អនិមិត្តបញ្ញាសូត្រទី ៩

សមាធិ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសី) សេចក្តីថា ខ្ញុំចូលចេតោសមាធិដែលសម្បយុត្ត
ដោយវុដ្ឋានគាមិនីវិបស្សនា និងសមាធិក្នុងមគ្គ និងផលជាន់ខ្ពស់ ដែលមាន
និព្វានជាអារម្មណ៍ ដែលមិនមាននិមិត្ត ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តថា
ទៀង ថាសុខ ថាជាខ្លួន ។

ចប់អដ្ឋកថា អនិមិត្តបញ្ញាសូត្រទី ៩

អដ្ឋកថា

សក្កសុត្តនិ ១០

[១៦៩] បទថា ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក (អវេច្ចប្ប-
សារទេន) បានដល់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ។

[១៧២] បទថា ដោយឋានៈ ១០ (ទេសហិ ឋានេហិ) គឺ ដោយ
ហេតុ ១០ ។ បទថា រមែងគ្របសង្កត់ (អធិតណ្ណន្តិ) គឺ រមែងគ្របសង្កត់
គឺ ប្រសើរលើស ។ ពាក្យដ៏សេសមានសេចក្តីងាយទាំងអស់នោះឯង ដោយ
ប្រការដូច្នោះ ។

ចប់អដ្ឋកថា សក្កសុត្តនិ ១០

ចប់មោក្ខប្បវេណីសំយុត្ត

រួមក្នុងវគ្គនេះមាន ៤ អដ្ឋកថា

- ១-អដ្ឋកថា សិទ្ធិក្កបញ្ញាសូត្រ ២-
- អដ្ឋកថា អវិទក្កបញ្ញាសូត្រ
- ៣-អដ្ឋកថា អនិមិត្តបញ្ញាសូត្រ ៤-
- អដ្ឋកថា សក្កសូត្រ

ចិត្តកហបតិបុច្ឆាសំយុត្ត

អ ដ្ឋ ក ថា

សញ្ញាជនសូត្រទី ១

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង សញ្ញាជនសូត្រទី ១ នៃ ចិត្តកហបតិបុច្ឆា-
សំយុត្ត ដូចតទៅ ៖

[១៧៧] បទថា មច្ឆិកាសណ្ឋ គឺ ក្នុងជនព្រៃដែលមានឈ្មោះយ៉ាង
នេះ ។ បទថា បានសន្ទនាគ្នា (អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ) សេចក្តីថា ព្រះថេរៈ
ចាស់ រមែងមិនសន្ទនាគ្នាដល់តិរច្ឆានកថា កាលតាំងបញ្ហាឡើងក្នុងទីអង្គុយ
ហើយ ពួកអ្នកមិនដឹង ក៏រមែងសួរ ពួកអ្នកដែលដឹង ក៏រមែងឆ្លើយ ដោយ
ហេតុនោះ ការសន្ទនានេះ ទើបកើតឡើងហើយដល់ព្រះថេរៈទាំងនោះ ។

[១៨០] បទថា មិត្តបថកំ គឺ ស្រុកស្នុយរបស់ខ្លួនដែលមានឈ្មោះ
យ៉ាងនេះ ។ បានឮថាស្រុកស្នុយនោះ នៅក្រោយអម្ពាជកាវាម ។

[១៨១] បទថា បានចូលទៅកព្រះថេរៈទាំងឡាយដល់ទីនៅ (តេនុប-
សន្តមិ) សេចក្តីថា ចិត្តកហបតិគិតថា យើងដោះស្រាយបញ្ហារបស់ព្រះថេរៈ

-៦៤- សារតុប្បកាសិនី អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ សឡាយតនវគ្គ

ទាំងឡាយហើយ នឹងធ្វើសេចក្តីនៅជាសុខឲ្យ ដូច្នោះ ទើបចូលទៅរក ។

[១៨២] បទថា ក្នុងព្រះពុទ្ធវចនៈដ៏ជ្រាលជ្រៅ (គម្ពីរេ ពុទ្ធវចនេ)

សេចក្តីថា ក្នុងព្រះពុទ្ធវចនៈដ៏ជ្រាលជ្រៅដោយអត្ត និងជ្រាលជ្រៅដោយធម៌ ។

បទថា បញ្ញាចក្ករបស់លោកនឹងជ្រាប (បញ្ញាចក្ក កមតិ) សេចក្តីថា ចក្ក

គឺ ញាណ រមែងនឹងជ្រាប គឺ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ។

ចប់អដ្ឋកថា សញ្ញាជនសូត្រទី ១

អដ្ឋកថា

បឋមសិទ្ធក្សត្រទី ២

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង បឋមសិទ្ធក្សត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ ៖

[១៨៤] បទថា ព្រះថេរៈដែលជាប្រធាន (អាយស្មន្តំ ថេរំ) គឺ មហា-
ថេរៈដែលជាធំ ក្នុងបណ្តាព្រះថេរៈទាំងនោះ ។

[១៨៥] បទថា បាននៅស្ងៀម (តុណ្ហី អហោសិ) សេចក្តីថា ព្រះថេរៈ
សូម្បីជើងហើយ ក៏មិនព្យាករណ៍អ្វីៗ ព្រោះមិនក្លៀវក្លា ។

[១៨៦] បទថា បតិគ្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមព្យាករណ៍ (ព្យា-
ករោមហំ កន្ត) សេចក្តីថា ព្រះឥសិទ្ធក្តៈគិតថា ព្រះថេរៈនេះ រមែងមិន
ព្យាករណ៍ដោយខ្លួនឯង ។ ព្រះថេរៈនេះ រមែងមិនអាកធនា ចំណែកឧបាសក
រមែងបៀតបៀនភិក្ខុសង្ឃ , យើងព្យាករណ៍បញ្ហានោះហើយ នឹងធ្វើការ
នៅជាសុខឲ្យ ដូច្នោះ ក្រោកចាកអាសនៈទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះថេរៈ
បានធ្វើឱកាសយ៉ាងនេះហើយ បានឱកាសយ៉ាងនេះហើយ ឯព្រះឥសិទ្ធក្តៈ
បានឱកាសដែលខ្លួនធ្វើហើយ អង្គុយលើអាសនៈរបស់ខ្លួន ព្យាករណ៍ ។

[១៨៧] បទថា សហត្តា គឺ ដោយដែរបស់ខ្លួន ។ បទថា ឲ្យវត្តត

-៦៦- សារតុប្បកាសិនី អដ្ឋកថា សំយត្តនិកាយ សង្ឃាយតនវគ្គ

ស្តប់ស្តល់ (សន្តប្បសិ) សេចក្តីថា ឲ្យផ្អែតគ្រប់គ្រាន់ដោយល្អតាមប្រាថ្នា ។

បទថា គ្រប់គ្រាន់ (សម្បវារសិ) សេចក្តីថា ឲ្យព្រះថេរៈទាំងឡាយ
ហាមដោយហត្ថសញ្ញា ឬដោយវាចាថា គ្រប់គ្រាន់ហើយ ដូច្នោះ ។ បទថា

ដកដៃចេញពីបាត្រហើយ (ឱនីតបត្តបាណិនោ) សេចក្តីថា នាំដៃចេញពីបាត្រ
លាន់បាត្រហើយ ទើបយកទុកក្នុងស្នោកត្រង់ស្នា ដូច្នោះ ។

ចប់អដ្ឋកថា បឋមសិទ្ធត្ថសូត្រទី ២

អដ្ឋកថា

ទុតិយសិទ្ធីសូត្រទី ៣

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង ទុតិយសិទ្ធីសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ ៖

[១៧៣] បទថា អវន្តី (អវន្តិយា) គឺ ក្នុងអវន្តីជនបទ ។

[១៧៤] បទថា លោកពោលល្អហើយ (កល្យាណំ វុច្ចតិ) សេចក្តីថា ព្រះឥសិទ្ធក្តៈ រមែងពោលដោយបំណងថា ឧបាសក ឧបាសិកាទាំងឡាយ ពាក្យដែលអស់ទោស មិនមានទោស ដែលលោកពោលថា ខ្ញុំនឹងទំនុកបម្រុង ដោយចច្ច័យទាំងឡាយ ៤ ។

ចប់អដ្ឋកថា ទុតិយសិទ្ធីសូត្រទី ៣

អដ្ឋកថា

មហាកសូត្រទី ៤

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង មហាកសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ ៖

[១៧៧] បទថា ចូរចែកអាហារចំណែកដែលសេសសល់ចុះ (សេសកំ
វិស្សជ្ជេថ) សេចក្តីថា បានឮថា ពួកឧបាសក និងឧបាសិកា ដូតថាសសិរិទ្ធិ
ហើយដួសបាយបាយាសជូនដល់ចិត្តគហបតី ព្រមទាំងព្រះថេរៈទាំងឡាយ
នោះ ចិត្តគហបតីបរិភោគបាយបាយាសរួចស្រេចហើយ ប្រាថ្នានឹងទៅជាមួយ
ព្រះថេរៈទាំងឡាយនុ៎ះឯង ទើបគិតថា ឧបាសិកាចាត់ចែងអាហារដែលសល់
នៅក្នុងផ្ទះមុន ចំណែកទាសៈ និងកម្មករក្នុងផ្ទះនេះ បើឃើញមិនប្រាប់ នឹង
មិនជួយចាត់ចែងបាយបាយាសដែលប្រណីតនេះ ទើបចេញទៅដោយអាការ
យ៉ាងនេះ ដូច្នោះ កាលបើអនុញ្ញាត ទើបពោលយ៉ាងនេះ ដល់ទាសៈ និង
កម្មករទាំងនោះ ។ បទថា កុដ្ឋិតំ គឺ ក្តៅខ្លាំង អធិប្បាយថា ខាងក្រោម
ក្តៅដោយខ្សាច់ និងខាងលើក្តៅដោយកំដៅព្រះអាទិត្យ ក៏ពាក្យនេះជាពាក្យ
មិនលាយឡំក្នុងព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺ ព្រះត្រៃបិដក ។ បទថា រុញ្ញចូល (បរវេ-
លិយមាទេន) គឺ មានកាយលំបាក ។

[១៧៨] បទថា លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ជាការប្រពៃណាស់ដែលតប្បី
មាន (សាធុ ខុស្ស កន្ត) សេចក្តីថា ព្រះមហាកៈគិតថា យើងនឹងធ្វើការ
នៅជាសុខដល់ព្រះថេរៈទាំងនោះ ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។

បទថា បានបណ្តាលឥទ្ធាភិសន្ធិវរ (ឥទ្ធាភិសន្ធិវរំ អភិសន្ធិវរ) បានដល់
បានបណ្តាលប្បទ្ធិដោយការអធិដ្ឋាន ។ ក្នុងការបណ្តាលប្បទ្ធិនេះ ការធ្វើមាន
បរិកម្មផ្សេងៗ យ៉ាងនេះថា សូមខ្យល់ត្រជាក់ៗ ចូរបក់មក សូមភ្លៀងធ្លាក់
ចុះមកម្តងមួយគ្រាប់ៗ ដូច្នោះ ហើយអធិដ្ឋានរួមគ្នាយ៉ាងនេះថា សូមភ្លៀង
លាយដោយខ្យល់ចូរធ្លាក់ចុះ ដូច្នោះក៏មាន ការធ្វើបរិកម្មរួមគ្នាថា សូមភ្លៀង
លាយដោយខ្យល់ធ្លាក់ចុះ ហើយអធិដ្ឋានផ្សេងៗ ថា សូមខ្យល់ត្រជាក់ៗ
ចូរបក់មក សូមភ្លៀងធ្លាក់ចុះមកម្តងមួយគ្រាប់ៗ ដូច្នោះក៏មាន ការបរិកម្ម
ផ្សេងៗ (និង) ការអធិដ្ឋានផ្សេងៗ ការបរិកម្មរួមគ្នា (និង) ការអធិដ្ឋានរួម
គ្នាក៏មាន ដោយន័យដែលពោលហើយនោះឯង ។ ក៏កាលបុគ្គលធ្វើយ៉ាង
ណាមួយ ចេញចាកឈានដែលជាបាទ ធ្វើបរិកម្មហើយ ការអធិដ្ឋាននោះ
រមែងសម្រេចដោយចិត្តអធិដ្ឋានដែលជាមហគ្គតៈប៉ុណ្ណោះ ក្នុងរវាងនៃបរិកម្ម ។

[១៧៩] បទថា គ្របលើ (ឱកាសេសិ) គឺ រលាស់ចេញហើយ ។

អដ្ឋកថា

បឋមកាមក្ខសូត្រទី ៥

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង បឋមកាមក្ខសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ ៖

[២០០] បទថា នេលន្តោ គឺ មិនមានទោស ។ បទថា សេតបញ្ចា-
ទោ គឺ មានគ្រឿងពាសពណ៌ស ។ បទថា អនីយំ គឺ មិនមានទុក្ខ ។

[២០១] បទថា ស្ងៀមតែមួយរំពេច (មុហុត្ថំ តុណ្ហំ ហុត្តា) សេចក្តី
ថា ចិត្តគហបតីកាលញ្ចាំងព្រះត្រៃបិដកឲ្យញាប់ញ័រ ដើម្បីសម្លឹងសេចក្តីនៃ
បទថា នេលន្តោ នោះ ដូចជាការញីត្រចៀក ទើបនៅស្ងៀមមួយភ្លែតដើម្បី
ពិចារណាថា នេះជាសេចក្តីនៃបទនេះ ។ បទថា វិមុត្តិ (វិមុត្តិយា) គឺ
អរហត្តផលវិមុត្តិ ។ ក៏ឧបាសក កាលពោលបញ្ហានេះ បានធ្វើវត្ថុដែលធ្វើ
បានលំបាក ។ ពិតហើយ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ដោយវត្ថុដែលព្រះអង្គទ្រង់
ឃើញហើយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនឃើញភិក្ខុនោះ ស្នេក-
ស្នាំង ស្នាំងស្នម ប្រមុះស្រួច មកទេឬ តែចិត្តគហបតីនេះ ពោលហើយថា
នោះជាឈ្មោះរបស់ព្រះអរហន្ត ដោយឲ្យកាន់យកន័យ ។

ចប់អដ្ឋកថា បឋមកាមក្ខសូត្រទី ៥

អដ្ឋកថា

ទុតិយកាមកូស្ត្រទី ៦

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង ទុតិយកាមកូស្ត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ ៖

[២០២] បទថា បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សង្ខារមានប៉ុន្មានហ្ន៎ (កតិ នុខា កន្ត សង្ខារា) សេចក្តីថា បានឮថា គហបតីរមែងស្វែងរក និរោធ ព្រោះដូច្នោះ ទើបគិតថា យើងនឹងសួរសង្ខារទាំងឡាយដែលជា បាទនៃនិរោធ ទើបបានពោលយ៉ាងនេះ ។ សូម្បីព្រះថេរៈក៏ដឹងសេចក្តីបំណង របស់គហបតីនោះ កាលបើសង្ខារច្រើនយ៉ាង មានបុញ្ញាភិសង្ខារជាដើម សូម្បីមានហើយ កាលនឹងប្រាប់កាយសង្ខារជាដើម ទើបពោលពាក្យមាន ជាដើមថា តយោ ខោ គហបតិ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ ឈ្មោះថា កាយសង្ខារ ព្រោះអត្ថថា ដែលកាយ ភាក់តែងឲ្យកើត ព្រោះជាប់ដោយកាយ ។ ឈ្មោះថា វចីសង្ខារ ព្រោះអត្ថ ថា ភាក់តែងវាចា ធ្វើឲ្យកើតដោយវាចា ។ ឈ្មោះថា ចិត្តសង្ខារ ព្រោះ អត្ថថា ដែលចិត្តភាក់តែងឲ្យកើត ព្រោះជាប់ដោយចិត្ត ។

[២០៣] ក្នុងបទថា កតមោ បន កន្ត នេះ គហបតីបានសួរដូចម្តេច

បានសួរថា សង្ខារទាំងឡាយនេះ លាយច្រឡំគ្នា ច្របូកច្របល់គ្នា មិនប្រាកដ
ច្បាស់ សម្តែងលំបាក ។ ពិតយ៉ាងនោះ ចេតនា ២០ ដែលជាកុសល និង
អកុសល យ៉ាងនេះ គឺ កាមាវចរកុសលចេតនា ៨ ដួង ដែលកើតឡើង
ហើយ ឲ្យសម្រេចសូម្បីការតោង ការកាន់ ការព្រលៃង ការកម្រើកក្នុង
កាយទ្វារ , អកុសលចេតនា ១២ ដួងក្តី ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល និងខ្យល់
ដកដង្ហើមចេញក្តី លោកហៅថា កាយសង្ខារ ។ ចេតនា ២០ ដួងក្តី វិតក្ក-
វិចារក្តី ដែលមានប្រការដូចពោលមក ដែលកើតឡើងឲ្យសម្រេចសូម្បីការ
កម្រើនមាត់បន្លឺវាចាក្នុងវចីទ្វារ លោកហៅថា វចីសង្ខារ ។ ចេតនា ២៨
ដួង ដែលជាកុសល និងអកុសល កើតឡើងហើយដល់អ្នកអង្គុយគិតនៅ
ក្នុងទីកំបាំង មិនសម្រេចដល់ការកម្រើកកាយទ្វារ និងវចីទ្វារក្តី និងធម៌ ២
យ៉ាងទាំងនេះ គឺ សញ្ញា និងវេទនាក្តី លោកហៅថា ចិត្តសង្ខារ ។ សង្ខារ
ទាំងនេះ លាយច្រឡំគ្នា ច្របូកច្របល់គ្នា មិនប្រាកដច្បាស់ សម្តែងលំបាក ។
ខ្ញុំធ្វើសង្ខារទាំងនោះឲ្យប្រាកដជាក់ច្បាស់មិនបាន ទើបសូមឲ្យលោកម្ចាស់
សម្តែង ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[២០៤] ក្នុងបទថា កស្មា បន កន្ត ទេ គហបតី រមែងសួរសេចក្តី
នៃបទរបស់សង្ខារ មានកាយសង្ខារជាដើម ។ ក្នុងការឆ្លើយសេចក្តីបទនោះ

បទថា ធម៌ទាំងនេះជាប់ដោយកាយ (កាយបដិពទ្ធ) គឺ ធម៌ទាំងនេះអាស្រ័យ
កាយ កាលបើកាយមាន ធម៌ទាំងនេះក៏មាន កាលបើកាយមិនមាន ធម៌
ទាំងនេះ ក៏មិនមាន ។ បទថា ធម៌ទាំងនេះជាប់ដោយចិត្ត (ចិត្តបដិពទ្ធ)
គឺ ធម៌ទាំងនេះអាស្រ័យចិត្ត កាលបើចិត្តមាន ធម៌ទាំងនេះក៏មាន កាលចិត្ត
មិនមាន ធម៌ទាំងនេះក៏មិនមាន ។

[២០៥] ឥឡូវនេះ កាលសួរដើម្បីឲ្យដឹងថា ព្រះកាមកូនោះ រមែង
ស្វែងរកនូវសញ្ញាវេទយ័តនិរោធិ ឬមិនស្វែងរក ជាអ្នកជំនាញ ឬមិនជំនាញ
ក្នុងសញ្ញាវេទយ័តនិរោធិនោះ ទើបសួរថា ព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ក៏សញ្ញា-
វេទយ័តនិរោធិ កើតឡើងដូចម្តេច? (កថម្សន កន្ថេ សញ្ញាវេទយ័តនិរោធិ-
សមាបត្តិ ហោតិ) ។

ក្នុងការឆ្លើយ សញ្ញាវេទយ័តនិរោធិនោះ ដោយពីរបទថា នឹងចូល
ឬកំពុងចូល (សមាបជ្ជិស្សន្តិ វា សមាបជ្ជាមានរតិ វា) ជាការដែលលោក
ពោលដល់វេលាចូលនៃសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ។ ដោយបទថា ចូលហើយ
(សមាបន្នោ) គឺ លោកពោលដល់ចំណែកក្នុងនិរោធិ ។ ដោយពីរបទមុន
នោះ លោកពោលដល់វេលាមានវិតក្កៈ ។ ដោយបទក្រោយ លោកពោល
ដល់វេលាមិនមានវិតក្កៈ ។

បទថា មុននឹងចូល លោកបានអប់រំចិត្ត (បុព្វេវ តថា ចិត្តំ ការិតំ ហោតិ) សេចក្តីថា ការកំណត់វេលាថា យើងមិនមានចិត្ត នឹងនៅបានហួត ដល់អស់វេលាប្រមាណប៉ុណ្ណោះ តពីនោះ នឹងជាអ្នកមានចិត្ត ក្នុងវេលាមុន នឹងចូលនិរោធសមាបត្តិ ក៏កំណត់វេលាបានដូចគ្នា ។ លោកបានអប់រំចិត្ត យ៉ាងនោះ ។ បទថា តែងបង្ហានទៅដើម្បីមានសភាពដូច្នោះ (យទ្ធិំ ត- ថត្តាយ ឧបនេតិ) សេចក្តីថា ចំណែកចិត្តដែលលោកអប់រំយ៉ាងនេះហើយ រមែងនាំបុគ្គលនោះចូលទៅដើម្បីមានសភាពដូច្នោះ គឺ បង្ហានទៅដើម្បីមិន ឲ្យមានចិត្ត ។ (បិដក គឺ មិនឲ្យមានសញ្ញា និងវេទនានោះឯង) ។

[២០៦] បទថា វចីសន្ធារលតមុន (វចីសន្ធារោ បឋមំ និរុជ្ឈតិ) សេចក្តីថា វចីសន្ធារ រមែងរលត់ក្នុងទុតិយជ្ឈាន មុនសន្ធារដ៏សេស ។ បទថា តពីនោះកាយសន្ធារ (តតោ កាយសន្ធារោ) គឺ តពីនោះ កាយសន្ធារ ទើបរលត់ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ។ បទថា តពីនោះចិត្តសន្ធារ (តតោ ចិត្តសន្ធារោ) គឺ តពីនោះ ចិត្តសន្ធារទើបរលត់ក្នុងខាងក្នុងនិរោធសមាបត្តិ ។

[២០៧] បទថា អាយុ (អាយុ) គឺ រូបជីវិតិន្រ្ទិយ ។ បទថា បែក ឆ្មាយរត់រាយ (វិបរិកិទ្ធានិ) គឺ ត្រូវកម្ចាត់ វិនាសទៅហើយ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ អាចារ្យពួកខ្លះ រមែងពោលថា កាលចូលនិរោធន

ហើយ ចិត្តវមែនមិនរលត់ ព្រោះបាលីថា ចិត្តសន្ធិាររលត់ ព្រោះដូច្នោះ សមាបត្តិនេះ ក៏នៅមានចិត្ត ។ អាចារ្យពួកខ្លះនោះ គប្បីត្រូវជំទាស់ថា វាចា ក៏មិនរលត់ ព្រោះបាលីថា វចីសន្ធិាររបស់គេក៏រលត់ ព្រោះដូច្នោះ បុគ្គល ចូលនិរោធហើយ គប្បីអង្គុយសម្តែងធម៌ក៏មាន គប្បីអង្គុយស្វាធាយក៏មាន ។ ចិត្តក៏មិនរលត់ ព្រោះបាលីថា បុគ្គលនេះស្លាប់ហើយ ធ្វើកាលៈហើយ ព្រះ អរហន្តក្តី ដែលស្លាប់ហើយ ទើបជាអនន្តរិយកម្ម ។ មិនគប្បីប្រកាន់យក ព្យញ្ជនៈហួសពេកទេ គប្បីតាំងនៅក្នុងការណែនាំរបស់អាចារ្យទាំងឡាយ ហើយពិចារណាដល់អត្ត ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ព្រោះថា អត្តជាទីពឹងបាន ព្យញ្ជនៈមិនបាន ។

បទថា ឥន្ទ្រិយជូរផង (ឥន្ទ្រិយានិ វិប្បសន្ទានិ) សេចក្តីថា ក៏កាល ការប្រព្រឹត្តសម្រេចដោយកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅហើយ អារម្មណ៍ទាំងឡាយក្នុង ខាងក្រៅ ប៉ះខ្ទប់គ្រង់បសាទទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយវមែនលំបាក ។ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដែលត្រូវប៉ះខ្ទប់ហើយ វមែនដូចជាប្រឡាក់ , ដូចកញ្ចក់ ដែលគេតាំងទុកក្នុងផ្លូវឃ្នែកជា ៤ វមែនប្រឡាក់ដោយធូលីកើតពីខ្យល់ ជាដើម ដូច្នោះ ។ ប្រៀបដូចកញ្ចក់ ដែលគេដាក់ទុកក្នុងស្បោង រក្សាទុក ក្នុងហិបជាដើម វមែនថ្វាល្អនៅខាងក្នុងប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងណា កាលភិក្ខុចូល

និរោធហើយ បសាទ ៥ រមែងផ្សរផងក្រែលើក្នុងខាងក្នុងនិរោធក៏ដូច្នោះ ។
ដោយហេតុនោះ លោកទើបពោលថា ឥន្ទ្រិយថ្វាផ្សរផង ។

[២០៨] លោកពោលដល់វេលានៅក្នុងនិរោធដោយពីរបទថា នឹង
ចេញ ឬកំពុងចេញ (វុដ្ឋហិស្សន្តិ វា វុដ្ឋហាមិ វា) លោកពោលដល់វេលា
ផលសមាបត្តិកើត ដោយបទថា ចេញហើយ (វុដ្ឋិតោ) ។ លោកពោល
ដល់វេលាមិនមានចិត្ត ដោយពីរបទមុននោះ ។ ដោយបទក្រោយ លោក
ពោលដល់វេលាមានចិត្ត ។ បទថា មុននឹងចេញ លោកបានអប់រំចិត្ត (បុព្វេវ
តថា ចិត្តំ ការិតំ ហោតិ)^១ សេចក្តីថា ក្នុងវេលាមុននឹងចេញចាកនិរោធសមាបត្តិ
ក៏កំណត់វេលាបានដូចគ្នា គឺ លោកបានអប់រំចិត្តដែលកំណត់
វេលាបានថា យើងជាអ្នកមិនមានចិត្ត នឹងនៅបានរហូតអស់វេលាប្រមាណ
ប៉ុណ្ណោះ តអំពីនោះ នឹងជាអ្នកមានចិត្ត ។ បទថា បង្ហាន់ទៅដើម្បីមាន
សភាពដូច្នោះ (យន្តំ តថត្តាយ ឧបនេតិ) សេចក្តីថា ចិត្តដែលលោកអប់រំ
យ៉ាងនេះហើយ រមែងនាំបុគ្គលនោះចូលទៅដើម្បីសភាពដូច្នោះ គឺ សភាព
ជាអ្នកមានចិត្ត ។ លោកពោលវេលាចូលនិរោធទុកក្នុងខាងក្រោយហើយ
ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្នុងទីនេះ លោកពោលដល់វេលាចេញចាកនិរោធក៏ដូច្នោះ ។

១ អដ្ឋកថា បុព្វេ ច តថា ចិត្តំ ការិតំ ហោតិ (យកតាមបិដក) ។

ឥឡូវនេះ លោកគប្បីពោលនិរោធកថាថា កាលៈ ដើម្បីនឹងពោល
និរោធកថា ។ ក៏និរោធកថានេះ លោកតាំងជាមាតិកាថា បញ្ញាដែលអប់រំ
ដរាបជំនាញ ដោយការស្ទូបរម្ងាប់សន្ធារ ៣ ព្រោះប្រកបដោយពលៈ ២
ដោយការប្រព្រឹត្តក្នុងញាណ (ញាណចរិយា) ១៦ ដោយការប្រព្រឹត្តក្នុង
សមាធិ (សមាធិចរិយា) ៩ ជាញាណក្នុងនិរោធសមាបត្តិ ដែលពោលទុក
ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ដោយអាការទាំងពួងហើយ ព្រោះដូច្នោះ អ្នកសិក្សាគប្បី
កាន់យកដោយន័យដែលពោលហើយក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គនោះចុះ ។

សួរថា ឈ្មោះថា និរោធនេះ ដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា ការពិចារណាខន្ធ ៤ ហើយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ។

សួរថា បើដូច្នោះ ពួកភិក្ខុរមែងចូលនិរោធនោះ ដើម្បីប្រយោជន៍
អ្វី? ។

ឆ្លើយថា រមែងចូល ដើម្បីប្រយោជន៍នេះថា ពួកយើង (ធ្លាប់) ជា
អ្នកអជ្ជក (ធុញទ្រាន់) ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃសន្ធារទាំងឡាយ (ឥឡូវនេះ)
នឹងជាអ្នកមិនមានចិត្ត នៅជាសុខរហូតអស់ ៧ ថ្ងៃ និរោធនេះ ឈ្មោះថា
ទិដ្ឋធម្មនិព្វាន (និព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន) ។

[២០៩] បទថា ចិត្តសន្ធារកើតមុន (ចិត្តសន្ធារោ បឋមំ ឧប្បជ្ជតិ)

សេចក្តីថា ក៏កាលភិក្ខុចេញចាកនិរោធិ ចិត្ត គឺ ផលសមាបត្តិរមែងកើតឡើង
មុន ។ ព្រះកាមកុសំដៅដល់សញ្ញា និងវេទនា ដែលសម្បយុត្តដោយចិត្ត
គឺ ផលសមាបត្តិនោះឯង ទើបពោលថា ចិត្តសង្ខារោ បឋមំ ឧប្បជ្ជតិ ។
បទថា តអំពីនោះ កាយសង្ខារ (តតោ កាយសង្ខារោ) សេចក្តីថា តពីនោះ
កាយសង្ខារ រមែងកើតឡើងក្នុងករណីសម័យ ។

សួរថា ក៏ផលសមាបត្តិ រមែងមិនញ៉ាំងខ្យល់ដង្ហើមចូល និងខ្យល់
ដង្ហើមចេញឲ្យកើតឡើងឬ ឆ្លើយថា ឲ្យកើតឡើង ។ ប៉ុន្តែថា ផលសមាបត្តិ
របស់ភិក្ខុប្រកបដោយចតុត្ថជ្ឈាន ផលសមាបត្តិនោះ ទើបមិនញ៉ាំងខ្យល់
អស្សាបស្សាសៈឲ្យតាំងឡើង ប្រយោជន៍អ្វីដោយខ្យល់អស្សាបស្សាសៈ
នោះ ផលសមាបត្តិសូម្បីនឹងមានក្នុងបឋមជ្ឈានក៏ដោយ ក្នុងទុតិយជ្ឈាន
តតិយជ្ឈាន និងចតុត្ថជ្ឈានក៏ដោយ ចូរលើកទុក ។ កាលភិក្ខុចេញចាក
សមាបត្តិហើយ ខ្យល់អស្សាបស្សាសៈ រមែងជាអព្វាហារិកៈ (មានដូច
មិនមាន) ។ ការដែលខ្យល់អស្សាបស្សាសៈទាំងនោះ ជាអព្វាហារិកៈ
គប្បីជ្រាបបានដោយរឿងរបស់ព្រះសញ្ជីវត្តោ ។

ក៏កាលព្រះសញ្ជីវត្តោ ចេញចាកសមាបត្តិហើយ ទទ្រាន ដើរលើ
រនីកភ្លើងប្រាសចាកអណ្តាតភ្លើងដូចផ្កាចារ សូម្បីអណ្តាតភ្លើង ក៏មិនចេះ

ចីវរ ឬថា អាការនៃចំហាយក្លៅក៏មិនមាន ។ កេចិអាចារ្យ រមែងពោលថា
នោះឈ្មោះថា ផលរបស់សមាបត្តិ ។ លោកសំដៅយ៉ាងនេះឯង ទើបពោល
ថា កាលភិក្ខុចេញចាកផលសមាបត្តិ ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ ក៏ជាអព្វា-
ហារិកៈ ព្រោះហេតុដូច្នោះ គប្បីជ្រាបថា លោកពោលដោយកវន្តសម័យ
ប៉ុណ្ណោះ ។

បទថា តពីនោះ វចីសន្ធារ (តតោ វចីសន្ធារោ) សេចក្តីថា តពី
នោះ វចីសន្ធាររមែងកើតឡើង ក្នុងវេលាស្វែងរកការប្រព្រឹត្ត ដែលសម្រេច
ដោយកិរិយា ។ សួរថា កវន្ត រមែងមិនញាំងវិតក្កវិចារៈឲ្យកើតឡើងឬ
ឆ្លើយថា ឲ្យកើតឡើង ។ តែវិតក្កវិចារៈ ដែលមានកវន្តនោះជាសមុដ្ឋាន
រមែងមិនអាចដើម្បីនឹងតាក់តែងវាបាន ព្រោះដូច្នោះ ពាក្យនោះ លោក
ក្នុងវេលាស្វែងរកការប្រព្រឹត្តដែលសម្រេចដោយកិរិយា ។

[២១០] ផស្សៈ ៣ មានជាដើមថា សុញ្ញផស្សៈ (សុញ្ញតោ ផស្សា)
គប្បីពោលដោយគុណខ្លះ ដោយអារម្មណ៍ខ្លះ ។ ពោលដោយគុណមុន
ផលសមាបត្តិ ឈ្មោះថា សុញ្ញតោ លោកពោលថា សុញ្ញតផស្សៈ សំដៅ
ដល់ ផស្សៈដែលកើតព្រមជាមួយផលសមាបត្តិនោះ សូម្បីក្នុងអនិមិត្តផស្សៈ
និងអប្បណិហិតផស្សៈ ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។

ចំណែកពោលដោយអារម្មណ៍ **និព្វាន** ឈ្មោះថា សុញ្ញតៈ ព្រោះសូន្យ
ចាកកិលេស មានរាគៈជាដើម ។ ឈ្មោះថា អនិមិត្តៈ ព្រោះមិនមានរាគៈ
ជាអិមិត្តជាដើម ។ ឈ្មោះថា អប្បណិហិតៈ ព្រោះមិនមានទីតាំងនៃរាគៈ
ទោសៈ និងមោហៈ ។ ការពាល់ត្រូវក្នុងផលសមាបត្តិដែលកើតឡើង ឈ្មោះ
ថា សុញ្ញតៈ ព្រោះធ្វើសុញ្ញតនិព្វានឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ក្នុងអនិមិត្តៈ និង
អប្បណិហិតៈ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

ឈ្មោះថា កថាជាទីមក ក៏មានដទៃទៀត ។ ពិតណាស់ សូម្បីវិប-
ស្សនា លោកក៏ហៅថា សុញ្ញតៈ អនិមិត្តៈ និងអប្បណិហិតៈ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ ភិក្ខុណា កំណត់សង្ខារទាំងឡាយដោយជារបស់
មិនទៀង ឃើញថាមិនទៀង រមែងចេញចាកការមិនទៀង វិបស្សនាដែល
ជារដ្ឋានគាមិនីរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងឈ្មោះថា អនិមិត្តៈ ។ ភិក្ខុណា កំណត់
ដោយភាពជាទុក្ខ ឃើញថាជាទុក្ខ រមែងចេញចាកសេចក្តីទុក្ខ វិបស្សនារបស់
ភិក្ខុនោះ រមែងឈ្មោះថា អប្បណិហិតៈ ។ ភិក្ខុណា កំណត់ដោយភាពជា
អនត្តា ឃើញថាជាអនត្តា រមែងចេញចាកភាពអនត្តា វិបស្សនារបស់ភិក្ខុ
នោះ រមែងឈ្មោះថា សុញ្ញតៈ ។ បណ្តាបទទាំងនោះ មគ្គរបស់អនិមិត្ត-
វិបស្សនា ឈ្មោះថា អនិមិត្ត , ផលរបស់អនិមិត្តមគ្គ ឈ្មោះថា អនិមិត្ត ។

កាលផស្សៈ ដែលកើតព្រមជាមួយអនិមិត្តផលសមាបត្តិ ពាល់ត្រូវហើយ
លោកហៅថា អនិមិត្តផស្សៈរមែងពាល់ត្រូវ ។ សូម្បីក្នុងអប្បណិហិតៈ និង
សុញ្ញតៈ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ កាលលោកពោល ដោយការមក គប្បី
ពោលដល់ការកំណត់ថា សុញ្ញតផស្សៈ អនិមិត្តផស្សៈ ឬអប្បណិហិតផស្សៈ
ព្រោះដូច្នោះ អ្នកតាំងនៅដោយកថាជាទីមក គប្បីពោលដោយគុណ និង
ដោយអារម្មណ៍ ។ ក៏ផស្សៈទាំងឡាយ ៣ រមែងពាល់ត្រូវយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ
ទើបសមគួរ ។

[២១១] និព្វាន ឈ្មោះថា វិវេក ក្នុងបទជាដើមថា បង្ហានទៅ
កាន់វិវេក (វិវេកនិទ្ទំ) ។ ឈ្មោះថា វិវេកនិទ្ទំ ព្រោះអត្ថថា បង្ហានទៅ គឺ
បង្ហានទៅក្នុងវិវេកនោះ ។ បទថា វិវេកបុណ្ណំ ព្រោះអត្ថថា តាំងនៅដូច
ការទេរទៅ ដោយហេតុនៃវិវេកដែលមកពីដទៃ ។ ឈ្មោះថា វិវេកបញ្ចារំ
ព្រោះអត្ថថា តាំងនៅដូចជាជ្រៅទៅ ដោយហេតុនៃវិវេក ។

អដ្ឋកថា

គោទត្តសូត្រទី ៧

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង គោទត្តសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ ៖

[២១៣] បទថា មានអត្តផ្សេងគ្នា មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នា (នានត្តា ចៅ នានាព្យញ្ជនា ច) គឺ សូម្បីព្យញ្ជនៈនៃធម៌ទាំងនោះ ផ្សេងគ្នា សូម្បីអត្ត ក៏ផ្សេងគ្នា ។ ក្នុងសេចក្តីផ្សេងគ្នានោះ សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃព្យញ្ជនៈ ប្រាកដ ច្បាស់ហើយ ។ ចំណែកសេចក្តីផ្សេងគ្នាដោយអត្ត ដូច្នោះ អប្បមាណា- ចេតោវិមុត្តិ ពោលដោយភូមិ ជាមហគ្គតៈ ជារូបាវចរៈ ដោយអារម្មណ៍ មានសត្វបញ្ញត្តិជាអារម្មណ៍ ។ អាកិញ្ចញ្ញាចេតោវិមុត្តិ ដោយភូមិ ជាមហ- គ្គតៈ ជារូបាវចរៈ ដោយអារម្មណ៍ មានអារម្មណ៍មិនគប្បីពោល (គឺ បញ្ញត្តិ) ។ សុញ្ញតាចេតោវិមុត្តិ ដោយជាភូមិ ជាកាមាវចរៈ ដោយអារម្មណ៍ មានសង្ខារជាអារម្មណ៍ ។ ចំណែកវិបស្សនា លោកបំណងថា សុញ្ញតា ក្នុងទីនេះ ។ អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ ដោយភូមិ ជាលោកុត្តរៈ ដោយអារម្មណ៍ មាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ។

[២១៤] ក្នុងបទមានជាដើមថា រាគៈ ឈ្មោះថា កិលេសជាគ្រឿង

ធ្វើប្រមាណ (រាគោ ខោ កន្ត បមាណករណោ) លោកពោលកិលេសជា
គ្រឿងធ្វើប្រមាណទុកថា ឈ្មោះថា ទឹកជ្រៅ ព្រោះស្លឹកឈើរលួយ មាន
ពណ៌ខ្មៅនៅត្រង់ជើងភ្នំ កាលសម្លឹងមើលរមែងប្រាកដ ដូចទឹកជ្រៅរយ
ព្យាម កាលកាន់យកឈើ ឬម៉ែត្រវាស់ ទឹកត្រឹមតែលិចខ្លួនជើងក៏មិនបាន
យ៉ាងណា ។ រហូតអស់វេលាដែលរាគៈជាដើម មិនទាន់កើតឡើង នរណាៗ
រមែងមិនអាចនឹងស្គាល់បុគ្គលនោះបាន គេរមែងប្រាកដស្រដៀងព្រះសោ-
តាបន្ត ស្រដៀងព្រះសកទាគាមិ ស្រដៀងព្រះអនាគាមិ តែកាលណារាគៈ
ជាដើម កើតឡើងដល់គេ កាលនោះ គេប្រាកដថា ពេញចិត្ត ទាស់ចិត្ត
វង្វេង ដូច្នោះ ។ ដូច្នោះ រាគៈជាដើមទាំងនោះ កាលសម្លឹងប្រមាណដល់
ថា បុគ្គលនេះប្រមាណប៉ុណ្ណោះ រមែងកើតឡើង ។ បទថា អប្បមាណាចេ-
តោវិមុត្តិ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ (យាវតា ខោ កន្ត អប្បមាណា ចេតោ-
វិមុត្តិយោ) សេចក្តីថា អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

សួរថា ក៏អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិទាំងនោះ មានប៉ុន្មាន ។

ឆ្លើយថា មាន ១២ គឺ ព្រហ្មវិហារ ៤ មគ្គ ៤ ផល ៤ ។ ក្នុង ១២
យ៉ាងនោះ ព្រហ្មវិហារ ឈ្មោះថា អប្បមាណា ព្រោះផ្សាយទៅរកប្រមាណ
មិនបាន ។ ធម៌ដ៏សេស (មគ្គ និងផល) គប្បីជ្រាបដូច្នោះ សូម្បីនិព្វាន ក៏

ឈ្មោះថា អប្បមាណា ដូចគ្នា ព្រោះកិលេសទាំងឡាយជាគ្រឿងធ្វើប្រមាណ
 មិនមាន ។ តែមិនឈ្មោះថា ចេតោវិមុត្តិ ព្រោះដូច្នោះ ទើបមិនកាន់យក ។
 បទថា មិនកម្រើក (អកុប្បា) គឺ អរហត្តផលចេតោវិមុត្តិ ។ អរហត្តផល-
 ចេតោវិមុត្តិនោះ ជាប្រធានធម៌ទាំងអស់នៃអប្បមាណាចេតោវិមុត្តិទាំងនោះ
 ព្រោះដូច្នោះ លោកទើបពោលថា អគ្គមក្ខាយតិ ។ បទថា រាគៈ ឈ្មោះថា
 កិលេស ជាគ្រឿងកង្វល់ (រាគោ ខោ កន្ត កិញ្ចនំ) សេចក្តីថា រាគៈកើត
 ឡើងហើយ រមែងកង្វល់ ញ៉ាំញី រមែងចង់បុគ្គលទុក ព្រោះដូច្នោះ លោក
 ទើបហៅថា កិញ្ចនំ (កិលេសជាគ្រឿងកង្វល់) ។ បានឮថា ពួកមនុស្សឲ្យ
 គោទាំងឡាយបញ្ជាន់លាន ហើយនិយាយថា ក្រហមវិលទៅ ខ្មៅវិលទៅ
 គប្បីជ្រាបថា រាគៈ មានអត្ថថា ញ៉ាំញី មានអត្ថថា កង្វល់ ។ សូម្បីក្នុង
 ទោសៈ និងមោហៈ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ ធម៌ ៨ គឺ អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ
 ១ មគ្គ ៤ ផល ៤ ឈ្មោះថា អាកិញ្ចញ្ញាចេតោវិមុត្តិ ។ ក្នុងធម៌ទាំងនោះ
 អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ឈ្មោះថា អាកិញ្ចញ្ញៈ ព្រោះមិនមានកិលេសជាគ្រឿង
 កង្វល់ជាអារម្មណ៍ ។ មគ្គ និងផល ឈ្មោះថា អាកិញ្ចញ្ញៈ ព្រោះកិលេស
 ជាគ្រឿងកង្វល់ គឺ កិលេសជាគ្រឿងញ៉ាំញី និងជាគ្រឿងចង់មិនមាន ។
 និព្វាន ក៏ជាអាកិញ្ចញ្ញៈ តែមិនមែនចេតោវិមុត្តិ ព្រោះដូច្នោះ លោកទើប

មិនកាន់យក ។ បទមានជាដើមថា រាគៈ ឈ្មោះថា កិលេសជាគ្រឿងធ្វើ
និមិត្ត (រាគោ ខោ កន្តេ និមិត្តករណោ) សេចក្តីថា ត្រកូលពីរ មានកូន
គោពីរគូដូចៗ គ្នា បុគ្គលរមែងមិនអាចនឹងស្គាល់បានថា នេះកូនគោរបស់
ត្រកូលឯណោះ នេះកូនគោរបស់ត្រកូលឯណោះ រហូតវេលាដែលគេមិន
ទាន់បានធ្វើគ្រឿងសម្គាល់ទុកត្រង់កូនគោទាំងនោះ តែកាលណាគេធ្វើគ្រឿង
សម្គាល់ណាមួយ ដោយលំពែងមុខ ៣ ជាដើម ត្រង់កូនគោទាំងនោះ កាល
នោះ បុគ្គលរមែងអាចស្គាល់បាន យ៉ាងណា រហូតវេលាដែលរាគៈមិនទាន់
កើតឡើងដល់បុគ្គល បុគ្គលរមែងមិនអាចនឹងដឹងបានថា គេជាព្រះអរិយៈ
ឬបុប្ផជន តែកាលរាគៈកើតឡើងដល់គេ រមែងកើតឡើងដូចជាធ្វើនូវគ្រឿង
សម្គាល់ឲ្យដឹងបានថា បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា នៅមានរាគៈ ព្រោះដូច្នោះ
លោកទើបពោលរាគៈថា ជាគ្រឿងធ្វើនូវនិមិត្ត ។ សូម្បីក្នុងទោសៈ និង
មោហៈ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

ធម៌ ១៣ គឺ វិបស្សនា ១ អរូប ៤ មគ្គ ៤ ផល ៤ ឈ្មោះថា
អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ ។ ក្នុងធម៌ ១៣ នោះ វិបស្សនា ឈ្មោះថា អនិមិត្តៈ
ព្រោះអត្ថថា ដកនិមិត្តថាទៀង ថាសុខ ថាខ្លួនចេញបាន ។ អរូប ៤ ឈ្មោះ
ថា អនិមិត្ត ព្រោះមិនមានរូបនិមិត្ត ។ មគ្គ និងផល ឈ្មោះថា អនិមិត្ត

ព្រោះមិនមានកិលេសជាគ្រឿងធ្វើនូវនិមិត្ត ។ សុម្បិនិព្វាន ក៏ជាអនិមិត្ត
 ប៉ុណ្ណោះ ។ តែលោកមិនកាន់យកនិព្វាននោះ ព្រោះមិនមែនចេតោវិមុត្តិ ។
 សួរថា បើដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី លោកទើបមិនកាន់យកសុញ្ញតាចេតា-
 វិមុត្តិ ។ ឆ្លើយថា សុញ្ញតាចេតោវិមុត្តិនោះ មិនចាត់ចូលក្នុងធម៌ទាំងពួង
 ព្រោះបាលីថា សុញ្ញា រាគេន ជាដើម ព្រោះដូច្នោះ លោកចែកទុកមិនកាន់
 យក ។ បទថា មានអត្តតែមួយដូចគ្នា (ឯកត្តា) សេចក្តីថា មានអត្តតែ
 ម្យ៉ាងដូចគ្នា ដោយអំណាចនៃអារម្មណ៍ ។ ក៏បទទាំងនោះ គឺ អប្បមាណៈ
 អាកិព្ពញ្ញាៈ សុញ្ញតៈ អនិមិត្តៈ ទាំងអស់ ជាឈ្មោះរបស់និព្វាននុ៎ះឯង ។
 ដោយបរិយាយយ៉ាងនេះ ទើបមានអត្តតែមួយដូចគ្នា ។ តែព្យញ្ជនៈផ្សេង
 គ្នា ដោយបរិយាយនេះថា ក៏ក្នុងកន្លែងមួយ ជាអប្បមាណា ក្នុងកន្លែងមួយ
 ជាអាកិព្ពញ្ញា ក្នុងកន្លែងមួយជាសុញ្ញតា ក្នុងកន្លែងមួយជាអនិមិត្តា ។

ចប់អដ្ឋកថា គោទត្តសូត្រទី ៧

អដ្ឋកថា

និគណ្ណសូត្រទី ៨

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង និគណ្ណសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ ៖

[២១៧] បទថា ចូលទៅរក (តេនុបសន្តមិ) សេចក្តីថា សួរថា ចិត្តគហបតីជាអរិយសាវក ថ្នាក់អនាគាមីបុគ្គល ដែលមានអាគមដល់ហើយ ដឹងពាក្យទូន្មានជាក់ច្បាស់ហើយ ហេតុអ្វី ទើបចូលទៅរកនិគ្រន្ធអាក្រាត កាយ មិនមានសិរីមន្តលហ្ន៎ ។ ឆ្លើយថា ដើម្បីដោះវាទៈអាក្រក់ និងដើម្បី លើកវាទៈ ។ បានឮថា ពួកនិគ្រន្ធ រមែងចូលទៅលើកវាទៈអាក្រក់ថា ពួក សាវករបស់សមណគោតម ដូចជាជន្តត់ឈើគគីដីរឹង រមែងមិនធ្វើបដិសណ្ឋារជាមួយនរណាឡើយ ចិត្តគហបតីចូលទៅរកហើយ ដើម្បីដោះវាទៈ អាក្រក់នោះ និងគិតថា យើងនឹងលើកវាទៈជាមួយនិគ្រន្ធនោះ ដូច្នោះ ។

បទថា លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនបានជឿចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងសេចក្តី នេះ (ន ខ្វាហំ ឯត្ត កន្ត កគវតោ សទ្ធាយ គច្ឆាមិ) លោកសម្តែងថា បុគ្គលណា រមែងមិនធ្វើឲ្យច្បាស់ដោយញ្ញាណ បុគ្គលនោះគប្បីជឿចំពោះ បុគ្គលដទៃថា បានឮថា វត្ថុនោះយ៉ាងនោះ តែវត្ថុនោះ ដែលយើងធ្វើឲ្យ

ច្បាស់ហើយដោយញាណ ។ ព្រោះដូច្នោះ ខ្ញុំទើបមិនជឿចំពោះព្រះមាន-
ព្រះភាគ ក្នុងសេចក្តីនេះ ដូច្នោះ ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។

[២២០] បទថា ក្រឡេកមើល (អបលោកេត្វា) សេចក្តីថា បង្គោន
កាយចូលទៅ ដៃទប់ពោះ ដក.កសម្លឹងមើលទៅក្នុងទិសទាំងពួង ។ បទថា
យល់ថា គប្បីបៀតបៀន (ពាធតត្ថំ មញ្ញយ្យ) សេចក្តីថា ចិត្តគហបតី
នោះ គប្បីយល់ថា គប្បីហាមខ្យល់ ឬគប្បីចងទុកដោយសំណាញ់ ដោយ
ប្រការដែលខ្យល់នឹងចេញទៅមិនបាន ដូច្នោះ ។

[២២១] បទថា មានហេតុផល (សហធម្មិកា) គឺ ព្រមដោយហេតុ ។
បទថា ក៏សូមប្រាប់ខ្ញុំ ព្រមទាំងបរិស័ទ (អថ មំ បដិហរេយ្យាសិ សទ្ធិ
និគ្គណ្ណបរិសាយ) សេចក្តីថា កាលលោកដឹងអត្តនៃបញ្ហាទាំងនោះហើយ
គប្បីប្រាប់ដល់និគ្រូបរិស័ទមុន លោកមកកាន់សម្លាក់របស់យើងដែលបាន
ឆ្លើយឆ្លងហើយ គប្បីប្រកាសឲ្យបរិស័ទដឹងថា ខ្លួនមកហើយ ដូច្នោះ ។ បទ
ថា ប្រស្នាមួយ (ឯកោ បញ្ញា) គឺ មគ្គបញ្ញាមួយ ។ អធិប្បាយថា ការ
ស្វែងរកប្រស្នាមួយ ។ បទថា ឧទេសមួយ (ឯកោ ឧទេសោ) គឺ អ្វីឈ្មោះ
ថាមួយ ។ មួយនេះ គឺ ឧទេស ។ បទថា វេយ្យាករណ៍មួយ (ឯកំ ព្យា-
ករណំ) សេចក្តីថា ពាក្យនេះថា សត្វទាំងឡាយទាំងពួង តាំងនៅបានដោយ

-៨៩- ចិត្តកហបតិបុត្តាសំយុត្ត អដ្ឋកថា និកាយសូត្រទី ៨

អាហារ ឈ្មោះថា វេយ្យាករណ៍មួយ ។ គប្បីជ្រាបសេចក្តីក្នុងបទទាំងពួង
យ៉ាងនេះ ។

ចប់អដ្ឋកថា និកាយសូត្រទី ៨

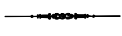
អដ្ឋកថា

អចេលសូត្រទី ៩

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង អចេលសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ ៖

[២២២] បទថា បួសមកយូរហ្មឺនាន (ក៏វិចារ បព្វជិតោ) សេចក្តីថា វេលាយូរហ្មឺនណា ។ បទថា ឧត្តរិមនុស្សធម៌ (ឧត្តរិមនុស្សធម្មោ) គឺ កុសលកម្មបឋ ១០ ឈ្មោះថា មនុស្សធម៌ ។ ក្រែកែលនឹងជាងមនុស្សធម៌នោះ ឈ្មោះថា ឧត្តរិមនុស្សធម៌ ។ បទថា ញាណទេស្សនវិសេសដ៏កំពូលយ៉ាង សម្បូរ (អលមរិយញាណទេស្សនវិសេសោ) សេចក្តីថា ញាណទេស្សន- វិសេស ពោលគឺ អលមរិយធម៌ ព្រោះអាចធ្វើកាតជាអរិយៈ ។ បទថា ការប្រព្រឹត្តអាក្រាត (នេក្កយ្យ) គឺ ចាកកាតជាបុគ្គលអាក្រាត ។ បទថា ជាបុគ្គលត្រងោល (មុណេយ្យ) គឺ ចាកកាតជាបុគ្គលត្រងោល ។ បទថា វាឡនិប្បាតនាយ គឺ ចាកការបោសជូលី អធិប្បាយថា កាលគេអង្គុយ លើផែនដី ក៏ត្រឹមតែកាន់យកកន្ទុយសត្វក្លោក ដើម្បីបោសជូលី និងឡប់ ដែលជាប់ត្រង់ជិតទីអង្គុយ ។

ចប់អដ្ឋកថា អចេលសូត្រទី៩

អ ដ្ឋ ក ថា

គិលានសូត្រទី ១០

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង គិលានសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ ៖

[២២៤] បទថា អារាមទេវតា សេចក្តីថា ពួកទេវតាដែលស្ថិតនៅ ក្នុងសួនឈើមានផ្កា និងសួនឈើផ្លែ ។ បទថា វនទេវតា គឺ ទេវតាដែល ស្ថិតនៅក្នុងដងព្រៃ ។ បទថា រុក្ខទេវតា សេចក្តីថា វេស្សវណ្ណទេវតា ក្នុងកាលនៃព្រះបាទមគ្គរាជ ពួកទេវតា ដែលស្ថិតនៅព្នងដើមឈើទាំងនោះ យ៉ាងនេះ ។ បទថា ដើមឈើដែលជាថ្នាំ និងស្តេចឈើ (ឱសធិតិណ- វនប្បតិ) សេចក្តីថា ពួកទេវតាដែលស្ថិតនៅលើដើមសម័ និងកន្ទួតព្រៃជា ដើម លើស្មៅដំណេកទន្សាយ និងស្មៅយាបួនជាដើម និងលើដើមឈើដែល ជាមេព្រៃ ។

បទថា ប្រជុំ (សន្តម្ម) គឺ ប្រជុំព្រមគ្នាហើយ ។ បទថា មករួម (សមាគម្ម) គឺ មកព្រមគ្នាហើយអំពីទីនោះៗ ។ បទថា ចូរប្រាថ្នា (បណិ- ធម៌) សេចក្តីថា លោកចូរតាំងសេចក្តីប្រាថ្នា ។

[២២៦] បទថា ការប្រាថ្នាដោយចិត្តរបស់អ្នកមានសីលនេះ នឹងបាន

សម្រេច (តជ្ឈិស្សតិ សីលវតោ ចេតោបណិធិ) សេចក្តីថា សេចក្តី
ប្រាថ្នានៃចិត្តនឹងសម្រេចដល់លោកអ្នកមានសីល ។ បទថា បុគ្គលប្រកប
ដោយធម៌ (ធម្មិកោ) អ្នកប្រកបដោយកុសលធម៌ ១០ គឺ មិនដល់អគតិ ។
បទថា ធម្មរាជា ជាវេវចនៈ របស់បទថា ធម្មិកោ នោះឯង ។ មួយទៀត
ឈ្មោះថា ធម្មរាជា ព្រោះរាជសម្បត្តិដែលព្រះអង្គទ្រង់បានមកដោយធម៌ ។

[២២៧] បទថា ដូច្នោះ (តស្វា) សេចក្តីថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
លោកជានាយបុត្រ បើយ៉ាងនោះ សូមលោកទាំងឡាយ ចូរពោលទូន្មានពួក
ខ្ញុំដោយឱវាទជាដើមចុះ ។ បទថា ជារបស់គួរថែវចែក (អប្បជិរិកត្តំ)
សេចក្តីថា ទេយ្យធម៌ដែលថែវចែកគ្នាហើយ យ៉ាងនេះថា ពួកយើងនឹង
ថ្វាយវត្ថុនេះដល់ពួកភិក្ខុ យើងនឹងបរិភោគវត្ថុនេះដោយខ្លួន ដូច្នោះ នឹងជា
របស់ទូទៅជាមួយពួកភិក្ខុ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់អដ្ឋកថា គិលានសូត្រទី ១០

ចប់ចិត្តគហិបតិបុច្ឆាសំយុត្ត

រួមក្នុងវគ្គនេះមាន ១០ អដ្ឋកថា

- ១-អដ្ឋកថា សំយោជនសូត្រ
- ២-អដ្ឋកថា បឋមសិទ្ធត្ថសូត្រ
- ៣-អដ្ឋកថា ទុតិយសិទ្ធត្ថសូត្រ
- ៤-អដ្ឋកថា មហាកសូត្រ
- ៥-អដ្ឋកថា បឋមកាមភូសូត្រ
- ៦-អដ្ឋកថា ទុតិយកាមភូសូត្រ
- ៧-អដ្ឋកថា គោទត្ថសូត្រ
- ៨-អដ្ឋកថា និគណ្ណសូត្រ
- ៩-អដ្ឋកថា អចេលសូត្រ
- ១០-អដ្ឋកថា គិលានសូត្រ

តាមណីសំយុត្ត

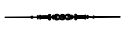
អ ដ្ឋ ក ថា

ចណ្ឌសូត្រទី ១

ចណ្ឌសូត្រទី ១ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២២៨] បទថា ចណ្ឌា តាមណី សេចក្តីថា បុរសអ្នកស្រុកម្នាក់
ដែលព្រះធម្មសន្តិហកត្តោ ហៅឈ្មោះថា ចណ្ឌៈ ។ ដោយបទថា សម្តែង
ឲ្យប្រាកដ (បាតុករោតិ) លោកសម្តែងថា គេឈ្មោះ ក៏ឈ្មោះតប គេជេរ
ក៏ជេរតប គេប្រហារ ក៏ប្រហារតប ឈ្មោះថា ធ្វើឲ្យប្រាកដ ។ ដោយបទ
ថា មិនធ្វើឲ្យប្រាកដ (ន បាតុករោតិ) លោកសម្តែងថា សូម្បីត្រូវជេរ ក៏
មិនធ្វើខ្លួនជាសត្រូវអ្វីៗ ។

ចប់អដ្ឋកថា ចណ្ឌសូត្រទី ១

អដ្ឋកថា

តាលបុត្តសូត្រទី ២

តាលបុត្តសូត្រទី ២ គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៣១] បទថា តាលបុត្ត (តាលបុត្តោ) គឺ គេមានឈ្មោះយ៉ាងនោះ ។ បានឮមកថា បុរសស្រុកម្នាក់ជាអ្នករាំនោះ មានពណ៌សម្បុរថ្លា ផុរផង់ដូចផ្លែត្នោតទុំដែលជ្រុះចាកទង ។ ដោយហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ទើបតាំងឈ្មោះគេថា តាលបុត្រ នាយតាលបុត្រនោះ ដល់ព្រមដោយអភិ-និហារ (បុណ្យចាស់) ជាបុគ្គលកើតក្នុងភពចុងក្រោយ (មិនកើតទៀត) ។ តែព្រោះធម្មតាបដិសន្ធិយកពិតប្រាកដមិនបាន ដូចកំណាត់ឈើដែលបោះទៅក្នុងអាកាស ដូច្នោះ នាយតាលបុត្រនេះទើបកើតក្នុងត្រកូលអ្នករាំ ពេលចម្រើនវ័យក៏ជាកំពូលខាងសិល្បៈរាំ មានឈ្មោះល្បីសុះសាយទូទៅទាំងជម្ពូទ្វីប ។ គេមានរទេះ ៥០០ ក្បាល មានស្រីមេផ្ទះ ៥០០ នាក់ ជាបរិវារ សូម្បីគេក៏មានភរិយាចំនួនប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ គេព្រមជាមួយនឹងស្រ្តី ១.០០០ នាក់ និងរទេះ ១.០០០ អាស្រ័យនៅនគរ ឬនិគមណាៗ ប្រជាជនក្នុងនគរ ឬនិគមនោះៗ នាំគ្នាឲ្យទ្រព្យមួយសែនដល់គេមុន។

កាលគេតែងខ្លួន សម្តែងមហោស្រព កំពុងលេងកីឡាជាមួយស្ត្រី ១.០០០ នាក់ ប្រជាជនទាំងឡាយ បោះគ្រឿងប្រដាប់ដៃជើងជាដើមជាវង្វាន់ ឲ្យមិនដាច់ ។ ថ្ងៃនោះ គេហែហមដោយស្ត្រី ១.០០០ នាក់ លេងកីឡាក្នុង ក្រុងរាជគ្រឹះ ព្រោះមានញាណចាស់ក្លា ព្រមដោយបរិវារទាំងអស់ចូលទៅ គាល់ព្រះមានព្រះភាគដល់ទីប្រថាប់ ។

[២៣២] បទថា សច្ចាលិកេន បានដល់ ដោយពាក្យពិតខ្លះ ដោយ ពាក្យកុហកខ្លះ ។ បទថា រឿងនេះចូរលើកទុកចុះ (ភិដ្ឋតេតំ) សេចក្តីថា ប្រការនោះ ចូរលើកទុកចុះ ។

[២៣៣] បទថា ដែលជាទីតាំងនៃតម្រក (រជនីយា) បានដល់ កលមាយា សម្តែងខ្យល់លាយភ្លៀង ផ្គុំអំបោះប្រាំពណ៌ចេញចាកមាត់ ដែល ជាបច្ច័យនៃរាគៈ និងន័យដ៏ក្រៃលែងៗ យ៉ាងដទៃទៀត ដែលសម្តែងអាការ ប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាម ។ បទថា ក្រៃលែងឡើង (ភិយេរា រសាមត្តាយ) បានដល់ ដោយប្រមាណក្រៃលែង ។ បទថា ដែលជាទីតាំង នៃទោសៈ (ទោសនិយា) បានដល់ អាការដែលសម្តែងកលមាយា មាន ការកាត់ដៃ និងជើងជាដើម ដែលជាបច្ច័យនៃទោសៈ ។ បទថា ជាទីតាំង នៃមោហៈ (មោហនិយា) បានដល់ កលមាយា ប្រភេទយកទឹកធ្វើប្រេង

យកប្រេងធ្វើទឹក យ៉ាងនេះជាដើម ដែលជាបច្ច័យនៃមោហៈ ។ បទថា **នរក**
ឈ្មោះបហាសៈ (បហាសោ នាម និរយោ) សេចក្តីថា ធម្មតា នរកដែល
ឈ្មោះថា បហាសៈ មិនមែនជានរកមួយផ្សេងដទៃ តែជាចំណែកមួយរបស់
អវិចីន្តៈឯង ដែលពួកសត្វតែងខ្លួនជាអ្នករាំ រាំ និងច្រៀង នាំគ្នាឆេះហើយ
លោកពោលសំដៅយកនរកនោះ ។

[២៣៤] ក្នុងបទថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានយំ
ដល់ (នាហំ កន្ត ឯតំ រោទាមិ) នេះ គប្បីជ្រាបន័យដោយអំណាចសកម្ម-
កិរិយា យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានយំដល់ការព្យាករណ៍របស់ព្រះមាន-
ព្រះភាគក្នុងប្រការនោះទេ ព្រះអង្គ។

មួយទៀត ក្នុងប្រការថា ជនទាំងឡាយប្រារព្ធដល់អ្នកស្លាប់ មាន
ទឹកភ្នែកហូរ យំស្រែកជាដើមនេះ គប្បីជ្រាបថា ជាវាហារម្យ៉ាងទៀត ។

អដ្ឋកថា

យោធាជីវសូត្រទី ៣

ក្នុងយោធាជីវសូត្រទី ៣ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៣៥] បទថា អ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយចច្ច្រាវ (យោធាជីវ) សេចក្តីថា អ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការច្បាំង ព្រះធម្មសង្គាហកត្តរ តាំងឈ្មោះទុកយ៉ាងនេះ ។ បទថា ឧស្សាហ៍ព្យាយាម (ឧស្សហតិ វាយមតិ) បានដល់ធ្វើសេចក្តីឧស្សាហ៍ព្យាយាម ។ បទថា បរិយាបាទេន្តិ បានដល់ ឲ្យដល់សេចក្តីស្លាប់ ។ បទថា ធ្វើទុកមិនល្អ (ទុក្ខដំ) បានដល់ ធ្វើចិត្តទុកមិនល្អ ។ បទថា ទុប្បណិហិតំ បានដល់ តាំងចិត្តទុកមិនល្អ ។ បទថា នរកឈ្មោះសរជិ (សរជិតោ នាម និរយោ) សេចក្តីថា សូម្បីនរកឈ្មោះសរជិតនេះ ក៏មិនមែននរកមួយដទៃផ្សេង តែជាចំណែកមួយរបស់អវិច្ឆិន្ត្រ័យ ដែលពួកអ្នកមានអាជីវៈជាអ្នកច្បាំង ស្តាយអារុធ ៥ យ៉ាង កាន់ខ្សែឡើងដំរីសេះ រថដូចក្រោះនៅក្នុងសមរកូមិច្បាំង ឆេះភ្លើងហើយ ប្រការនេះលោកពោលសំដៅយកនរកនោះ ។

-៩៨- សារតុប្បកាសិនី អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ សង្ឃាយតនវគ្គ

អ ដ្ឋ ក ថា

ហត្ថារោហស្សត្រធី ៤ និង អស្សារោហស្សត្រធី ៥

សូម្បីក្នុងសូត្រទី ៤ និងសូត្រទី ៥ ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។

ចប់អដ្ឋកថា សូត្រទី ៤-៥

អដ្ឋកថា

អសីពន្ធកបុត្តសូត្រទី ៦

អសីពន្ធកបុត្តសូត្រទី ៦ គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៤០] បទថា ស្រុកបច្ឆាកូមិ (បច្ឆាកូមកា) ប្រែថា អ្នកនៅក្នុង
 ស្រុកបច្ឆាកូមិ ។ បទថា មានកំសៀវទឹកជាប់ខ្លួន (កាមណ្ណលុកា) ប្រែថា
 មានកំសៀវទឹកប្រចាំខ្លួន ។ បទថា ប្រដាប់កាយដោយសារាយ (សេវា-
 លមាលិកា) សេចក្តីថា ព្រឹកឡើង ក៏យកសារាយខ្លះ ផ្កាឧប្បលជាដើមខ្លះ
 អំពីទឹកធ្វើជាគ្រឿងប្រដាប់កាយ ដើម្បីឲ្យដឹងថា ជាអ្នកបរិសុទ្ធដោយទឹក ។
 បទថា ឆ្លុតទឹករាល់ព្រឹក (ឧទេការោហកា) បានដល់ ជាអ្នកចុះត្រាំទឹក ។
 បទថា ឲ្យក្រោកឡើង (ឧយ្យាបេន្តិ) ប្រែថា ឲ្យក្អាកឡើង ។ បទថា ឲ្យ
 ដឹងខ្លួន (សញ្ញាបេន្តិ) ប្រែថា ឲ្យដឹងដោយល្អ ។ បទថា ចូរឲ្យឡើងឋាន
 សួគ៌ិ (សគ្គំ នាម ឱក្កាបេន្តិ)^១ សេចក្តីថា ឈរហែហមជវនឲ្យទៅកាន់សួគ៌ិ
 ទៅព្រហ្មលោកចុះ លោកដ៏ចម្រើន ។ បទថា អនុបរិសក្កេយ្យ ប្រែថា
 ដើរវិលជុំវិញ ។

១-បិដក (សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជេយ្យតិ) , អដ្ឋកថាដូចខាងលើ ។

[២៤១] បទថា ឧម្មជ្ជ ប្រែថា ចូរឆើបឡើងចុះ ។ បទថា ថល-
មុប្បវ ប្រែថា ចូរឡើងគោកចុះ ។

[២៤២] បទថា តត្រ យស្ស សេចក្តីថា ដុំគ្រួសឬ ដុំថ្មណា គប្បី
មានក្នុងឆ្នាំងនោះ ។ បទថា សក្ខុវា វា កហលា វា ប្រែថា ដុំគ្រួស ឬដុំថ្ម ។
បទថា សា អធាតាមី អស្ស សេចក្តីថា ដុំគ្រួស ឬដុំថ្មនោះ គប្បីលិចចុះ
គឺ គប្បីទៅខាងក្រោម ។ បទថា អធា គច្ឆ ប្រែថា ចូរទៅខាងក្រោម ។

ចប់អដ្ឋកថា អសីតនូកបុត្តសូត្រទី ៦

អដ្ឋកថា

ទេសនាសូត្រទី ៧

ក្នុង ទេសនាសូត្រទី ៧ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៤៥] បទថា មានជីវិត (ជន្តលំ) បានដល់ ជាជីវិតមិនទន់ ។

បទថា ប្រៃ (ឱសរំ) ជាដីមានរសប្រៃឯង ។ បទថា ដីអាក្រក់ (បាបកូមិ) ប្រៃថា ជាផ្ទៃដីអាក្រក់ ។

[២៤៦] ក្នុងបទថា មានតថាគតជាទីពឹង (មទីបុ) ជាដើម មានវិនិច្ឆ័យ ថា ភិក្ខុ និងភិក្ខុនីទាំងនេះ ឈ្មោះថា មទីបុ ព្រោះពួកគេមានយើងតថាគត ជាទីពឹង ជាទីអាស្រ័យ ។ ឈ្មោះថា មានតថាគតជាទីជ្រកកោន (មលោណា) ព្រោះពួកគេមានតថាគតជាទីពួនសម្ងំ ជាទីជ្រកកោន ។ ឈ្មោះថា មាន តថាគតជាទីពំនាក់ (មតាណា) ព្រោះពួកគេមានតថាគតជាទីពំនាក់ ជាទីរក្សា ។ ឈ្មោះថា មានតថាគតជាសរណៈ (មសរណា) ព្រោះពួកគេមានតថាគត ជាសរណៈ ធ្វើក៏យឲ្យវិនាស ។ បទថា ហើយ (វិហរន្តិ) សេចក្តីថា ធ្វើ តថាគតឲ្យជាទីពឹងជាដើម ដូច្នោះ ហើយនៅ ។ បទថា ជាចំណីគោ (គោ- កត្តិបិ) សេចក្តីថា ព្រោះមិនមានផលាហារ គឺ ស្រូវអង្ករ ទើបទាក់ទងនឹង

(ពូជដែលព្រោះក្នុងស្រែអាក្រក់) ចងជាគណ្តាប់ៗ រក្សាទុក គោទាំងឡាយ
នឹងបានទំពារស៊ីក្នុងរដូវប្រាំង ។

[២៤៧] បទថា ពានទឹក (ឧទកមណិកោ) បានដល់ កាជនៈពិសេស
ដែលមានឈ្មោះយ៉ាងនោះ ព្រោះមានខ្សែចងស្រាក់ត្រង់ពោះ ។ បទថា ទឹក
ជ្រាបមិនបាន (អហារិអបរិហារី) សេចក្តីថា ទឹកជ្រាបចេញមិនបាន គឺ ធ្វើ
ឲ្យអស់ទៅមិនបាន ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ការសម្តែង
ធម៌ដោយគោរព ដោយប្រការដូច្នោះ ។ សេចក្តីពិត ការសម្តែងធម៌ដោយ
មិនគោរព រមែងមិនមានដល់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ ព្រោះថា ព្រះពុទ្ធទាំង
ឡាយទ្រង់មានការប្រព្រឹត្តដូចរាជសីហ៍ រាជសីហ៍កាលចាប់ដំរីឈ្មោលដែល
ចុះប្រេងក្តី ចាប់សត្វតូចៗ មានទន្សាយ និងឆ្មាជាដើមក្តី រមែងប្រើញ៉ាំង
កាតជីរហ័សដូចគ្នា យ៉ាងណា សូម្បីព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏ដូច្នោះ កាលទ្រង់
សម្តែងធម៌ដល់អ្នកស្តាប់សូម្បីមួយនាក់ក៏ដោយ ទ្រង់សម្តែងដល់អ្នកស្តាប់
ពីរនាក់ ច្រើននាក់ ដល់ភិក្ខុបរិស័ទ ភិក្ខុនីបរិស័ទ ឧបាសកបរិស័ទ និង
ឧបាសិកាបរិស័ទក៏ដោយ ដល់ពួកតិរិយក៏ដោយ ទ្រង់រមែងសម្តែងដោយ
គោរពទាំងអស់ ។ បរិស័ទទាំងបួន ក៏មានសទ្ធាពេញចិត្តស្តាប់ ដូច្នោះ ការ

-១០៣- កាមណីសំយុត្ត អដ្ឋកថា ទេសនាសូត្រទី ៧

សម្តែងដល់បរិស័ទទាំងបួននោះ ទើបឈ្មោះថា សម្តែងដោយគោរព ។

ចប់អដ្ឋកថា ទេសនាសូត្រទី ៧

អដ្ឋកថា

សង្ឃប្បសូត្រទី ៨

ក្នុង សង្ឃប្បសូត្រទី ៨ គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៥០] ដោយបទថា កម្មណាៗ ច្រើន (យំ ពហុលំ យំ ពហុលំ)

នេះ និគ្រន្ត រមែងទម្លាយវាទៈរបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ដូច្នោះ ។

[២៥១] ព្រះមានព្រះភាគ ទើបត្រាស់ព្រះពុទ្ធតម្រាស់ថា បើដូច្នោះ
នរណាៗ នឹងមិនទៅកាន់អបាយ (ឯវំ សន្តេ ន កោចិ អាបាយិកោ) ដូច្នោះ
ជាដើម ។

[២៥៥] ក៏ ៤ បទមុនៗ រមែងជាបច្ច័យដល់ទិដ្ឋិ ដូច្នោះ ព្រះមានព្រះ-
ភាគ កាលនឹងទ្រង់ចង្អុលទោសក្នុងបទទាំងនោះ ទើបត្រាស់ព្រះពុទ្ធតម្រាស់
ថា គាមណី សាស្តាខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ (ឥធិ គាមណិ
ឯកច្ចោ សត្តា ឯវំ វាទី ហោតិ) ដូច្នោះជាដើម ។

[២៥៦] បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា អហំបម្មិ កាត់បទជា អហំបិ
អម្មិ ប្រែថា សូម្បីយើង ។

[២៦១] ពាក្យដែលគួរនឹងពោល ក្នុងបទថា មេត្តាសហគរេន ជាដើម

នោះទាំងអស់ បានពោលទុកហើយក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ព្រមទាំងការនាំយំ ។
តែបទថា សេយ្យថាបិ កាមណិ ពលវា សន្ធិធម្មោ ជាដើម ក្នុងទីនេះ មិន
មានមកពីមុន ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា អ្នកមានកម្លាំង (ពលវា) សេចក្តីថា ក្នុង
បទនោះ សេចក្តីថា អ្នកផ្គុំស័ន្ធសម្បូរណ៍ដោយកម្លាំង ។ បទថា អប្បក-
សិរេន ប្រែថា ដោយមិនលំបាក ។ ពិតណាស់ អ្នកផ្គុំស័ន្ធដែលមានកម្លាំង
តិច កាលផ្គុំស័ន្ធ រមែងមិនអាចឲ្យអ្នកដឹងច្បាស់ទាំង ៤ ទិស បានដោយ
សំឡេង សំឡេងស័ន្ធរបស់គេមិនខ្វះខាតទៅទូទាំងទិស តែសំឡេងស័ន្ធ
របស់អ្នកមានកម្លាំង រមែងមានប្រការផ្ទុយគ្នា (ឮទៅទូទាំងទិស) ដូច្នោះ
ទើបត្រាស់ថា ពលវា ។ ក្នុងបទថា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា នេះ កាល
ពោលថា មេត្តា ក៏សំដៅដល់ទាំងឧបចារៈ ទាំងអប្បនា តែកាលពោលថា
ចេតោវិមុត្តិ ក៏សំដៅដល់អប្បនាប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា កម្មដែលធ្វើល្មម
ប្រមាណណា (យំ បមាណកតំ កម្មំ) សេចក្តីថា កម្មដែលធ្វើល្មមប្រមាណ
ហៅថា កាមាវចរៈ , កម្មដែលធ្វើរកប្រមាណមិនបាន ហៅថា រូបាវចរៈ
កម្មដែលជារូបាវចរៈនោះ ហៅថា ប្រមាណមិនបាន ព្រោះផ្សាយទៅហួស
ប្រមាណ ផ្សាយទៅគ្រប់ទិសទាំងចំពោះ និងមិនចំពោះ ។ បទថា កម្មនោះ

នឹងមិនមាន មិនតាំងនៅក្នុងរូបាវចរៈនោះ (ន តំ តត្រាវសិស្សតិ ន តំ តត្រាវតិដ្ឋតិ) សេចក្តីថា កម្មដែលជាកាមាវចរៈ មិនសល់នៅ មិនតាំងនៅ ក្នុងកម្មដែលជារូបាវចរៈនោះ ។ អធិប្បាយយ៉ាងណា ។ អធិប្បាយថា កម្ម ដែលជាកាមាវចរៈនោះ មិនអាចជាប់ ឬតាំងនៅក្នុងចន្លោះនៃកម្មដែលជារូបាវចរៈ និងអរូបាវចរៈនោះ មិនអាចផ្សាយទៅដល់កម្មដែលជារូបាវចរៈ និងអរូបាវចរៈ ហើយកាន់យកជាឱកាសរបស់ខ្លួនតាំងនៅ ដែលពិត កម្ម ដែលជារូបាវចរៈ និងអរូបាវចរៈនុ៎ះឯង រមែងគ្របសង្កត់កម្មដែលជាកាមាវចរៈ ចូលទៅតាំងនៅជំនួស ដូចអន្ទង់ទឹកធំផ្សាយទឹកទៅម្តងបន្តិចៗ ចូល ទៅតាំងជំនួស ហាមវិបាករបស់កម្មដែលជាកាមាវចរៈនោះ ហើយនាំចូល ដល់ភាពជាសម្មាញ់របស់ព្រហ្មក្នុងសម័យនុ៎ះឯង ព្រះសូត្រដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមអនុសន្និតមួយ ព្រោះផ្នែកខាងដើម ផ្តើមដោយអំណាចកិលេស ផ្នែក ខាងចុង កាន់យកដោយអំណាចព្រហ្មវិហារ ។

ចប់អដ្ឋកថា សង្ឃយុត្តនិកាយ

អដ្ឋកថា

កុលសូត្រទី ៩

ក្នុង កុលសូត្រទី ៩ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៦២] បទថា ទុព្ពិក្ខា ប្រែថា មានភិក្ខារកបានលំបាក ។ បទថា ចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយភាពទាល់ក្រ (ទុហិតិកា) សេចក្តីថា មានសេចក្តីរស់នៅ ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះថា ពួកយើងនឹងមានជីវិតរស់នៅបានឬទេហ្ន៎ ។ បាវៈ ថា ទុហិតិកា ដូច្នោះក៏មាន ន័យក៏យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ទុហិតិកា ក្នុង ប្រការថា រស់នៅលំបាក នេះព្រោះមិនអាចប្រកបការងារអ្វីៗ បានស្រួល ។ ឈ្មោះថា ដេរដាសដោយឆ្និន (សេតដ្ឋិកា) ព្រោះមានឆ្និនរបស់មនុស្សដែល ស្លាប់ក្នុងទីនោះៗ សដេរដាស ។

បទថា ត្រូវចំណាយដោយស្វាក (សលាការុត្តា) បានដល់ មានជីវិត រស់នៅបានត្រឹមតែប្រើស្វាក គឺ ការរស់នៅក្នុងនាឡនុគ្រាមនោះ ត្រឹមតែ ប្រើស្វាកប៉ុណ្ណោះ អធិប្បាយថា ឲ្យកើតផល ។ បទថា ខ្នាក់ (ឧត្តិលិតុំ) សេចក្តីថា កាលព្រះសមណគោតមមិនអាចពោលដោះស្រាយចំណុចទាំង ពីរបាន ឈ្មោះថា មិនអាចខ្នាក់ គឺ នាំចេញក្រៅ ។ បទថា លេប (ឧត្តិលិតុំ)

សេចក្តីថា កាលទ្រង់ឃើញទោសនៃពាក្យសួរហើយ មិនអាចនាំចូលទៅ
ឈ្មោះថា មិនអាចលេប គឺ ឲ្យចូលទៅខាងក្នុង ។

[២៦៤] ព្រះមានព្រះភាគកាលត្រាស់ថា រាប់ពីកទ្រកប្បនេះទៅ ៩១

កប្ប (ឥតោ សោ តាមណិ ឯកនវុតោ កប្បោ) ប៉ុណ្ណោះ ក៏ទ្រង់រព្វកទៅ
៩១ កប្ប ត្រឹមតែរយៈដែលខ្យល់ដកដង្ហើមចេញពីច្រមុះ មិនទាន់ត្រឡប់
ចូលវិញ ក៏កំណត់ដឹងថា ក្នុងត្រកូលដែលធ្លាប់ត្រូវបៀតបៀនដោយការឲ្យ
កិក្ខាដែលឆ្អិនហើយមានខ្លះទេហ្មឺ ទ្រង់ក៏មិនបានឃើញសូម្បីតែមួយករណី
ទើបត្រាស់ព្រះពុទ្ធវចនៈជាដើមថា ឥតោ សោ តាមណិ ដូច្នោះ ។ ឥឡូវ
នេះ កាលត្រាស់អាទិសង្សរបស់ទានជាដើម ទើបទ្រង់ផ្តើមព្រះធម៌ទេសនា
ថា ម្យ៉ាងទៀត ត្រកូលពួកណាច្នំថ្មើង (អថខោ យានិ តានិ កុលានិ អទ្ធានិ)
ដូច្នោះ ។ បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ចម្រើនឡើងព្រោះការឲ្យទាន (ទាន-
សម្ពុតានិ) សេចក្តីថា មានព្រម គឺ កើតព្រោះការឲ្យទាន ។ សូម្បីក្នុងបទ
ទាំងពីរដ៏សេស ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។ ក៏ក្នុងបទនេះ ភាពជាអ្នកនិយាយពិត
ឈ្មោះសច្ចៈ សីលដ៏សេស ឈ្មោះសញ្ញាមៈ ។ បទថា ខ្លះខ្លាយ (វិកិរតិ)
សេចក្តីថា បានតែប្រើដោយមិនប្រកបការងារ រមែងធ្វើទ្រព្យឲ្យខ្លះខ្លាយ ។
បទថា រោយរាយ (វិធមតិ) សេចក្តីថា រមែងឲ្យវិនាសដូចត្រូវភ្លើងឆេះ ។

-១០៩- កាមណីសំយុត្ត អដ្ឋកថា កុលសូត្រទី ៩

បទថា បំផ្លាញឲ្យវិនាស (វិទ្ធិសេតិ) សេចក្តីថា ឲ្យវិនាស គឺ ជារបស់ទៀង
មិនបាន ឬទ្រព្យដែលប្រើវេលាជាច្រើនប្រមូលរក្សាទុក អន្តរធានទៅក្នុង
ខណៈមួយភ្លែតប៉ុណ្ណោះ ព្រោះមានហើយមិនមាន ។

ចប់អដ្ឋកថា កុលសូត្រទី ៩

អដ្ឋកថា

មណិច្ឆទ្យកសូត្រទី ១០

ក្នុង មណិច្ឆទ្យកសូត្រទី ១០ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៦៦] បទថា បានពោលនឹងបរិស័ទ (តំ បរិសំ ឯតទរោច) សេចក្តី ថា បានឮថា មេស្រុកនាមថា មណិច្ឆទ្យកៈនោះ មានការគិតថា កុលបុត្រ ទាំងឡាយកាលបួស រមែងលះបុត្រ និងភរិយា មាស និងប្រាក់មុនហើយ ទើបបួស និងគេទាំងនោះលុះលះបង់ហើយបួស ទើបមិនអាចទទួលមាស និងប្រាក់នោះបាន ។ មេស្រុកនោះ មានការប្រកាន់ជាពិសេស ទើបបាន ពោលពាក្យជាដើមថា មា អយ្យា ដូច្នោះ ។

[២៦៨] បទថា ភាពដែលគួរដល់បញ្ចកាមគុណនោះដោយចំណែកតែ មួយ (ឯកំសេនេតំ) សេចក្តីថា លោកគប្បីចងចាំសភាពដែលគួរដល់កាម- គុណប្រាំនោះ ដោយចំណែកតែមួយថា មិនមែនធម៌របស់សមណៈ មិនមែន ធម៌របស់ពួកសក្យបុត្រ ។ បទថា ស្មៅ (តិណំ) បានដល់ ស្មៅប្រក់សេនា- សនៈ ។

បទថា គប្បីស្វែងរក (បរិយេសិតព្វំ) សេចក្តីថា កាលផ្ទះដែលប្រក់

ដោយស្មៅ ឬប្រក់ដោយឥដ្ឋឆ្ងាយ គប្បីទៅកាន់សម្លាក់របស់អ្នកដែលធ្វើផ្ទះ
 នោះ ប្រាប់ថា សេនាសនៈដែលលោកធ្វើ ភ្លៀងលិច ។ យើងមិនអាចនៅ
 ក្នុងសេនាសនៈនោះបាន ។ មនុស្សទាំងឡាយកាលធ្វើបាន ក៏នឹងធ្វើឲ្យ កាល
 ធ្វើមិនបាន ក៏នឹងប្រាប់ថា ពួកលោកចូររកជាន់ឲ្យធ្វើ ពួកយើងនឹងឲ្យសញ្ញា
 ចំពោះមេជាន់ទាំងនោះ លុះឲ្យមេជាន់ប្រាប់ទុកយ៉ាងនោះ ធ្វើស្រេចហើយ
 គប្បីប្រាប់ដល់ពួកមនុស្សទាំងនោះ ពួកមនុស្សនឹងឲ្យតម្លៃឈ្នួលដល់ពួកមេ
 ជាន់ ។ ប្រសិនបើមិនមានម្ចាស់របស់ដែលនៅអាស្រ័យ ភិក្ខុដែលប្រព្រឹត្ត
 ភិក្ខុចារវត្ត គួរប្រាប់សូម្បីដល់បុគ្គលដទៃៗ ឲ្យធ្វើ ។ បទថា **បរិយេសិតព្វ**
ទ្រង់ត្រាស់សំដៅសេចក្តីដូច្នោះ ។ បទថា **ឈើ (ទារុំ)** សេចក្តីថា កាល
 ឈើមេដំបូលជាដើមក្នុងសេនាសនៈបាក់ គប្បីស្វែងរកឈើដើម្បីជុសជុល ។
 បទថា **រទេះ (សកដំ)** បានដល់ រទេះមួយគ្រាប់ប៉ុណ្ណោះ ធ្វើឲ្យប្លែកពីរបស់
 គ្រហស្ថ ។ មិនមែនតែរទេះតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ សូម្បីឧបករណ៍ដទៃៗ មាន
 កាំបិត ពូថៅ និងចបជាដើម ក៏គួរស្វែងរកយ៉ាងនេះ ។ បទថា **បុរស**
(បុរិសោ) សេចក្តីថា គួរស្វែងរកមនុស្សមកជួយការងារ គឺ និយាយចំពោះ
 បុគ្គលណាមួយថា លោកនឹងជួយការងារបានទេ កាលគេប្រាប់ថា ខ្ញុំនឹងជួយ
 គួរឲ្យគេធ្វើវត្ថុដែលត្រូវការថា លោកចូរធ្វើវត្ថុនេះៗ ។ បទថា **យើងមិនបាន**

-១១២- សារត្ថប្បកាសិដ៏ អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ សង្ឃាយតនវគ្គ

ពោល...ដោយបរិយាយអ្វីឡើយ (ន ត្រូវ វាហំ គាមណិ កេនចិ បរិយាយេន) សេចក្តីថា យើងមិនបានពោលដល់មាស និងប្រាក់ ថា សមណសក្យបុត្រគប្បីស្វែងរក ដោយហេតុអ្វីៗ ឡើយ ។

ចប់អដ្ឋកថា មណិច្ឆន្តកសូត្រទី ១០

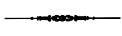

អ ដ្ឋ ក ថា

គន្ធាកកស្មត្រទី ១១

ក្នុង គន្ធាកកស្មត្រទី ១១ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៦៩] បទថា ក្នុងមល្លរដ្ឋ (មល្លេស្យ) បានដល់ ក្នុងជនបទដែល
មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ ។ បទថា វរោធន ប្រែថា ស្លាប ។ បទថា ជានិយា
ប្រែថា វិនាសទ្រព្យ ។ បទថា សម្រេចហើយដោយមិនប្រកបដោយកាល
(អកាលិកេន បរត្តន) សេចក្តីថា សម្រេចក្នុងចន្លោះកាល គឺ សម្រេចមិន
កន្លងកាល ក៏មិនមែន ។ បទថា កុមារនាមថា ចិរវាសី (ចិរវាសិ នាម
កុមារោ) បានដល់ បុត្ររបស់មេស្រុកនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ ។ បទថា
អាស្រ័យនៅខាងក្រោនគរ (ពហិ អាវាសថេ បដិវសតិ) សេចក្តីថា នៅ
រៀនសិល្បៈយ៉ាងណាមួយក្រៅក្រុង ។ ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
ដល់ទុក្ខក្នុងវដ្តៈ ។

ឧ ទ្ទ ក ថា

រាសិយសូត្រទី ១២

ក្នុង រាសិយសូត្រទី ១២ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៧១] បទថា មេស្រុកឈ្មោះរាសិយៈ (រាសិយោ) សេចក្តីថា ព្រះធម្មសង្គាហកត្តេរបានកំណត់ឈ្មោះ មេស្រុកថា រាសិយៈ យ៉ាងនេះ ព្រោះ គេសួររហ័សជាគ្រម ។ បទថា អ្នកមានតបៈ (តបស្សី) បានដល់ អាស្រ័យ តបៈ ។ បទថា មានជីវិតសៅហ្មង (លូខជីវី) ប្រែថា មានជីវិតសៅហ្មង ជានិច្ច ។

[២៧២] បទថា ចំណែកបំផុត (អន្តា) បានដល់ ចំណែក ។ បទថា គាមា បានដល់ ជារបស់អ្នកស្រុក ។ បាវៈថា គម្មោ ដូច្នោះក៏មាន សេចក្តី ថា ជារឿងរបស់អ្នកស្រុក ។ បទថា អត្តកិលមថានុយោគោ ប្រែថា ការ ប្រកបខ្លួនឲ្យលំបាកទេ អធិប្បាយថា ធ្វើសេចក្តីក្តៅក្រហាយដល់រាងកាយ ។

សួរថា ក៏ក្នុងទីនេះ

ហេតុអ្វីទើបទ្រង់កាន់យកកាមសុខល្អិកានុយោគ

ហេតុអ្វីទើបទ្រង់កាន់យកអត្តកិលមថានុយោគ

ហេតុអ្វីទើបទ្រង់កាន់យកមជ្ឈិមាបដិបទា ។

ឆ្លើយថា ទ្រង់កាន់យកកាមសុខល្អិកានុយោគ ដើម្បីសម្តែងដល់ពួក
ជនអ្នកបរិភោគកាមមុន ។ ទ្រង់កាន់យកអត្តកិលមថានុយោគ ដើម្បីសម្តែង
ដល់ពួកជនអ្នកអាស្រ័យតបៈ , ទ្រង់កាន់យកមជ្ឈិមាបដិបទា ដើម្បីសម្តែង
រឿងដែលរកសេចក្តីទ្រុឌទ្រោមមិនបាន ៣ ប្រការ ។

សួរថា ក្នុងការសម្តែងវត្តបដិបត្តិទាំងនោះ បានប្រយោជន៍អ្វី ។

ឆ្លើយថា បណ្តាវត្តបដិបត្តិទាំងនេះ ព្រះតថាគតទ្រង់លះបង់ចំណែក
បំផុត ២ យ៉ាង ហើយទ្រង់សម្រេចព្រះសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណដោយមជ្ឈិម-
បដិបទា ។ អ្នកបរិភោគកាមទាំងឡាយ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់មិនបានតិះដៀល ទ្រង់
មិនបានសរសើរ សូម្បីអ្នកអាស្រ័យតបៈទាំងឡាយ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់មិនបាន
តិះដៀល ទ្រង់មិនបានសរសើរទូទៅគ្រប់បុគ្គល ទ្រង់តិះដៀលចំពោះបុគ្គល
ដែលគួរតិះដៀល ទ្រង់សរសើរចំពោះបុគ្គលដែលគួរសរសើរ គប្បីជ្រាបថា
ប្រយោជន៍ក្នុងការសម្តែងវត្តបដិបត្តិទាំងនេះ ក៏ដើម្បីប្រកាសនូវសេចក្តីនេះ
ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[២៧៣] ឥឡូវនេះ កាលនឹងទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនោះ ទើបត្រាស់ព្រះ
ពុទ្ធវរចនៈថា គាមណី បុគ្គលដែលបរិភោគកាម ៣ ជំពូកនេះ (តយោមេ

តាមណិ កាមរោគិនោ) ដូច្នោះ ជាដើម ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា សាហសេន ប្រែថា ដោយការធ្វើយ៉ាង
ប្រញាប់ប្រញាល់ ។ បទថា មិនចែកទាន (ន សំរិកជតិ) សេចក្តីថា មិន
ចែកចាយដល់មិត្តសម្លាញ់ដែលធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់រាប់អានគ្នា ។ បទថា មិន
ធ្វើបុណ្យ (ន បុញ្ញានិ ករោតិ) សេចក្តីថា មិនធ្វើបុណ្យ ដែលជាបច្ច័យ
ដល់កតខាន់មុខ ។

[២៧៤] បទថា ធម្មាធម្មេន ប្រែថា ដោយត្រូវតាមធម៌ និងដោយ
មិនត្រូវតាមធម៌ ។

[២៧៦] បទថា ហាន (ហានេហិ) បានដល់ ដោយហេតុទាំងឡាយ ។

[២៨៦] បទថា ធ្វើឲ្យច្បាស់ (សច្ចិករោតិ) សេចក្តីថា អ្នកមានតបៈ
កាលធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅក្រហាយ នឹងធ្វើឲ្យច្បាស់នូវឧត្តិមនុស្សធម៌បានយ៉ាងណា ។
ធម៌រាសី (គំនរធម៌) ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថា ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញដោយខ្លួន
ឯង ដោយអំណាចសេចក្តីព្យាយាមដែលប្រកបដោយអង្គ ៤ និងដោយ
អំណាចធុតង្គ ។

[២៩០] ក្នុងបទថា ធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញដោយខ្លួនឯង រកកាត
ទ្រុឌទ្រោមមិនបាន (សន្និដ្ឋិកា និដ្ឋរា) នេះ លោកហៅ មគ្គយ៉ាងណាមួយ

-១១៧- គាមណីសំយុត្ត អដ្ឋកថា ភាសិយសូត្រដី ១២

ថា តិស្សោ និជ្ជរា ព្រោះកិលេសទាំងបី រកជរាទ្រុឌទ្រោមមិនបាន ។

ចប់អដ្ឋកថា ភាសិយសូត្រដី ១២

អដ្ឋកថា

ធានលិយសូត្រទី ១៣

ក្នុង ធានលិយសូត្រទី ១៣ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[២៨២] បទថា អ្នកនាំដំណឹង (ទូតេយ្យានិ) ប្រែថា ការងារទូត ជាសំបុត្រក៏មាន ជាសាសន៍អំពីមាត់ក៏មាន ។

[២៨៣] ព្រោះហេតុអ្វី ព្រះមានព្រះភាគទើបទ្រង់ប្រារព្ធពាក្យនេះថា តថាគតដឹងច្បាស់អំពីបាណាតិបាត (បាណាតិបាតញ្ចាហំ) ដូច្នោះ ។ ទ្រង់ប្រារព្ធ ដើម្បីសម្តែងដល់ព្រះសព្វញ្ញថា តថាគតមិនបានដឹងមាយាយាតែម្យ៉ាង សូម្បីរឿង ដទៃៗ តថាគតក៏ដឹង យ៉ាងនេះៗ ។

[២៨៤] ទ្រង់ប្រារព្ធបទនេះថា តាមណី មានសមណព្រាហ្មណ៍តួក មួយ (សន្តិ ហិ តាមណិ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា) ដូច្នោះ ដើម្បីទ្រង់សម្តែង លទ្ធិរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏សេស ហើយឲ្យលះលទ្ធិនោះចេញ ។

[២៨៥] បទថា ប្រដាប់ដោយផ្កាលើជាក្រវិល (មាលី កុណ្ណលី) សេចក្តីថា ប្រដាប់ផ្កាលើដោយកម្រងផ្កាលើ ដាក់ក្រវិលត្រចៀក ដោយ ក្រវិលទាំងឡាយ ។ បទថា ដោយសេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះស្ត្រី (ឥត្តិកាមេហិ)

សេចក្តីថា សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងស្ត្រីទាំងឡាយ ឈ្មោះឥត្តិកាម ។ (ឲ្យបម្រើខ្លួន)
ដោយឥត្តិកាមទាំងនោះ ។

[៣០២] បទថា ផ្ទះស្នាក់ (អាវសថាគារ) បានដល់ បន្ទប់ដេក ដែល
ធ្វើទុកក្នុងទីកន្លែងមួយនៃផ្ទះត្រកូល ដើម្បីនៅសប្បាយសម្រាប់មនុស្សម្នាក់
ប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ចាត់ចែងសមគួរតាមស័ក្តិ តាមកម្លាំង
(តេនាហំ យថាសត្តិ យថាពលំ សវិកជាមិ) សេចក្តីថា ខ្ញុំព្រះអង្គ
នឹងចែកចាយបន្ទប់ដេកនោះ ដោយសមគួរដល់ស័ក្តិ និងដោយសមគួរដល់
កម្លាំង ។

[៣០៦] បទថា អលំ ប្រែថា គួរ ។ បទថា ក្នុងឋានៈដែលគួរ
សង្ស័យ (កន្ធនិយេ ឋានេ)^១ បានដល់ ក្នុងហេតុដែលគួរសង្ស័យ ។

[៣០៧] ដោយបទថា ចិត្តសមាធិ (ចិត្តសមាធិ) ទ្រង់សម្តែងថា
បើអ្នកតាំងនៅក្នុងសមាធិធម៌នោះហើយ គប្បីត្រឡប់បានចិត្តសមាធិ ដោយ
អំណាចមគ្គ ៤ ព្រមទាំងវិបស្សនា ។

[៣០៨] បទថា ព្រោះតថាគតជាអ្នកបដិបត្តិមិនខុស (អបណ្ណកតាយ
មយ្ហំ) សេចក្តីថា បដិបទានេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ ព្រោះតថាគតជា

១ (បដិក កន្ធនិយេ ច បន ឋានេ) ។

អ្នកបដិបត្តិមិនខុស គឺ មិនមានកំហុស ។ បទថា កដក្កាហោ ប្រែថា កាន់
យកជ័យជំនះ ។

[៣០៩] បទថា ធម្មសមាធិ ក្នុងបទថា តាមណី នេះឯងជាធម្មសមាធិ
បើអ្នកតាំងនៅក្នុងធម្មសមាធិនោះ គប្បីបានចិត្តសមាធិ (អយំខោ តាមណី
ធម្មសមាធិ តត្រ ចេ ត្វំ ចិត្តសមាធិ បដិលកេយ្យាសិ) នេះ បានដល់
កុសលកម្មបថ ១០ ។ បទថា ចិត្តសមាធិ បានដល់ មគ្គ ៤ ព្រមដោយ
វិបស្សនា ។

[៣១០] ម្យ៉ាងទៀត បទថា បាមោជ្ជៈរមែងកើតឡើង (បាមុជ្ជំ ជាយតិ)
សេចក្តីថា ធម៌ ៥ ពោលគឺ បាមោជ្ជៈ បីតិ បស្សន្ធិ សុខ និងសមាធិ
ដែលលោកពោលយ៉ាងនេះថា កាលបាមោជ្ជៈមានហើយ រមែងឲ្យកើតបីតិ
ដូច្នោះ ឈ្មោះ ធម្មសមាធិ ។ ចំណែកមគ្គ ៤ ព្រមដោយវិបស្សនា ឈ្មោះ
ចិត្តសមាធិ ។ ម្យ៉ាងទៀត កុសលកម្មបថ ១០ និងព្រហ្មវិហារ ៤ នេះ
ឈ្មោះធម្មសមាធិ ភាពនៃចិត្តតម្កល់មាំដែលកើតឡើងដល់អ្នកបំពេញធម្ម-
សមាធិនោះ ឈ្មោះចិត្តសមាធិ ។ បទថា បើដូច្នោះ អ្នកនឹងលះបង់សេចក្តី
សង្ស័យបាន (ឯវំ ត្វំ ឥមំ កន្ធាធម្មំ បដហេយ្យាសិ) សេចក្តីថា បើដូច្នោះ
បើអ្នកតាំងនៅក្នុងធម្មសមាធិមានប្រភេទដូចពោលហើយនេះ គប្បីត្រឡប់បាន

-១២១- កាមណីសំយុត្ត អដ្ឋកថា ចាដលីយសូត្រទី ១៣

ចិត្តសមាធិយ៉ាងនេះ គប្បីលះចង់សេចក្តីសង្ស័យនេះបានដោយពិត ។ បទ

ដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង មានន័យដូចពោលហើយនោះឯង ។

ចប់អដ្ឋកថា ចាដលីយសូត្រទី ១៣

ចប់កាមណីសំយុត្ត

រូបក្ខុចចក្កនេះមាន ១១ អដ្ឋកថា

១-អដ្ឋកថា បណ្ឌិតសូត្រ	២-អដ្ឋកថា តាលបុត្តសូត្រ
៣-អដ្ឋកថា យោធាជីវសូត្រ	៤-អដ្ឋកថា អសិពន្ធកបុត្តសូត្រ
៥-អដ្ឋកថា ទេសនាសូត្រ	៦-អដ្ឋកថា សង្ខេបសូត្រ
៧-អដ្ឋកថា កុលសូត្រ	៨-អដ្ឋកថា មណីប្បដ្ឋកសូត្រ
៩-អដ្ឋកថា គន្ធាកសូត្រ	១០-អដ្ឋកថា វាសិយសូត្រ
១១-អដ្ឋកថា ចាដលីយសូត្រ	

អសង្ខតសំយុត្ត

វគ្គទី ១^១

អ ដ្ឋ ក ថា

វគ្គទី ១ និង ទី ២

[៣១៦] បទថា អសង្ខតៈ (អសង្ខតំ) បានដល់ ដែលបច្ច័យមិនធ្វើ
ឲ្យកើត ។ បទថា ហិតេសិនា ប្រែថា អ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ដ៏ធំ ។ បទថា
អនុកម្មកេន ប្រែថា អនុគ្រោះហើយ ។ បទថា អាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ
(អនុកម្មំ ឧបាទាយ) សេចក្តីថា កំណត់ដោយចិត្តគិតជួយ លោកអធិប្បាយ
ថា អាស្រ័យ ដូច្នោះក៏មាន ។ បទថា កិច្ចនោះដែលតថាគត...ធ្វើហើយដល់
អ្នកទាំងឡាយ (គតំ វោ តំ មយា) សេចក្តីថា ព្រះសាស្តា កាលសម្តែង
អសង្ខតៈ និងជ្រុវនៃអសង្ខតៈនេះ ឈ្មោះថា ធ្វើកិច្ចដល់លោកទាំងឡាយ
ហើយ ព្រោះថា កិច្ច គឺ ការសម្តែងធម៌មិនវិបរិតរបស់ព្រះសាស្តាដែល
អនុគ្រោះ ក៏ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ចំណែកការបដិបត្តិបន្តពីនេះ ជាកិច្ចរបស់សាវក

១-ព្រះអដ្ឋកថា កែសេចក្តីក្នុងអសង្ខតសំយុត្តរមគ្គាទាំងវគ្គទី ១-២ ។

ទាំងឡាយ ។ ដោយហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគទើបត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 នុ៎ះគល់ឈើ ។ល។ នេះជាអនុសាសន៍របស់តថាគត (ឯតានិ ភិក្ខុវេ រុក្ខ-
 មូលានិ ។ល។ អម្បាកំ អនុសាសនី) ដូច្នោះ ដោយបទនេះ ទ្រង់សម្តែង
 សេនាសនៈ គឺ គល់ឈើ ។ ដោយបទថា ផ្ទះស្ងាត់ (សុញ្ញាគារានិ) នេះ
 ទ្រង់សម្តែងស្ថានទីដែលស្ងាត់អំពីមនុស្ស និងដោយបទទាំងពីរ ទ្រង់ប្រាប់
 សេនាសនៈដែលសមគួរដល់ការបំពេញព្យាយាមផ្លូវកាយ និងចិត្ត ឈ្មោះថា
 ទ្រង់ប្រគល់មតិកឲ្យ ។ បទថា ចូរសម្លឹង (ឈាយថ) សេចក្តីថា ចូរចូល
 ទៅសម្លឹងអារម្មណ៍ ៣៨ ដោយអារម្មណ្យបនិជ្ឈាន និងសម្លឹងខន្ធ អាយតនៈ
 ជាដើម ដោយលក្ខណ្យបនិជ្ឈាន ដោយជាអនិច្ចលក្ខណៈជាដើម លោក
 អធិប្បាយថា ចូរចម្រើនទាំងសមថៈ និងវិបស្សនា ។ បទថា មា បមាទត្ត
 ប្រែថា កុំប្រមាទ ។ បទថា កុំជាអ្នកក្តៅក្រហាយក្នុងខាងក្រោយ (មា បច្ឆា
 វិប្បជិសាវិនោ អហុវត្ត) សេចក្តីថា ជនពួកណាក្នុងកាលមុន វេលាជាកម្លោះ
 មិនមានរោគ សម្បូរណ៍ដោយសេចក្តីសប្បាយ ៧ យ៉ាងជាដើម ទាំងសាស្តា
 ក៏នៅចំពោះមុខ លះបង់យោនិសោមនសិការចេញ សោយសុខក្នុងការដេក
 ធ្វើខ្លួនជាអាហាររបស់សង្កឹចទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ប្រមាទហើយ ជនពួកនោះ
 ខាងក្រោយ វេលាជក មានរោគ ស្លាប់ វិបត្តិ ទាំងសាស្តាក៏បរិនិព្វានហើយ

នឹកដល់ការនៅដោយសេចក្តីប្រមាទមុនៗ នោះ និងពិចារណាលើញ្ញសេចក្តី
ស្លាប់ដែលមានបដិសន្ធិ ថាជាការធ្ងន់ រមែងក្តៅក្រហាយ តែអ្នកទាំងឡាយ
កុំបានជាដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគកាលទ្រង់សម្តែងដូច្នោះ ទើបត្រាស់ថា មា
បច្ឆា វិប្បដិសារិនោ អហុវត្ថ ដូច្នោះ ។ បទថា នេះជាអនុសាសន៍របស់
តថាគត ដើម្បីអ្នកទាំងឡាយ (អយំ វោ អម្ពាកំ អនុសាសនី) មានអធិប្បាយ
ថា នេះជាអនុសាសន៍ គឺ ឱវាទរបស់តថាគតដើម្បីអ្នកទាំងឡាយថា ឈាយថ
មា បមាទត្ថ (ចូរសម្លឹង កុំប្រមាទ) ដូច្នោះ ។

[៣៣៥] បទដែលគួរនឹងពោល ក្នុងបទថា ពិចារណាលើញ្ញកាយក្នុង
កាយ (កាយេ កាយានុបសរី) ដូច្នោះ ជាដើមនោះ ខ្ញុំនឹងពោលខាងមុខ ។

[៣៦២] ក្នុងបទថា ទីបំផុត (អន្តំ)^១ ជាដើម មានវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ
ឈ្មោះថា អន្តៈ ព្រោះមិនមានសេចក្តីត្រេកអរដោយអំណាចតណ្ហា ។

[៣៦៣] បទថា អនាសវ ព្រោះ មិនមានអាសវៈ ៤ ។

[៣៦៤] បទថា សច្ច ព្រោះជាបរមត្ថសច្ចៈ ។

[៣៦៥] បទថា បារ ព្រោះអត្ថថា ជាចំណែកដទៃពីវដ្តៈ ។

[៣៦៦] បទថា និបុណ ព្រោះអត្ថថា ល្អិត ។

១ បាឡីបិដក (អនត) ។

[៣៦៧] បទថា សុទុទ្ទស ព្រោះជាធម៌ដែលឃើញបានសែនលំបាក ។

[៣៦៨] បទថា អជជ្ជរ ព្រោះមិនគ្រាំគ្រាដោយជរា ។

[៣៦៩] បទថា ធុវ ព្រោះអត្តថាតម្កល់មាំ ។

[៣៧០] បទថា អបលោកិន ព្រោះជាធម៌មិនសេចក្តីវិនាស ។

[៣៧១] បទថា អទុស្សន ព្រោះនរណាៗ មិនគប្បីឃើញបានដោយ
ចក្ខុវិញ្ញាណ ។

[៣៧២] បទថា និប្បបញ្ច ព្រោះមិនមានកិលេសគ្រឿងយឺតយូរ គឺ
តណ្ហា មានៈ និងទិដ្ឋិ ។

[៣៧៣] បទថា សន្ត ព្រោះអត្តថា ស្ងប់ ។

[៣៧៤] បទថា អមត ព្រោះមិនមានសេចក្តីស្លាប់ ។

[៣៧៥] បទថា បណីត ព្រោះអត្តថា ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ។

[៣៧៦] បទថា សិវ ព្រោះអត្តថា មានសេចក្តីត្រជាក់ ។

[៣៧៧] បទថា ខេម ព្រោះប្រាសចាកអន្តរាយ ។

[៣៧៨] បទថា តណ្ហក្ខយ ព្រោះជាបច្ច័យឲ្យអស់តណ្ហា ។

[៣៧៩] បទថា អច្ចរិយ ព្រោះគួរអស្ចារ្យ ព្រោះអត្តថា តាំងមាំដោយ
សមាធិ ។ រឿងដែលមិនធ្លាប់ក៏មានន្ទុះឯង ។

[៣៨០] បទថា អព្ពត គួរនឹងពោលថា មិនធ្លាប់មាន ។

[៣៨១] បទថា អនីតិក ព្រោះប្រាសចាកទុក្ខ ។

[៣៨២] បទថា អនីតិកធម្ម ព្រោះជាធម៌ប្រាសចាកទុក្ខជាសភាវៈ ។

[៣៨៣] បទថា និព្វាន ព្រោះមិនមានតណ្ហាគ្រឿងរូបរីត ។

[៣៨៤] បទថា អព្យាបជ្ឈ ព្រោះមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ។

[៣៨៥] បទថា វិរាគ ដោយជាបច្ច័យដល់ការសម្រេចធម៌ជាគ្រឿង

ប្រាសចាកតម្រេក ។

[៣៨៦] បទថា សុទ្ធិ ព្រោះជាធម៌បរិសុទ្ធិដោយបរមត្ថ ។

[៣៨៧] បទថា មុត្តិ ព្រោះជាធម៌ផុតចាកភព ៣ ។

[៣៨៨] បទថា អនាលយ ព្រោះមិនមានអាល័យ ។

[៣៨៩] បទថា ទីប ព្រោះអត្តថាជាទីពឹង ។

[៣៩០] បទថា លេណ ព្រោះអត្តថា គួរស្នាក់អាស្រ័យ ។

[៣៩១] បទថា តាណា ព្រោះអត្តថា ជាទីការពារ ។

[៣៩២] បទថា សរណ ព្រោះអត្តថា កម្ចាត់ភ័យ ។ អធិប្បាយថា

ធ្វើភ័យឲ្យវិនាស ។

[៣៩៣] បទថា បរាយន ព្រោះជាទីដំណើរទៅ ជាទីទៅ ជាទីពឹង

-១២៧- អសង្កតសំយុត្ត អដ្ឋកថា វគ្គទី ១ និងវគ្គទី ២

អាស្រ័យខាងមុខ ។

បទដ៏សេសក្នុងទីនេះ មានន័យដូចពោលហើយនុ៎ះឯង ដូច្នោះឯង ។

ចប់អដ្ឋកថា អសង្កតសំយុត្ត

ចប់អសង្កតសំយុត្ត

វគ្គទី ១ និង ទី ២

អព្យាកតសំយុត្ត

អ ដ្ឋ ក ថា

ខេមាថេរីស្សត្រទី ១

ក្នុង ខេមាថេរីស្សត្រទី ១ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[៣៧៣] បទថា ខេមា បានដល់ ព្រះថេរី វេលានៅជាគ្រហស្ថ ជា មហេសីរបស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ជាឧបាសិកាមានសទ្ធា បួសហើយជាព្រះ- មហាថេរី ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តាំងទុកក្នុងឯតទគ្គៈអ្នកមានបញ្ញាច្រើន ដោយព្រះពុទ្ធវចនៈយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុនីជាសាវិកា របស់តថាគតអ្នកមានបញ្ញាច្រើន ខេមាភិក្ខុនីជាកំពូល ។

[៣៧៤] បទថា ជាបណ្ឌិត (បណ្ឌិតា) បានដល់ ប្រកបដោយភាព ជាបណ្ឌិត ។ បទថា ឈ្មោះសវៃ (ព្យត្តា) បានដល់ ប្រកបដោយភាពជាអ្នក ឈ្មោះសវៃ ។ បទថា មានបញ្ញា (មេធាវិនី) បានដល់ ប្រកបដោយបញ្ញា ជាគ្រឿងកម្ចាត់កិលេស ។ បទថា ជាពហុស្ស្វត (ពហុស្ស្វតា) បានដល់ ប្រកបដោយភាពជាពហុស្ស្វត ទាំងផ្លូវបរិយត្តិ ទាំងផ្លូវបដិវេធ ។

[៣៧៨] បទថា អ្នករាប់ចំនួន (គណកោ) បានដល់ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងការរាប់ដោយវិធីនព្វន្ត ។ បទថា អ្នកប្រមាណ (មុទ្ធិកោ) បានដល់ ជា អ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការរាប់ដោយម្រាមដៃ ។ បទថា អ្នកប្រមាណ (សន្ធិយកោ) បានដល់ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការរាប់ដោយវិធីបូក ។ បទថា ជ្រៅ (គម្ពីរោ) បានដល់ ជ្រៅប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់យោជន៍ ។ បទថា ប្រមាណមិនបាន (អប្ប- មេយេរា) បានដល់ ប្រមាណដោយការរាប់ជាអាឡូកៈមិនបាន ។ បទថា ស្នំបានដោយលំបាក (ទុប្បរិយោគាហោ) បានដល់ កាន់យកប្រមាណដោយ ការរាប់ជាអាឡូកៈបានលំបាក ។ បទថា គប្បីបញ្ញត្តិសត្វដោយរូបណា (យេន រូបេន តថាគតំ) សេចក្តីថា គប្បីបញ្ញត្តិតថាគត ពោលគឺសត្វថា ខ្ពស់ ទាប ខ្មៅ ស ដូច្នោះ ដោយរូបណា ។ បទថា រូបនោះ ដែលតថាគតលះបង់បាន ហើយ (តំ រូបំ តថាគតសរូ បហិនំ) សេចក្តីថា រូប មានប្រការដូចពោល ហើយ ព្រះតថាគតទ្រង់ជាសព្វញ្ញលះបង់បានហើយ ដោយការលះតណ្ហា ។ បទថា ផុតចាកការបញ្ញត្តិថាជារូប (រូបសន្ធិយា វិមុត្តោ) សេចក្តីថា ផុតពី ការទទួលរ៉ាប់រងថាជារូបតទៅ ដោយចំណែកនៃរូប និងអរូបខ្លះ ចាកការ បញ្ញត្តិថាជារូប ព្រោះម្យ៉ាងសូម្បីវោហារថា នឹងមានសូម្បីបែបនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ បទថា ជារបស់ជ្រៅ (គម្ពីរោ) បានដល់ ជ្រៅ ព្រោះជ្រៅដោយអធ្យាស្រ័យ

ផង ព្រោះសេចក្តីជ្រៅដោយគុណធម៌ផង អធិប្បាយថា កាលព្រះតថាគត
ទ្រង់ជ្រៅដោយគុណធម៌នោះ មានហើយយ៉ាងនេះ ។ ពាក្យថា ខាងមុខអំពី
ស្លាប់ហើយ តថាគត ពោលគឺ សត្វនេះរមែងកើត នេះ រមែងមិនសមគួរ
សូម្បីពាក្យថា ខាងមុខអំពីស្លាប់ហើយ តថាគត រមែងមិនកើតទៀតជាដើម
រមែងមិនសមគួរ រមែងមិនគួរ ដល់ព្រះតថាគតដែលជាសព្វញ្ញ ដែលទ្រង់
ឃើញការមិនមាននៃបញ្ញត្តិនោះ ព្រោះមិនមានប្រការដែលជាហេតុឲ្យមាន
បញ្ញត្តិថា តថាគត ពោលគឺ សត្វជាដើម ។

បទថា រមែងប្រៀបគ្នាបាន (សំសន្និស្សតិ) បានដល់ នឹងមានយ៉ាង
នេះ ។ បទថា ចូលគ្នាបាន (សមេស្សតិ) បានដល់ នឹងមានជាប់ត ។ បទថា
មិនខុស (ន វិហាយិស្សតិ) បានដល់ នឹងមិនមានស័ព្ទដែលឃ្លៀងឃ្លាត ។
ក៏ទេសនាថា ក្នុងបទដែលសំខាន់ (អគ្គបទស្មី) ក្នុងទីនេះ ទ្រង់បំណងបទ
ដែលសំខាន់ ។ តែបទនេះ ត្រាស់ដោយអធិការនៃអព្យាកតធម៌ ដែលពោល
ទុកពិស្តារហើយក្នុងខន្ធិយវគ្គទី ២ នុ៎ះឯង ។

អ ដ្ឋ ក ថា

បឋមសារីបុត្តកោដ្ឋិតសូត្រទី ៣

ក្នុង បឋមសារីបុត្តកោដ្ឋិតសូត្រទី ៣ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[៤១៤] បទថា នេះជាពាក្យសំដៅដល់រូប (រូបគតមេតំ) បានដល់
មានត្រឹមតែរូបប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងបទនេះ ព្រះសារីបុត្រសម្តែងថា នរណាៗ
ក្រៅអំពីរូប រមែងមិនបានទទួលនាមថា សត្វ ដូច្នោះ កាលមានរូប វត្ថុនោះ
រមែងមានត្រឹមតែនាមប៉ុណ្ណោះ ។ សូម្បីក្នុងបទថា នេះជាពាក្យសំដៅដល់
វេទនា (វេទនាគតមេតំ) ជាដើម ក៏ន័យនេះឯង ។ បទថា លោកដ៏មាន
អាយុ (អយំ ខោ អាវុសោ ហេតុ) សេចក្តីថា នេះគឺ សកាវៈដែលមិនគួរ
បានទទួល (ឈ្មោះ) ព្រោះផុតពីរូបជាដើម ជាហេតុដែលព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់មិនព្យាករណ៍បញ្ហាប្រការនោះ ។

ចប់អដ្ឋកថា បឋមសារីបុត្តកោដ្ឋិតសូត្រទី ៣

អ ដ្ឋ ក ថា

កុតុហលសាលាសូត្រទី ៩

ក្នុង កុតុហលសាលាសូត្រទី ៩ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[៤៤១] បទថា ជ្រុលច្របល់ក្នុងសាលា (កុតុហលាយំ) សេចក្តីថា ចំពោះសាលាខ្នងនេះ ឈ្មោះថា កុតុហលា មិនមាន តែសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងឡាយអ្នកកាន់លទ្ធិផ្សេងៗ គ្នា សន្តោគ្នាដល់រឿងផ្សេងៗ ត្រង់សាលា ណា សាលានោះ គឺ សាលាខ្នងនេះ សម្រាប់សមណព្រាហ្មណ៍ជាច្រើន លោកពោលដូច្នោះ ។ សាលានេះ លោកហៅថា កុតុហលសាលា ព្រោះ ជាទីកើតការច្របូកច្របល់ថា និយាយអ្វីហ្ន៎? ។

[៤៤២] បទថា រមែងទៅឆ្ងាយ (ទូរំបិ គច្ឆតិ) សេចក្តីថា រមែងទៅ ដកបដល់ព្រហ្មលោកជាន់អាកស្សរៈ ។ បទថា លះបង់កាយនេះផង (ឥមញ្ច កាយំ និភិបតិ) សេចក្តីថា រមែងលះបង់ចោលដោយចិត្តចិត្ត ។ បទថា មិន ចូលដល់ (អនុប្បន្នោ ហោតិ) សេចក្តីថា រមែងមិនចូលដល់ ព្រោះបដិ- សន្ធិចិត្តមិនកើតក្នុងចុតិខណៈនុំរំដង ។

ចប់អដ្ឋកថា កុតុហលសាលាសូត្រទី ៩

អដ្ឋកថា

អានន្ទសូត្រទី ១០

ក្នុងអានន្ទសូត្រទី ១០ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[៤៤៣] បទថា ពាក្យព្យាករណ៍នោះ ក៏នឹងទៅរួមគ្នាជាមួយលទ្ធិ
របស់សមណព្រាហ្មណ៍ដែលជាសស្សតទិដ្ឋិ (តេសមេតំ សទ្ធិ អកវិស្ស)
សេចក្តីថា ពាក្យព្យាករណ៍នោះតែមួយជាមួយលទ្ធិរបស់សមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ ។ បទថា នឹងអនុលោមដើម្បីការកើតឡើងនៃញាណថា ធម៌ទាំង
ពួងជាអនត្តា (អនុលោមំ អកវិស្ស ញាណស្ស ឧបាទាយ សព្វ ធម្មា
អនត្តា) សេចក្តីថា វិបស្សនាញាណថា សព្វ ធម្មា អនត្តា នេះ រមែងកើត
ឡើង ពាក្យព្យាករណ៍របស់យើងនោះ នឹងអនុលោមខ្លះឬទេហ្ន៎? ។

ចប់អដ្ឋកថា អានន្ទសូត្រទី ១០

អដ្ឋកថា

សភិយសូត្រទី ១១

ក្នុង សភិយសូត្រទី ១១ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ៖

[៤៤៥] បទថា ការពោលដោះស្រាយ បានសូម្បីត្រឹមនេះ (ឯត្ថកេន ឯត្ថកមេវ) សេចក្តីថា លោកដ៏មានអាយុ ការព្យាករណ៍របស់អ្នកដែលបង្ហាញថា បើហេតុមាន រូបរមែងមានជាដើម គឺ ព្យាករណ៍ថា បើហេតុមិនមាន រូប រមែងមិនមាន ដោយកាលប៉ុណ្ណោះ មានច្រើនសូម្បីត្រឹមនេះ ។ បទថា កាល បើពោលដោះស្រាយពីរោះយ៉ាងនេះ ក៏មិនចាំបាច់ត្រូវសួរអ្វីទៀត (កោ បន វាទោ អភិក្កន្តេ) សេចក្តីថា ក៏មិនត្រូវពោលអ្វី ក្នុងការព្យាករណ៍ដ៏ពីរោះ ព្រោះល្អគួរជាទីពេញចិត្ត ដោយន័យនៃធម្មទេសនានុ៎ះឯង មិនចាំបាច់ពោល អ្វីទៀត នឹងនិយាយគ្នាបាន ។

ចប់អដ្ឋកថា សភិយសូត្រទី ១១

ចប់អព្យាកតសំយុត្ត

រូបក្ខុខវគ្គនេះមាន ១១ អដ្ឋកថា

- ១-អដ្ឋកថា ខេមាឃីសូត្រ
- ២-អដ្ឋកថា បឋមសារីបុត្ត...សូត្រ
- ៣-អដ្ឋកថា កុត្តហាលសាលាសូត្រ
- ៤-អដ្ឋកថា អាណន្តសូត្រ
- ៥-អដ្ឋកថា សភិយសូត្រ

ចប់

អង្គការសិល្បៈកម្ពុជា

សម្ព័ន្ធសិល្បៈ

អង្គប្រឹក្សា

ឆ្នាំ ២០២២

រាយនាមសម្បត្តិសង្គម
 ចូលរួមកសាងកម្មវិធីអង្គការ

លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុន សារដ្ឋ	\$ 1.000 US
ភិក្ខុធម្មប្បញ្ញោ ជំ សារឿន វត្តពង្សីតុលាក	
នៅរដ្ឋមាសាឌ្រសេត សហរដ្ឋអាមេរិក	\$ 300 US
-ឧបាសក តាំង សុផល ឧបាសិកា ឡុង កេង ព្រមទាំងបុត្ត និងចៅ	\$ 70 US
-ឧបាសក វ៉ាន់ ស៊ឹមវ៉ា ឧបាសិកា តាំង សានីតា ព្រមទាំងបុត្ត	\$ 30 US
-កុមារី តាំង សុមារីតី	\$ 10 US

